

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXVI. évfolyam

Subotica, VASÁRNAP 1925 május 10.

125. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt
Telefon szám: Kiadóhivatal 8-58. Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

Kiadóhivatal: Subotica, Aleksandrova ul. 1. (Leibach-palota)
Szerkesztőség: Aleksandrova ul. 4. (Rossia-Foncière-palota)

Az élő titok

Ez után a tél után, mely tünye össze züllött le s mely adós maradt a szikrázó hóval s langyos karakternékülisége még a meleg szoba boldogságát is megtagadta tőlünk, ez után a vizes, pocsolás, vigasztalan, hidegrázós április után végre ránk borult a május zengő meleggel és tündöklő fényvel. Gyöngyvirágok csilingelnek a smaragd mezőkön s az orgonabokrok, mint nagy meleg színfoltok terpeszkednek azon a csudálatos tájképen, melyet a látóhatár keretez be. Nem vagy természetimádó? Menj ki a lombos ligetbe! Nem vagy pantheista? Térdre fogsz omlani a sarjádó fű, a nyiló bimbó, a virágba öltözött bokor csudái előtt.

Minden megújul, minden újra kezd az újult életet, a születés és halál *circulus vitiosus*-át, az el-sárgult fűszál újra kisarjad s újra kihajt az elszáradt gally, csak az ember halad kimeletlen reménytelenséggel, nem alkuvó bizonyossággal a sirja felé. „Minden mi él, egyenlő soká él. A százados fa, egynapos rovar eszmél, szeret, örül és elbukik.” Minden élő addig él, míg rendeltetését be nem tölti. A természet teleologikus rendjében csak az ember a kivétel. A kiszáradt fű táplálja a talajt az új sarjak elé. De mit jelent az emberélet a természet világrövidjében? Célját, okát, rendeltetését mindennek látod. Az első sejtnék, mely megosztás után szaporodott s ösmagjává vált a szerves világnak s a Naprendszer egyensúlyi helyzetének, melyet a sarkcsillag felé spirális pályán zuhanása tart össze — a végtelen száguldás a végtelen kezdet óta a végtelen utakon — ismered törvényét, rendeltetését, célját és értelmét. Csak az ember marad az örök titok. A fölfejtettetlen csoda, a megoldatlan rejtelem. Ez a kérdés örökké megleletlen maradt — csak a kérdések öröke, a feleletek mindig változóak — másként választ a hit, a tudomány, a társadalmi filozófia, az ismeretelmélet és másként a történelem. Feleletek tapasztalásával nem lehetett még betakarni a kérdés örökké vérző sebé, melyet beszöhet a hit pókhálója, beforszthat a tudomány felvilágosítása, a seb ötlökké vérzeni fog s ez a vér meg nem alvadva csurog, mint szent Januarius vére. A feleletek kusza tömegében, rendezhetetlen anarchiájában eltéved az örök kérdés bolygó Ahasverusa. Shakespeare zsenije mindenre adott választ, a mi gondolatot nyugtalanított, hitet zavart s az álmok biborkapuit dőngette, csak erre az egy kérdésre nem felelt a legnagyobb ember-

zseni, aki eddig közöttünk járt. „Vannak dolgok földön és égen, melyeket bölcselmének felfogni nem képes” — ezzel a válasszal tér ki még ő is az élet értelmének dörömbölő, kielégíthetetlen, örök riasztó kérdése előtt.

Nézz ki az ablakodon s magad előtt látod a legtündöklőbb tájképet. Nézz a magad lelkébe és khaotikus zürzavart, sötéten örvénylő gondolatokat, bujkálva settenkedő vágyakat, álcás törekvéseket s térépelve is tagadó hitet találsz. Nézz ki magadból s megtalálsz az örök törvényszerűséget, a megváltozhatatlan elve elrendelést, az ősi törvényeket, a melyek a természet rendje a csillagok pályájával a firmamentum köztáblájára írt föl, melyek az élet első bimbózásával születtek meg s változatlanok maradnak az élet utolsó mécsesének végső kilobbanásáig. Nézz magadba s a törvények anarchiáját, a rend felbomlását, tántorgó hitet s szédülő gondolatokat találsz. Törvény,

rend, béke, nyugalom csak rajta kívül van, zavar, bomlottság, kusza rendezetlenség csak tebened. Békéhez és nyugalomhoz csak akkor jutsz, ha haláloddal része leszel az anyagi világnak.

Ne töprengjünk hát, sorsunk gályapadjairól úgy sem kelhetünk fel, hiába rázzuk az emberélet bilincseit, az életünk mutatványos látuma csak a délibábok illúzióival kápráztathat el. Ne töprengjünk hát, inkább telítsük meg magunk május ragyogásával, részegedjünk le az orgonák illatától, talán a tündöklő fénynek, a felpárázó illatnak, az áradó melegnek és föltakarozó szépségeknek áradata föl fog emelni bennünket az emberi sors mélységéből s hasonlatossá szepít az egy napos rovarhoz s a ma nyiló, holnap hervadó szíromhoz, melynek megfejtett életcéljához, a mindenséggel összekapcsoló élet törvényéhez ugysem ér föl a viaskodó emberi gondolat sohasem. (d. j.)

Megkezdődött a bukaresti konferencia

A kisantant állást foglal a garancia-paktum ellen

Bukarestből jelentik: A kisantant-konferencia szombaton hivatalosan megkezdődött. A kisantant-államok külügyminiszterei, *Nincsićs, Benes és Duca* úgy del előtt, mint délután tanácskozássra ültek össze. Nagy feltűnést keltett, hogy

mindkét tárgyaláson résztvevő a három külügyminiszteren kívül *Bratianu* román miniszterelnök is,

amiből arra következtetnek, hogy román részről különösen nagyfontosságúnak tartják a jelenlegi konferencián megbeszélésre kerülő kérdéseket.

A hivatalos jelentés

Az első napi tanácskozások befejezése után a következő hivatalos kommuniké adták ki:

— *Bratianu, Nincsićs, Benes és Duca* ma délelőtt és délután behatóan megtárgyalták az általános politikai helyzetet és megvitaták a napirenden levő összes nemzetközi problémákat. Megállapodtak abban, hogy teljesen egyetértének a kisantant-államok közötti szolidaritás fenntartásának szükségességében, a mely előfeltétele a nemzetközi helyzet tisztázásának. A kisantant azért alakult, hogy a békét a fennálló szerződések alapján biztosítsa és megszilárdítsa. A kisantant akciói tehát csak a jelenlegi területi *statu quo* fenntartására irányulhatnak. Csehszlovákia, az SHS. királyság és Románia szilárdan el vannak köelve arra, hogy szoroson be-

tartják szövetkezésük célját, aminek hasznosságát a legutóbbi évek eseményei kétséget kizáróan igazolják. Az általános megbeszélések után a konferencián résztvevő külügyminiszterek rátértek azokra a speciális problémákra, amelyek a kisantantot a jelenlegi helyzetben érdeklik. A vita holnap tovább folyik teljes részletességgel az osztrák, magyar és bolgár kérdésekben.

A tárgyalások lefolyása

A szombat délelőtti és délutáni tárgyalások lefolyásáról a *Bácsme gyei Napló* tudósítója a következő részleteket jelenti:

A konferencián először *Bratianu* román miniszterelnök, aztán *Benes* külügyminiszter és végül *Nincsićs* és *Duca* szólaltak föl és fejtették ki nézeteiket az általános külpolitikai helyzetről. A speciális kérdések során

szóba került Magyarország, Ausztria, Bulgária, a kommunista-propaganda, valamint a garanciaszerződés kérdése.

A külügyminiszterek különösen behatóan foglalkoztak a bolgár kérdéssel és megegyeztek, hogy Bulgáriával szemben arra az állápontra helyezkednek, hogy annak be kell tartani a békeszerződést, különösen a hadsereg létszáma tekintetében és

a nagyköveti tanács által adott határidőre le kell redukálni a hadsereg létszámát a békeszerződésben megállapított kontingensre.

A bolgár kérdésben kezdetben kisebb nézeteltérések voltak a kisantant államok között, de ezek az ellentétek már az első tanácskozás során elsimultak, miután

a nagyhatalmak tudomására adták Jugoszláviának, Csehszlovákiának és Romániának, hogy álláspontjuk a bolgár kérdésben teljesen fedi a kisantant államok álláspontját.

Diplomáciai körökben nagy fontosságot tulajdonítanak annak a körülménynek, hogy a külügyminiszterek vasárnap is ülést tartanak, holott ez az eredeti hivatalos programban nem szerepel. Ebből többek közt arra következtetnek, hogy

úgy Ausztria, mint Magyarország kérdését a konferencia tüzetesebb megvitatás alá veszi és ezekben a kérdésekben fontos határozatot hoznak.

A szombati tárgyaláson sok időt szenteltek a bolsevista propaganda ledöntésére szolgáló intézkedések megállapítására is. És e kérdés főként Románia és Bulgária szempontjából fontos, mert ezeket közvetlenül veszélyezteti a kommunista agitáció. A konferencián kitűnt, hogy Csehszlovákia teljesen egyetért a két másik állammal és a maga részéről is hozzájárult a védelmi intézkedés foganatosításához. A bolsevik propaganda elleni harcban a külföldi kommunisták centrumok megrendszabályozását és fékentartását tartja a kisantant elsősorban szükségesnek.

Ebéd a trónörökösnel

A délelőtti tanácskozás után a konferencia résztvevői a trónörökös által adott dinner-n jelentek meg. A délutáni tanácskozások fél négytől hat óráig tartottak. A delegátusok este hatkor a csehszlovák követségen rendezett teán vettek részt, majd este kilenc órakor pedig a királyi palotában diplomáciai dinner-n jelentek meg.

A konferencia résztvevői egyébként vasárnap a délelőtti ülés után résztvesznek az ünnepi csapatszemlén, amelyet Románia felszabadításának évfordulójára rendeznek Bukarestben.

A román külügyminisztérium a konferenciára érkező külföldi újságíróknak mindenben igyekszik kezükre jární. A külügyminisztérium épületében külön posta és táviró hivatal állítottak föl, amely csak a külföldi sajtónak küldött tudósításokat továbbítja. A konferenciára nagyszámban érkeztek csehszlovák újságírók, de a jugoszláv sajtó is tekintélyes résszel van képviselve.

Nincsićs külügyminiszter keddig marad Bukarestben, aztán Turnseverinen, Orsován át visszatér Beogradba.

Még egy adókiivetés

Megkezdődik a jövedelmi és vagyonadó kiivetése

A harmadosztályú kereseti adó kiivetése a Vajdaság legtöbb városában még most folyik, sőt Szubotícán még csak most vetik ki az elmult három évre a harmadosztályú kereseti adót. Ugy látszik azonban, hogy az adókiivetéseknek soha nem lesz vége, mert már újabb kiivetés kezdődik.

A tiszkenetéről szóló törvény 64. §-a értelmében a jövedelmi- és vagyonadót az 1923. évre újabb kiivetés kell vetni. A törvény ezen rendelkezéseinek végrehajtására vonatkozó utasítást a társasági pénzügyigazgatóság most adta ki. Ez utasítások értelmében az 1925. évre jövedelemadóval megadóztatják mindazt az adókötelet, akinek a jövedelme 1924-ben az 1200 dinárt meghaladta, vagyonadóval pedig azt az adókötelet, akinek vagyona 1925-ben az 5000 dinár értékét meghaladta. A vallomások beadására szóló felhívásokat legközelebb fogják kiadni az illetékes pénzügyi hatóságok.

Miután a legutóbb történt adókiivetés alkalmával a jövedelem- és vagyonadó csak az 1921. év végéig lett megállapítva, az 1922, 23. és 24. évekre új adókiivetés nem lesz, hanem ezekre az évekre az az adókiivetés marad érvényben, amelyet az 1921. évre állapítottak meg jogerősen.

Az 1922, 23. és 24. évekre csak azokra az adófizetőkre rendeli el a törvény az új adókiivetést, akiknek jövedelmi vagy anyagi állapotában ezek alatt az évek alatt olyan lényeges változások álltak be, amelyek az 1921. évre megállapított adónak a leszállítását vagy felemelését vonná maguk után.

Ezek az újabb adókiivetések csak akkor fogják megtörténni, ha a fél a pénzügyi hatóságnál indokolt kérvényben idejében kérelmezte, hogy

adóját újból tárgyalják és szállítsák le és kérvényéhez az 1921, 22. és 23. évi jövedelméről a szabályszerű vallomást is csatolta. Az 1922, 23. és 24. évre újból megadóztatják azokat az adófizetőket is, akik csak

ezekben az években lettek adófizetésre kötelezettek és mindazokat a régi adózókat, akikre a kincstár jövedelmük vagy vagyonuk megnagyobbodása következtében újabb megállapítást kér.

Kitört a francia-arab háború

**Abd-el-Krim megtámadta a marokkói francia csapatokat
A riff-kabilok áttörték a francia hadállást**

A francia haderő ellenoffenzívára készül

Párisból jelentik: Az évek óta húzódó arab-spanyol háború a legutóbbi napokban áttört a francia zónára és

beállott a hadiállapot a francia megszálló csapatok és riff-kabil arab törzs között.

Amikor a múlt év őszén megkezdődött a spanyol csapatok később katasztrófálissá vált visszavonulása, Lyautey francia marsall a francia érdekek megvédése szempontjából a spanyol zóna határától délre, megerősített francia őrségek láncolatát állította fel olyan területeken, melyek az algezirasi szerződés értelmében a francia protektorátus alá tartoztak, de amelyet addig nem szállottak meg. Április közepén azután mintegy négyezer riffbeli katonára, akikhez több utközben felszedett törzs tagjai is csatlakoztak, keresztülszúrt ezen a védelmi vonalon és négy csoportban foglalt el állásokat Feztől átlag ötven-nyolcvan kilométer távolságban. Ezek az események az Ouergha és Sebou folyók között játszódtak le és következményük Abd-el-Krim további csapatainak előnyomulása folytán az lett, hogy az említett francia őrségek közlekedési vonalát elvágták és azok négyszeres túlerővel állottak szembe, melyek a Fez-Tazza vasutvonalat veszélyeztették.

A francia hadvezetőség rögtön erélyesen intézkedett a fenyegető

veszedelem elhárítására. A parancsnokló marsall a fenyegetett zóna felé küldötte az összes haderőket, melyek rendelkezésére állottak és a gyors intézkedésnek megvolt az a hatása, hogy a közvetlen veszedelem elmaradt és az összeköttetést az elvágott csapatrészekkel, melyek különben maguk is bírták magukat tartani, sikerült helyreállítani. Ennek az a főjelentősége, hogy most már majdnem teljesen elhárítottak tekinthető az a veszedelem, mely a fontos vasúti vonalat fenyegette a marokkói felkelők részéről, akiknek vezére, úgy látszik, elég erősnek hitte magát arra, hogy a spanyolok után már a franciákkal szemben is felvegye a küzdelmet. Amennyit mindenestre sikerült elérnie, hogy a francia hadvezetőségnek kellemetlen perceket szerzett. Francia részről most felmerült az a kívánság, hogy a riff-területet a tenger felől teljesen el kell zárni a további fegyvercsempészetek megakadályozására, melyek komoly veszedelmet jelenthetnek az algezirasi szerződésben biztosított területekre nézve.

A *Matin* szerint

Abd-el-Krimnek gyorsított fegyverekkel, mintegy ötven ágyúval, sőt néhány tankkal és féltucat repülőgéppel felszerelt modern hadserege van.

Abd-el-Krim célja láthatóan az, hogy a Fez-Tazza vasutvonalat el-

érje és ezt az összeköttetést elvágva a francia befolyás alá vetett törzseket fellátsza. A helyzet jelenleg megszállásnak tekinthető. Tekintettel az Algirából gyorsan a helyszínre küldött megerősítésekre, megfélemlítésektől már nem kell tartani és a tisztogató hadműveleteket terv szerint fogják végrehajtani. A francia ellenoffenzíva azonban nem fog a francia zóna határain túl terjedni.

A repülőgépek felderítése szerint a riff-kabilok nagy tömegben gyülekeznek Ouezzan irányában. A francia zónában éppen ez a pont a helyzet kulcsa.

Kisvasutügyi konferencia Beeskereken Kikindáig építik ki a vicinálit

Beeskerekről jelentik: A beeskereki kisvasút kitélepitése ügyében szombaton tartották az első értekezletet Raics Szvetiszláv alispán elnöke alatt. Az értekezleten részt vett a városi tanács is, valamint Sztankovics Szvetozár, Budisin Jócó és dr. Raics Lóránd országgyűlési képviselők.

A tanács előterjesztette azt a kívánságát, hogy a kisvasutat, amely a város főterén és főutcáján halad át, helyezték el olyformán, hogy a begaparti állomástól a cukorgyárig a rendszeres nyomtávu vonalon haladjon, közbeépített sínpáron és a városon kívüli csatlakozzon a régi vonalhoz. Mindegy előállt az a feltételezés, hogy az állam nem fog beleegyezni a vasút kitélepitésébe, ha az csak Beeskereket érdekelne, szolgálja, úgy határoztak az értekezleten, hogy a mozgalomban bevomák Basahida és Németernya községeket. A tervet szerint a kisvasut vonalát továbbépítik Kikindáig és így ez a két község is bekapcsolódna a forgalomba.

Az értekezleten végül elhatározták, hogy a vonal kihelyezésére és továbbépítésére vonatkozó tervet felterjesztik a közlekedésügyi minisztériumhoz és kérik fogják a minisztérium jóváhagyását.

Kilenc korona

Irtó: Fodor László

Ez egy nagyon egyszerű történet, amely gyerekekről szól, de megtörténni lehetne volna felnőttekkel is. Sőt felnőttekkel sokkal gyakrabban történik meg az ilyesmi. Amíg a gyermekek rendszerint okuknak az ehhez hasonló históriákból, a felnőttek egyáltalában nem óhajtának tanulni. Az eset a negyedik gimnáziumban történt, tehát már ebből is kiderül, hogy komoly dolgról lehet szó. Mert jegyezzük meg magunknak, hogy csak kora ifjúságunkban történnek velünk komoly dolgok.

Szóval annak idején igen élénk szellemi életet élünk. Érdeklődünk az emberiség sorsa iránt, a technika vívmányai állandóan izgattak bennünket, az autómobilnak mi voltunk az első hívei, a regényeknek első olvasói és a sajtónak legnagyobb támogatói. Miután az iskola fegyelmi szabályai megtiltották, hogy újságokat olvassunk, a hírlapoknak mi voltunk a legszervenvedélyesebb vásárlói. Vagyis életünk minden vonalon a legnagyobb tevékenységben telt el.

A nagy grümdolás okkora volt akkoriban és mi a negyedik gimnáziumban elérkezettnek találtuk az időt arra, hogy lapot indítsunk. Véleményünk szerint a magyar sajtó nagy hiányával volt akkor haladó szellemű, merész és törhetetlen orgánumnoknak, s mi elhatároztuk, hogy be fogjuk tölteni közéletünknek ezt a nagy hézagát. Az algebra-dolgozat utáni mezenyhült kedélyállapotban tehát tanácskozássra gyűltünk össze és megállapodtunk abban, hogy lapot indítunk. A konferencia drámai lefolyása volt. A tiszorai váiaszömlét ennek következtében sokkal gyorsabban fogasztottuk el és a tiszorai hátralevő idejében tömören és lakonikusan mutatunk rá az okra, amelyek ilyen nagy vállalkozásra készítettek bennünket. A németórán, amely nálunk állandóan

drukmentes volt, írásban is elkészítettük a lapalapítás tervezetét és a padalatti posta után közvetítettük egymásnak. Ez a padalatti levelezés döntő fontosságú volt, mert ebből az ötletből kiindulva, születendő lapunkat »Padalatti Posta« címre kereszteltük el.

Most már csak a megjelenés volt hátra. Az a litográfiai műintézet, ahol a lapot sokszorosítani akartuk, száz példányért kilenc koronát kért. Rettenetes összeg volt ez akkori Hetilapról lévén szó, havonta harminchat korona. Megindult tehát az alapítóke gyűlése. Cédulákat irtunk a következő tartalommal:

»Ezzel... koronával hozzájárulok a »Padalatti Posta« előállításához. A haszon év végén megosztatik.«

Az eredmény várakozáson felüli volt. Negyvenegy korona és huszonnyolc fillér gyűlt össze. Megjelenésünket tehát egy hónapra fölényesen biztosítottuk.

Az üzlet fényesen sikerült. Mind a száz példány elkelt egy-egy hatosért, tehát egy korona tiszta nyereségünk volt. A következő számban már hirdettük a papirkereskedő, akinek üzlete az iskolával szemben volt (két korona.) A boltos, aki tornacipőt árult (két korona), a bélézgereskedő, aki csereüzletre hívta fel az ifjúságot (három korona ötven fillér), és sporttelen, amely télen korcsolyapályá volt, nyáron tenniszgründ és kedvezményes tanulóberlettel invitálta a diákságot (három korona husz.) Amint tehát látható, már a második szám hirdetései teljesen fedezték a költségeket.

Ne mosolyogjanak, kérem. A mi esetünkben a legkomolyabb lapszerkesztők is tanulhattak. Mert az ügy csak méreteiben volt kicsiny. Egyébként ugyanolyan komoly volt, mint bármely más vállalkozás, sőt ugyanazok a törvények is vonatkoztak rá. Mert mi okozta lapunk óriási sikerét? A szükség hívta életre, saját körének érdekeit szolgálta, hirdetőfelei számára nélkülözhetetlen volt. Amellett kitűnően szerkesztettük.

Volt benne sakkrovat, matematikai rejtély, lombfűrészminta, sport, különös tekintettel az iskolaközi mérkőzések eredményeire. Hézagot pótol az életünkben. Egészséges volt az ötlet.

Most jön azonban a tragikus dolog, amelyben ez a történet megszűnik lapalapítási históriá lenni, hanem átrendül az emberi problémák körébe. Mert ugyebár a Padalatti Postát emberek csinálták, helyesebben gyerekek, akikben ugyanannyi gvarláság van néha, mint a felnőttekben. Volt ugyanis egy kiadóhivatali igazgatónk, akit az iskolában Pibec-nek neveztünk. Nem valami tekintélyes név, a mai kiadóhivatali igazgatók nyilván többet adnak a méltóságra. Szóval Pibec igen derék fiú volt, csakhogy nagyon szeretett billiárdozni. Ifjú kora ellenére szabad időjét rettenetes kávémérésekben töltötte és órák hosszat gyakorolta a dákó nemese művészetét. Hogy mi történt a kávémérésben, nem tudom. De egy nap rájöttünk, hogy Pibec sikkasztott. Elsikkasztotta a heti nyomdaköltséget. Kilenc koronát!

Összeült tehát a nagy tanácskozás. Ünneplés arcot vágunk, és mindnyájan megegyeztünk abban, hogy Pibec többé nem gentleman. Rettenetes szomorú dolog volt az. Pibec hol sápadtan, hol vérvörösén dadozott és kijelentette, hogy elbujdosik, ha kiderül róla a szegény. Óriási vita indult meg. A részvényesek egy tábora kijelentette, hogy a dolgot az osztályfőnök tudomására hozzuk. Szerencsére a többség nem volt ilyen szigorú és névszerinti szavazás után végre a teljes eltussolás mellett döntöttünk. Pibec erre könnyek közt kijelentette, hogy életének egy célja van. Ha török, ha szakad, de visszaadja nekünk a kilenc koronát. A közgyűlés helyeslően vette ezt tudomásul, s miután becsületszólással megfogadtuk, hogy e sajnálatos eset örök titkunk marad, eloszlottunk.

Három hét múlva megkaptuk a kilenc

koronát, a következő nap azonban Pibec felakasztotta magát a tornaterem öltözőjében. A szolgálta szerencsére még idejében levágta és Pibecnek így nem történt komolyabb baja, a fiúk karjára támaszkodva hazafelé indult, egyik saroknál azonban a fölémbre szugta:

— Egvedül akarok beszélni veled.
Intettem a gyerekeknek, akik eltávoztak. Amikor magunkra maradtunk, Pibec szóltanul rámmézett és kezembe csusztatott egy darab papírost.
— Mi ez? — kérdeztem zavartan.
— Zálogcédula — felelte.
— Zálogcédula?
— Elzálogosítottam a papa tulaóráját.
— Szerencsétlen!
— Meg kellett fizetnem a kilenc koronát és nem volt pénzem.
— Ezért csináltad ezt az ostobaságot?
— Ezért! És ha holnapra nem lesz meg a tulaóra, akkor újra...
Szívem összeszorult.
— Mennyi pénzre van szükséged?
— Pontosan kilenc koronára...
— Holnap megkapod.
— Nem, nem — tiltakozott Pibec — nem kell a pénz. Itt a cédula. Váltsd ki az órát.
— És ezzel eljutott.

Délután összetörtem a porcellán spórkasszát, amely egy úlevi malacot ábrázolt s keblében rejtette egy élet takarékoságának eredményét. Tizenkét korona harminckilenc fillért. Elmentem a zálogházba és kiváltottam az órát.

Még most is emlékszem a szomorú hejviségre. Sárga gázláng égött a rács mögött, szakállas ember állott a pulnán és mérleget tartott a kezében. Egy kendős néni danyhákát hozott. Valamelyik oldalán egy elegáns ur surrant be szégyenkezve. Irózatos volt. Futottam, futottam haza Pibec óráival s akkor tudtam meg, hogy a pénz sokszor becsületet és életet jelent. Kilenc koronát fizettem a kiváltásért. Kilenc korona megölhet és feltámaszthat egy embert.

KISEBBSÉGI ÉLET

A párisi szocialista kongresszuson, amely augusztusban fog összeülni, a csehszlovákiai magyar szociáldemokrata párt egy terjedelmes memorandumot fog előterjeszteni, amely a kisebbségek kérdésében több javaslatot tartalmaz. Az érdekes memorandumról a szociáldemokrata párt egyik vezetőtagja a következő nyilatkozatot tette:

— A szociáldemokrata párt az Internacionále londoni központjától felszólítást kapott, hogy a magyar kisebbség helyzetét részletesen dolgozza fel és terjessze be a londoni központhoz, mert az Internacionále augusztusi nemzetközi kongresszusa Párisban behatóan kíván foglalkozni a kisebbségi kérdéssel. A felszólításnak pártunk természetesen készséggel eleget tett, mert mi ösztön és becsületesen arra törekszünk, hogy a kisebbségi jogokat intézményesen biztosítsuk, amit csak úgy lehet elérni, ha a kormányok kisebbségi politikáját nemzetközi ellenőrzés alá helyezik. A kisebbségi kérdés egész komplexumát a kongresszus elé vesszük. A párt központja tárgyilagosan, a szociológia módszere szerint, konkrét statisztikai adatokra támaszkodva, már előkészítette az anyagot. Az elaboratum négy részre oszlik: a bevezető rámutat a kisebbségi kérdés eminens jelentőségére, az első rész kulturális sérelmeinkkel, az iskola és színház kérdéseivel foglalkozik, a második rész az állampolgárság ügyét ismerteti, míg az utolsó rész a földreformot tárgyalja és a kolonizációs földpolitika sérelmeit. Az elaboratumot német, francia, angol nyelven kinyomtatjuk és a kongresszus tagjai között szétszórjuk. Megküldjük a Népszövetségnek, a Ligák Uniójának, az Union of Democratic Controlnak, az Emberi Jogok Ligájának, az interparlamentáris Uniónak, az összes szocialista és demokráta sajtóorgánumnak. Érezzük felelősségünk súlyát és ezért az elaboratum tisztán konkrétumokon épül fel és objektíven foglalkozik a kisebbségi kérdéssel. Célunk a felvilágosítás. Épen a csehszlovák köztársaság érdekében valóban tartjuk, hogy a mostani irányzat megváltozzon, az emberi jogok maradék nélkül érvényesüljenek és a kisebbségek elnyomására feleslegesen lekötött sok energia felszabadulva, mindnyájunk javára és a kultúra fejlesztésére irányuljon.

Erdélyben még a múlt évben egy amerikai protestáns lelkesekből álló bizottság járta be a református vidékeket azzal a céllal, hogy a vallási kisebbségek helyzetéről tájékozódják. A bizottság tapasztalatainak eredményét vaskos könyvben most hozta tudomására a világ közvéleményének. A terjedelmes könyv közli a bizottság által 1924 augusztus 10-én beterjesztett és 132 konkrét panaszt tartalmazó memorandumot, valamint a román kormány választát a bizottság jelentésére. A memorandum öt csoportba osztja a kisebbségek sérelmi panaszait. Az első csoportba tartoznak azok a panaszok, melyek kormányának az egyházi munka szabadságát korlátozó politikája és intézkedése ellen irányulnak, egyházi gyűlések elzárása, bejelentése stb. A második csoportban egy egész sereg konkrét panasz van felvéve azokról az erőszakoskodásokról, melyeket egyesekkel szemben hatóságok elkövettek. A tények előadásával kapcsolatban leszögezi a bizottság azt is, hogy a kisebbségek között általános köztudat az, hogy nemcsak hiábavaló, hanem határozottan veszedelmes is rájuk nézve az ilyen panasztevés. A harmadik csoport a legalaposabban van kidolgozva és igen részletesen és világosan állítja össze azoknak a sérelmeknek hosszabb sorozatát, melyek kormány a kisebbségi iskolák és nevelőintézetek fönkreállítására és elrománosítására irányuló politikáját jellemzik. A negyedik rész az agrártörvény ügye alatt elkövetett és a kisebbségi egyházak szer-

zett jogait sértő eseteket sorolja föl. Az ötödik csoportban végül azokra a sérelmekre kerül a sor, amelyek az előbbi osztályokban nem voltak sorozhatók. 1922 óta történtek és szavahihető egyének által kellő bizonyítékokkal támogatva terjesztettek a bizottság elé. A

bizottság a memorandumhoz írt előszóban kifejti, hogy a román kormány kisebbségi politikája lehetetlenné tesz minden polgári és vallásszabadságot. Az amerikai protestánsok a bizottság jelentését angol, német, francia és olasz nyelven adták ki.

A vajdasági igazságszolgáltatás felülvizsgálása

A bánati ügyvédek külön kamara felállítását kívánják

Radics Lázár nyilatkozik

Becskeréről jelentik: Radics Lázár volt bácskai alispán, az igazságügyminisztérium vajdasági osztályának főnöke szombaton hivatalvizsgálatot tartott a becskeréki törvényszéken és ezzel kapcsolatban értekezletre hívta össze a becskeréki ügyvédeket, akikről az igazságügyi eljárással szemben felmerült panaszokról tájékozódott.

Az értekezleten az ügyvédek előadták, hogy a becskeréki törvényszék területén az igazságügyi eljárásra általában nem panaszkodhatnak, csupán a felelősségi ügyek elintézésé történik lassan és késelemesen. Az osztályfőnököt fölkerítették, hogy mint a vajdasági igazságügyek intézője kezdeményezzen akciót egyrészt a bánati külön ügyvédi kamara létesítésére, másrészt a vajdasági ügyvédszövetség megalakítására. A felszólaló ügyvédek hangsúlyozták, hogy a bánati ügyvédi kamara felállítására azért volna szükség, mert a noviszadi kamarával a bánati ügyvédeknek nehéz érintkezni és ezáltal a bácskai ügyvédekkel szemben háttérbe szorulnak. Radics Lázár megígérte, hogy a kéréseket támogatni fogja, bár nem hiszi, hogy a külön bánati kamara felállítása

lehetséges lesz, miután erre külön törvényre volna szükség.

A hivatalvizsgálat után a Bácsmegyei Napló munkatársa beszélgetést folytatott Radics Lázárral, aki a következőket mondotta:

— Bejártam az összes vajdasági kerületi törvényszékeket, hogy megismerkedjek a vajdasági igazságszolgáltatás mai helyzetével és mindenütt érintkezésbe lépjek az összes igazságügyi szervekkel, hogy az esetleges panaszokról tájékozódjak. Pancsevön voltam először, onnan Szaborbá mentem és most a becskeréki törvényszéket vizsgáltam felül. Becskeréről Muraközbe megyek, ahol az igazságügyminisztérium Csáktornyán a legközelebb kerületi törvényszéki kirendeltséget fog felállítani. A kirendeltség a sombori törvényszék expozitúrája lesz, de teljesen önállóan fog működni. Muraközből ismét visszatérek a Vajdaságba és először a noviszadi, azután a szuboticei törvényszéket látogatom meg. Az utazásomról, amelynek az a célja, hogy megismerkedjek a vajdasági igazságszolgáltatás állásáról, jelentést teszek majd az igazságügyminiszternek.

Pasics a királynál

Vasárnap zajlanak le a zagrebi községi választások

Beogradból jelentik: A politikai élet a szombati napon is teljesen eseménytelen volt. Pasics miniszterelnök délután öttől hat óráig audiencián jelent meg a királynál, a kihallgatás részleteiről azonban semmi sem szivárgott ki. A parlament bizottságok nem tartottak ülést és a képviselői klubokban is feltűnően kevés képviselő fordult meg. A vidéki képviselők előrelátólag csak vasárnap érkeznek Beogradba, hogy a parlament hétfői ülésén résztvehessenek. Ellenzéki körökben nagy érdeklődéssel várják, hogy a kormány a keddi ülésen beterjeszti-e a deklarációját, ami már esedékes. Ha ez kedden sem történik meg, az ellenzék élénk napirendi vitát fog provokálni, hogy a kormányt a deklaráció beterjesztésére rászorítsa.

A minisztertanács ülése

A minisztertanács szombaton hosszabb szünet után először tartott ülést Pasics miniszterelnök elnökelete alatt. A minisztertanács a parlament munkaprogramjával foglalkozott és megállapította, hogy milyen törvényjavaslatok kerülnek a közeljövőben a parlament elé. E szerint a parlament mindenképp előtérbe kerül a lakástörvényt, a sajtótörvényt, az ügyvédségekről, a bíróságok szervezéséről és a bírákról szóló törvényeket, a vámtarifákról, a központi pénzügyi igazgatásról, az egynes adókról, a földmivestelekről, a földhitelbankról és az iparshitelbankról szóló törvényeket fogja tárgyalni.

Beavatott körök úgy tudják, hogy a kormány a minisztertanácsban az egész politikai helyzetet alaposan megvitatta, de a miniszterek az ülés után erre nézve semmi nyilatkozatot nem voltak hajlandók tenni

a sajtó számára.

A boszniai radikálisok kívánságai

A boszniai radikális képviselők csoportja szombaton memorandumot nyújtott át Pasics miniszterelnöknek, amelyben az interkonfeszszionális törvényre vonatkozó speciális kívánságaikat fejtik ki. A képviselők a memorandum átadásakor kifejezést adtak egyttal annak a kívánságuknak, hogy a Radics-párttal folyó tárgyalásokat ne a radikális-párt, hanem az egész nacionalista blokk nevében folytassák le. A boszniai radikálisok, akik a radikális-párt jobbszárnyán állnak, igen közel Pribicevicsekhez, így akarják a meg egyezés politikai sikerében a független demokratákat is részesíteni.

A zagrebi községi választások

Vasárnap zajlanak le a zagrebi községi választások, amelyeknek eredményét Beogradban is nagy érdeklődéssel várják. A községi választás próbája lesz annak, hogy a horvát tömegek hogyan fogadják a Radics-párt politikájában beállott változást. Általában nem számítanak a választók nagy részvételére. A képviselőválasztások alkalmából 21.000 választó szavazott le Zagrebben, ebből 16.000 a Radics-párt és zajednica közös listájára. A községi választásokon — úgy hiszik — a választók fele fog legfeljebb az urnához járulni és ha ebben az esetben a Radics-párti jelöltekre 8000 szavazat esik, az azt jelenti, hogy a párt új politikája kedvező fogadtatásra talált a horvát népben.

Politikai körökben valószínűnek tartják, hogy a Pribicevic-párt további gyengülését és a Frank-párt némi megerősödését fogják nyilvánvalóvá tenni a vasárnapi községi választások.

A lengyel-csehszlovák szerződés titkos pontjai

Politikai és katonai kérdésekben is megegyezés jött létre a két állam között

Prágából jelentik: Mióta Benes Varsóból visszatért, ismeretessé vált, hogy a lengyel fővárosban csehszlovák-lengyel szerződés jött létre, de a lapok mélysegesen hallgattak arról, hogy ennek a szerződésnek titkos klauzulai is vannak. A Palona című lengyel lap, amely Korianty politikai érdekeit szolgálja, legutóbbi számában nyilvánosságra hozta a politikai szenzációt és határozottan állítja, hogy a cseh és a lengyel kormány titkos szerződést is kötött.

A lengyel lap szerint a szerződés titkos pontjaiban Csehszlovákia arra kötelezte magát, hogy Lengyelországot segíteni fogja Felsőszilézia és a korridor kérdésében. Lengyelország pedig ígéretet tett, hogy Csehszlovákiával megegyező álláspontot foglalt el Ausztriának Németországhoz való csatlakozása ügyében.

A titkos szerződés a Balkánra nézve azt a megállapodást tartalmazza, hogy Lengyelország és Csehszlovákia közösen segítik Romániát, Jugoszláviát és Görögországot a balkáni egyensúly helyreállításában. A szerződés szerint Csehszlovákia és Lengyelország a népszövetség kérdéseiben egységes álláspontra helyezkednek.

Még egy titkos pontja van a szerződésnek, az, amely kimondja, hogy Csehszlovákia nem gördit akadályt az elé, hogy Lengyelország részére Csehszlovákián keresztül Franciaországból tegyverszállományok érkezzenek, ennek fejében azonban Lengyelország megengedi, hogy Csehszlovákia iparcikkeket exportáljon Oroszországba Lengyelországon keresztül.

Franciaország

nem utasítja el a német garancia-javaslatot

Briand két jegyzéke a francia minisztertanács előtt

Párisból jelentik: Briand külügyminiszter Walsh tábornok látogatása után pénteken hosszas megbeszélést folytatott Painlevé miniszterelnökkel Németország lejegyzéséről. Briand úgy ebben a kérdésben, mint a garanciapak-tum ügyében két fontos javaslatot terjesztett a szombati minisztertanács elé. A Németország lejegyzése ügyében a minisztertanács elé terjesztett javaslatot a külügyminisztériumban pénteken készítették el annak az emlékiratnak az alapján, amelyet az angol nagykövet adott át Briandnak és amely kritikai megjegyzéseket tartalmaz a nagykövetek tanácsának Németország mulasztásairól tett megállapításairól.

A minisztertanács elé terjesztett javaslatokból kitűnik, hogy Németország lejegyzése kérdésében a francia álláspont azonos az angolal, csupán a követendő eljárás tekintetében vannak kisebb ellentétek, azonban francia kormánykörökben azt hiszik, hogy a tárgyalások során gyorsan megegyezésre fognak jutni.

Briand második jegyzéke, amelyet a minisztertanács elé terjesztett, válasz Németországnak a Németország, Franciaország, Belgium, Anglia és Olaszország között kötendő garanciapak-tumra vonatkozó javaslatára. Ez a második jegyzék röviden és kemény érvekkel, anélkül, hogy elutasítaná Németország javaslatát, felsorolja azokat a különböző feltételeket, amelyeket Németországnak teljesítenie kell, hogy egy a keleti határok kiigazítása, mint a Népszövetségbe való felvétele megtörténhessen.

A szerencsés öngyilkos

Sértetlenül maradt a rajta keresztülrobogó vonat alatt

A suboticei pályaudvaron, a majsai-uti átjárónál szombaton délután egy középkorú, munkáskülsejű ember, akinek személyazonosságát nem sikerült megállapítani, a Szombor felől érkező személyvonat elé vetette magát, csodálatosképpen azonban semmi baja sem történt.

A sombori személyvonat egy negyed kettőkor futott be a suboticei pályaudvarra. Amikor a vonat a Majsai-uti átjáróhoz ért, a mozdonyvezető rémülten vette észre, hogy a mozdonytól mintegy husz méterre, a sinekre veti magát egy ember. Azonnal fekezett, azonban pillanatok alatt csaknem az egész vonat át futott azon a helyen, ahol az öngyilkossági kísérlet történt és így biztosra lehetett venni, hogy a kerekek szétroncsolták a szerencsétlent. A vonat lefékezése után többen a holttest keresésére indultak és a tizedik személykocsi alatt rá is találtak a sinek között heverő emberre. Amikor kihúzták a kocsi alól, meglepődve vették észre, hogy az életunt embernek semmi komolyabb baja sem történt, csupán az eszméletét veszítette el. Nyomban felloccsolták és mire arra került a sor, hogy a személyazonosságát megállapítsák, már el is tűnt az összegyűlt tömegben.

Csodálatos megmenekülése csak úgy történhetett, hogy az utolsó pillanatban elvesztette eszméletét és önkívületlenül oly helyzetbe került a sinek közé, hogy a vonat elroboghatott felette. A rendőrség a titokzatos életunt felkutatására megindította a nyomozást.

A pancsevői pénzhamisítókat

a novisadi ügyészségre szállították Ezerdinárosokat gyártottak kopirozással

Pancsevőről jelentik: A pancsevői rendőrség — mint a *Bácsmegyei Napló* jelentette — egy pénzhamisítóbandát leplezett le, amely az új kibocsátású ezerdináros bankjegyeket hamisította. Az első feljelentést *Marinovic* dohánytözsde tulajdonos tette, akinél egy kislány akart egy hamis ezerdináros értékesíteni. A kislány a rendőrséget kérésére elmondta, hogy egy *Kresednac* Anka nevű asszony küldte a pénzt a pénzzel. A rendőrség erre *Kresednac* Ankát letartóztatta, aki a nyomozást vezető *Gyorgyevics Dusan* bünygyi rendőrkapitánynak hosszabb vallatás után bevallotta, hogy a pénz *Gyorgyevics Dragutin* volt pancsevői bolgári rendőr feleségétől, *Sztaniszlavics Milkától* kapta.

A rendőrség letartóztatta a *Gyorgyevics-házaspárt*, valamint *Gyorgyevicsné* anyját *Sztaniszlavics Anka* piaci árust is. A gyanúsítottak állhatatosan tagadtak. Később *Gyorgyevicsné* csak annyit vallott be, hogy a pénz tőlük származik ugyan, azonban a hamis bankjegyeket megkapták egy ismeretlen egyéntől. Közben azonban *Suvacsarov* borkezeskedő, *Zsenar* és *Lakner* mészárosok is feljelentést tettek, hogy ugyan csak *Kresednac* Ankától kaptak hamis ezerdináros bankjegyeket. *Kresednac* Anka ezek után már bevallotta, hogy a hamis bankjegyek értékesítése fejében *Gyorgyevicséktől* minden bankjegy után 250 dinár jutalmat kapott.

Gyorgyevics Dragutin és felesége — aki azelőtt postatisztviselő volt és aki okiathamisításért hat hónapra már el volt ítélve — beismerték *Gyorgyevics* rendőrkapitánynak, hogy ők hamisították az ezer dináros bankjegyeket. A hamisítást a legprimitívabb módon végezték. *Gyorgyevics Milka* egyenként rajzolta a bankjegyeket, úgy hogy másolópapírral átrajzolta egy jó bankjegy teljes rajzát egy hegyesre faragott fadarabbal, a kopirozott rajzot az eredetinek megfelelő színes ceruzákkal átfestette, a víznyomást pedig fehér vízfest-

téssel hamisította rá. A kész hamisítványt végül vékony gummiarabikummal áthúzta, hogy a hamis bankjegy ezáltal fényesebb legyen. A hamisítványok így elég ügyesek voltak, azonban kissé figyelmes megtekintés után könnyen felismerhető rajtuk a készítés primitív módja.

„A kisantant nem ijed meg Bethlen gróf monarchista fenyegetéseitől“

A csehszlovák miniszterelnök lapjának támadása a magyar miniszterelnök ellen

Prágából jelentik: *Soehla* csehszlovák miniszterelnök lapja, a *Venkov* hosszabb cikkben foglalkozik *Bethlen* István gróf magyar miniszterelnöknek azzal a beszédével, amelyben kijelentette, hogy Magyarország a békeszerződések békés uton való revízióját nem fogja szem elől tévesztetni.

— Magyarország — írja — fájlalja, hogy nem operálhat a csatlakozás rémítgetésével, mint Ausztria. Gróf *Bethlen* István miniszterelnök édes cukorkát keresett a szövetségesek számára és a legédesebb hangot választotta, hogy a *trianoni* békeszerződés igazságtalan rendelkezéseiről beszéljen, emögött azonban az a néma fenyegetés rejtőzik, hogy Magyarország átalakul monarchiává, ha a szövetségesek nem engedik módosítani a szerződést. Európa nyugodtan fogadta *Hindenburg* megválasztását, a kisantant

A rendőrség a házkutatás alkalmával megtalálta a bankjegyek hamisításánál használt eszközöket és egy félig kész hamis ezerdináros bankjegyet is. A rendőrség mind a négy letartóztatottat átadta a pancsevői ügyészségnek, ahonnan átszállították őket a novisadi ügyészség fogházába.

Bethlen gróf monarchista fenyegetésétől sem fog megriadni. A végén a kisantant létezése elég erős fegyver az ellen, hogy a mai Magyarországot a régi Magyarország imperializmusa meg ne fertőzze.

A *Csehszlovákia Szlovénia Köztársaság* megjegyzi, el kell ismerni, hogy gróf *Bethlen* István nem az az ember, aki — mint a legtöbb magyar — exaltált hangon követeli a békeszerződés megdöntését, ez azonban nem változtat azon, hogy egy ilyen kívánság a kisantant számára még csak nem is tárgyalható. Magyarországnak, amely szebb napokat látott, a maga szempontjából igaz van, de éppen úgy igaz van a kisantantnak is a maga szempontjából. Magyarország kénytelen volt fentartások mellett aláírni a békeszerződést, de a legyőzöttek közül egy sem vetette magát alá jószántából a győztesek rendelkezéseinek.

Start!

Az északsarki repülő-expedíció indulása

Irtta: *Roald Amundsen*

Amundsen, a világhírű utazó, aki két nappal ezelőtt indult el a norvégiai *Kinabay* repülőgépen az északi sarkra, a repülőexpedícióban a *Spitzberg* tájban történt utolsó napjairól a következő cikket írta:

A sarki repülés megkezdése előtt más-jus első napjaiban nincs egyéb tennivalónk, minthogy a meteorológusok jóslataira várjunk. A start napja éppen ezért még bizonytalan, legfeljebb annyi bizonyos, hogy a repülőgépek elindulására délután 4 óra előtt nem kerülhet sor. Joggal kérdezik: miért éppen négy órakor? A magyarázat nagyon egyszerű: délután négy órától kezdve a nap mindig olyan irányban mozog, hogy a következő tízenkét óra alatt repülőgépeink szárnyai nem vetnek árnyékot legújabb és saját találmányu műszeremre, a napkompasszra.

Ezzel kapcsolatban meg kell emlékez-nem a napkompasszról, mint amely a sarkvidéki repülőút számára a legfontosabb műszer. Körülbelül két esztendővel ezelőtt ötlet eszembe először, hogy olyan iránytűt szerkeszsek, amely független a közönséges iránytűre ható mágneses behatásoktól.

Közös megegyezés szerint startra csak akkor kerülhet a sor, ha nagy bizonyossággal remélhetjük, hogy az egész sarkvidékre kiterjedő és hosszabb ideig tartó kedvező időt kapunk. Ha a próbarepüléseket befejeztük, a *Fram* és a *Hobby* a *Spitzberg* északi sarkára indulnak. A *Fram* fedélzetén tartózkodó meteorológusok már a reggeli órákban közlik velünk, vajjon kedvező-e az idő a repülésre? Megfelelő válasz esetén azonnal elindulunk innen s a hajóhoz repülünk, amelyek vagy a sarki jég határán, vagy valamelyik fjordban állomásoznak. Számításom szerint az északi sark a start helyétől 1100 kilométer (687 mérföld), amelyet csendes időben valószínűleg nyolc óra alatt repülünk végig. Az ut kezdetén, mikor a gépek teherhordóképeségüknek határáig igénybe vannak véve, óránként 150 kilométeres sebességgel fogunk repülni. Minél többet használunk el a motor tüzelőanyagából, hasz minél jobban csökken a gép terhe, annál kisebb se-

bességgel haladunk, hogy a motorokat kíméljük.

Visszafelé a repülőgép sebessége nem lesz több 140 kilométernél. A gépek elég benzint és olajat visznek magukkal ahhoz, hogy két órával tovább repülhessenek, mint amennyi ideig az ut az északi sarkra és vissza tart. Ha hosszabb időn keresztül erős ellenszéllel kell küzdenünk, megtörténhetik velünk, hogy benzinkészletünk kevésnek bizonyul. Ebben az esetben vagy leállítjuk az egyik motort, mivel mindegyik gép egy motorral is tud repülni, vagy pedig az egyik gép leszáll s tüzelőanyagát és legénységét átadja a másiknak. Pontos számítások alapján megállapítottuk, hogy az ilyen módon benzinhoz jutott gép 3200 kilométer utat tehet meg. Ebben az esetben tehát még ezer kilométerre elegendő benzintünk lenne, a melynél többre még a legkedvezőtlenebb körülmények között sem lehet szükségünk.

A magasságból 200 kilométer átmérőjű körzetet figyelhetünk meg.

A *Dornier-Wal*-gépekről meg kell jegyez-nem, hogy mindegyik gép súlya mindössze 3200 kilogram. Pisai próbarepüléseink alkalmával megállapítottam, hogy mindegyik gép 2800 kilogram terhet bír el, azaz megterhelve súlyuk 6000 kilogram. Természetesen az sem lehetetlen, hogy a *Spitzberg* tájban más eredményekre jutunk és ezért nem is tudom meghatározni pontosan, hogy mit viszünk magunkkal.

Mindenesetre külön intézkedéseket léptettem életbe annak a veszélyes körülménynek a megakadályozására, hogy a hűtővíz és az olaj a leszállásomnál meg ne tagyjon. Azok a *Thermix*-készülékek, amelyeket magunkkal viszünk erre a célra, mindenképpen alkalmasnak bizonyulnak. Egy alkalommal, mikor a motor hajójában 11,8 fok volt a hideg, bekapcsoltuk ezeket a készülékeket, amelyek a hűtővizet két óra alatt 25 fokra melegítették fel.

Mindkét gép legénységét most már teljesen összeállítottam. Az N. 25. jelzésű repülőgépet *Hjalmar Larsen* had-

nagy és én magam vezetem. A *Dornier-Wal*-gyár megbízásából *Carl Feucht* lesz a mechanikusunk. Az N. 24. jelzésű repülőgépet *Leif Dietrichsen* hadnagy vezeti és *Lincoln Ellsworth* lesz a parancsnoka. A legénység még tízenegy személyből áll s a motorokat szállító *Rolls-Royce*-művek egyik szakértőjüket, *Fred Green*-t bocsátották rendelkezésünkre, aki a motorokra fog felügyelni. Hasonlóképpen jól van megszervezve a meteorológiai szolgálat is, amelyet dr. *Bjerkens* és *Ernst Calwagen* végeznek.

Az expedíciót két újságíró egészíti ki, akik szikratávíratban közlik a világ nyilvánosságával az eseményeket. *Fredrik Ramm* norvég újságíró *Európát*, *James B. Wharton* pedig az amerikai és kanadai sajtót fogja tájékoztatni. Az expedíciónak sajtó filmtotografusa, orvos, sőt konyhafőnöke is van. Végül öreg barátom, *Rönne* is velünk utazik, aki annakidején a délsarki expedícióra és a *Maud*-expedícióra is elkísért.

Gyilkosság

az orosz vendéglőben

A merénylő orosz operaénekes a bíróság előtt

A *Bácsmegyei Napló* annak idején beszámolt arról a véres gyilkosságról, amelyet *Timotiev* Grigorie Mihajlo volt tisz, operaénekes Novisadon a *Kraljica* Mária-szálló udvarában levő *Piroska Csitaonica*, orosz olvasóköri helyiségében elkövetett és amelynek egy orosz menekülttársa: *Kanarevsky-Mihajlovics* George közjegyzői irnok esett áldozatául.

Timotiev múlt évi november hó 1-én betért a *Russka Csitaonica*-ba és látható felindulással körülnézett, mintha keresett volna valakit, majd leült egy üres asztalhoz, amelynek szomszédságában *Szidorev* Nikola, a novisadi Nemzeti Színház jegyzője és *Kanarevsky* George vacsoráztak.

— Mit csinálsz? — kérdezte *Szidorev* től, — hova akarsz ma este elmenni? Ami ezután történt, pillanatok műve volt.

A színész be sem várva a választ, előrántotta zsebéből a német gyártmányú 30—35 centiméter hosszú tisztí Arabellum revolvert és ötször egymásután rálőtt a mítsem sejtő és nyugodtan vacsorázó *Kanarevskyre*, aki vértől elborultan, egyetlen jajkiáltás nélkül holtan zuhant a földre.

A revolverdurranásokra hatalmas pánik támadt az orosz menekültektől zsúfolt vendéglőben, csak *Timotiev* maradt higgadt, vizet kért, hogy a kilocsant vértől és agyvelőtől beszennyezett kezét megmoshassa. Majd cigarettára gyújtott és rendőrökért küldött, akik megvasalták és a rendőrségre vitték.

Megmotozásakor egy nő arcképet találtak nála. A nő nevét vonakodott megmondani s eleinte megtagadott minden felvilágosítást a gyilkosság indító okáról.

Bár *Timotiev*, a lovagias gyilkos nem árulta el a tragédia főszereplőjének nevét, a rendőrség megállapította, hogy *Slovaeska Galina*, egy fiatal szép orosz leány miatt történt a véres leszámolás.

Slovaeska Galina elmondotta *Timotiev*nek, aki halálosan szerelmes volt a leányba, hogy *Kanarevsky* azon ürügy alatt, hogy kokaint ad neki, felesalta a lakásába, ott kokainnal elaltatta és erőszakot követelt el ellene.

Ezt a merényletet torolta meg *Timotiev* azzal az öt revolverlövéllyel, amelyek *Kanarevsky* életét kioltották.

Kedden tárgyalja a gyilkossági bűnyűgyet a novisadi törvényszék *Gombrac* tanácsa. A közzéadott képviselő dr. *Lemais* Jovan államügyész a vádiratban halálos ítéletet kér. Ezzel szemben a vádlott védője dr. *Szkuilits* Milan ügyvéd a vádlott lelki depresszióját és erős felindulását kívánja enyhítő körülményként figyelembe vétetni.

A tárgyalás iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg.

TINTA

●●●

Kabátom

a kedves öregem

Hőfőregeteg futt az utcán, a tél fehér haragja rázta ablaktábláimat, azon a sötét reggelen, mikor kihívtak a konyhába.

Az öreg ült a széken, a nyolcvan éves szolgál. Fehér az is, mint a tél. Fogatlan szájával elmotyogta szegény, hogy egy kabátja lenne szüksége, áldjon meg az a jó Isten, keressek valami viseletet holmit, minél rozszabb, annál jobb.

Mutatta, hogy vékonyka lebernyege alatt csak nadrág van, meg mellény. Kitérte ingét is, bizonyos hatásadászóló célzattal. Az ing redői közül előremert sovány, szőrös melle, mint egy hulladó. Nem volt szélhámos, nem.

Bementem a szobába, keresgéltem a szekrényben, tűnődve. Melyik kabátomtól váljak meg? Végül a kopott rozsdaszín mellett döntöttem, melyet már évek óta kimustráltam, csak otthon használtam munka közben. Őszintén szólva, nem szívesen adtam oda, mert sok emlék kötött hozzá, ebben írtam egyik könyvem, melyet leginkább szeretek, de úgyse kő, gondoltam.

Az öreg fölpróbálta, huzogatta elől hátul, rendkívül meg volt elégedve. Csodálkozott, milyen jól áll, akárcsak rászabták volna. Bizony, az emberek majdnem egyformák. Olyan hosszúkásak.

Mindezt hamar elfelejtettem. Utálom a jótékonyt, ajjas kielégülésnek tekintem, hogy ezer korona alalmizsnáért pont ezer korona jóérzést vásárol magának az adományozó. Nem szívesen emlékezem az ilyenre.

De hogy kitavaszkodott s ögyelegetem a városban, megpillantottam a kabátot. Ment-ment az utcán, úgy ment, mintha én mennék benne. Izgalom fogott el. Utána osontam.

Az öreg módosan viselte, kikéfélt, megvarrogatta laza gombjait, rá se lehetett ősmerni. Csak az ujján nem tudta eltüntetni a régi festést.

Bevallom, kísértés incselkedett velem, hogy orvul megsimogassam a rozsdaszín szövetet, újra gyönyörködjek kedves édességében, mint mikor néha ráhajtottam fejem. De nem mertem.

Otthon pedig valami halvány szánalom gerjedt bennem. Sajnáltam a kabátot. Úgy sajnáltam, mint az apák gyermekeit, kiket homályos szobában korlátolt idegenek nevelnek, megváltoztatva egyéniségüket. Furdalt a lelkiismeret, hogy háládatlan voltam iránta. Végre elmúlt éveim tapadtak hozzá, életem egy darabja. Rokonom ez a kabát. Vajjon mi lesz belőle?

Ha jártam-keltem, kerestem. Néhanyszor találkoztam is a kabáttal meg az öreggel. Együtt ballagtak, csöndes egyetértésben, mind a ketten friss egészségben. Egyszer meg is szólítottam az öreget, paroláztunk s közben egy óvatlan pillanatban megérintettem a kabátja ujját. Az én kabátom, azaz a mi kabátunk ujját.

Multkor fölkeresett. Nem akart semmit, csak tiszteleti látogatást tett, a konyhában, hogy érdeklődjék hogylétem iránt. Beszélgettünk erről-arról. De én egész idő alatt nem bírtam levenni szemem a kabátról, rámeredtem, lázasan és szórakozottan, úgy, hogy ő észre is vett valamit, én pe-

dig hogy palástoljam zavaromat, nevetve pacsolni kezdtem a vállát — hogy így-ugy, hogy mint vagyunk öreg — végighuztam kezemet a kabátom, eleinte félve, aztán bátran és majdnem szemtelenül, a hátán, elején, ujjain, nyakán, mindig gyorsabban, idegesebben s egyszerre csak

azt láttam, nagy csodálkozásomra, hogy ölekezem vele, teljes erőmből magamhoz szorítottam.

És még ma sem tudom, hogy miért tettem ezt, hogy kit szerettem, kit öleltem: a kabátot-e, vagy az öreget. Az élet furcsa.

Kosztolányi Dezső

Apponyit és Andrássyt megfosztják mandátumuktól

Megtagadják a képviselői eskü letételét

Budapestről jelentik: A napirendre kitűzött választójogi törvényjavaslat egyik újítása, hogy a nemzetgyűlésnek országgyűléssé való átalakulása után — ami alkalmasint még ebben az évben megtörténik — a képviselőknek nyílt ülésben esküt kell letenniük. A választójogi javaslatnak az eskü letételére vonatkozó részét eddig általában úgy fogták fel, hogy az főképp a szocialisták pártbeli és nemzetközi tevékenységét akarja megnehezíteni és hogy az eskü letétele ellen elsősorban nekik lesz kifogásuk. Annál nagyobb meglepetést keltett, hogy Apponyi Albert és Andrássy Gyula jelentették ki elsőnek, hogy az esküt nem fogják letenni.

A javaslat szerint az esküt megtagadó képviselő megbízása megszűnik és

az ilyen egyént a bizottsági határozat meghozatalát követő öt éven át nem lehet országgyűlési képviselővé választani. Andrássy erre vonatkozólag kijelentette, hogy valószínűnek tartja, hogy úgy öt, mint Apponyit megfosztják majd mandátumuktól, ha a javaslat törvényerőre emelkedik. Arról, hogy miért nem akarják letenni a képviselői esküt, sem Apponyi, sem Andrássy nem nyilatkozott. Valószínű, hogy Apponyit és Andrássyt legitimista szempontok akadályozzák a képviselői eskü letelésében. Ha így van, akkor számítani kell arra, hogy még igen sok tagja van a nemzetgyűlésnek, akik számára ugyanaz az akadály fennáll, amely Apponyit és Andrássyt elhatározásában érvényesül.

Agyonlöttek egy macedon fölkelőt a bécsi Burg-színházban

Gyilkosság a páholyban — A tettes egy macedon honleány. Politikai bosszu, vagy szerelmi dráma?

Egy halott, két súlyos sebesült

Bécsből jelentik: A bécsi macedon kolónia tagjai véres merényletet rendeztek a Burgszínház legutóbbi előadásán. Peer Gynt ötödik felvonásában, amikor a felkorbácsolt hullámokon a vihartól hányt-vetett hajó összetörik, egyik emeleti páholyban hat revolverlövés dördült el. Eppen roppant nagy volt a színpadi lármája, a szél tombolt, a hajó darabokra roncsolódott, a tenger morajlott s a színház egész szcenikai apparátusa működésben volt. Ugyanakkor, amikor Peer Gynt a színpadon ezt kiáltotta: „Segítsé! Segítsé! a páholyból is segélykiáltások hallatszóttak. A színészek azonnal abbahagyták a játékot, a közönség azonban a nagy lármában azt hitte, hogy ez a zaj szintén az előadás-hoz tartozik s csak azok vették észre a lövéseket, akik közelebb ültek a páholyhoz. A következő pillanatban felgyúltak a nézőtér lámpái. A közönség soraiiban erre irtózatossá pánik tört ki, mindenki felugrott a helyéről s a kijárat felé tölt. Mindenkinek az volt a gondolata, hogy a színelvétel katasztrófa ismétlődik meg a bécsi Burgszínházban s ezért óriási kavarodás támadt.

Az ügyeletes rendőrszűrtelős és az ügyeletes orvos azonnal a harmadik emeleti páholyba siettek, hol a lövések eldördültek. A páholyban egy haldoklót és két súlyosan sebesültet találtak, akik előtt egy elegáns fiatal hölgy állott, kezében még füstölő revolverrel. Az első kérdésre azonnal nagy nyugalommal így válaszolt:

— Én követtem el a tettet! Előre megtörténtem, ami cselekedtem!

Azonnal letartóztatták. A merénylő hölgy macedóniai és Karanciu-niu Manca-nak hívják, 1899 május 16-án született Krusevóban. Bekísérték a rendőrségre, ahol tolmácsot kerítettek elő, akinek segítségével azután már körülményesebben ki lehetett hallgatni. Elmondta, hogy a Mauser-pisztolyt mind a hat lövést leadta. Bevallotta, hogy azaz a szándékkal ment már a Burgszínházba, hogy két férfi kísérőjét megölje azért, mert rossz macedóniak voltak.

akik otthon hazájukban két jó macedóniai férfit meggyilkoltak. A férfit, akit a merénylőnő agyonlöt, utlevele szerint Dimitriev Arnautovicsnak hívták, negyvenhat éves, állítólagos kereskedő volt. A súlyosan sebesültek közül az egyik Jane Bogatinov, a másik pedig Arnautovics felesége.

Miután a színházban maradt közönség megnyugodott, körülbelül tíz perccel a merénylet elkövetése után folytatták az előadást. Még az éj folyamán nagy felkészültséggel indult meg a nyomozás a merénylő nő és az áldozatok lakásának átkutatására, hogy a börtölmás esetet összes részleteivel együtt felderítsék. Különösen rejtélyessé teszi a dolgot az a körülmény, hogy az összes szemtanúk állítása szerint a páholyban eredetileg nem négyen, hanem hatan tartózkodtak. Megállapították, hogy a merénylő nő a negyedik felvonás után a társaságában volt két másik embert kiküldött a harmadik emeleti páholyba, ahol ugyancsak bolgárok ültek. Azt is megállapították, hogy ez a két személy felöltöztet a merénylő nővel egyszerre adta be a ruhatárban. Egyébként nyomtalanul eltűntek. Egész bizonyos, hogy olyan merénylőtről van szó, amelyet már régóta terveztek és előkészítettek.

Az éjszakai nyomozás folyamán megállapított nyert, hogy a meggyilkolt macedon utlevele hamis volt és nem Dimitriev Arnautovicsnak hívták, hanem Todor Panica-nak. A sebesült asszony nem felesége az áldozatnak, hanem a barátja és Jekaterina Miliva a neve. A másik sebesült, Jane Bogatinov húszéves fiatal lány. A rendőrség valószínűnek tartja, hogy az ügyben szereplő valamennyi macedon hamis nevet használ. Megmotozásuk alkalmával politikai iratokat és fegyvereket találtak náluk. A rendőrség ennek ellenére is lehetségesnek tartja, hogy nagy politikai merénylet, hanem szerelmi dráma történt.

A rendőrség Manca Karanciu-niu asz-

szonyt szombat reggel újból kihallgatta. A merénylő a kihallgatáson nyugodtan viselkedett és elmondta, hogy januárban érkezett Bácsba Macedóniából azaz a feltett szándékkal, hogy Arnautovics-Panica-t elteszi láb alól. A merénylet politikai bosszu volt, mert Panica — aki macedon fölkelő volt — renegát lett, elárulta hazáját, először bolgár szolgálataiba lépett, aztán jugoszláv rendőrgyőrök lett belőle. Manca Karanciu-niu bevallotta, hogy nagyobb társaságot hozott össze a színházban, ahol a páholyban szándékosan Panica háta mögötti székek helyezkedtek el, hogy alkalmas pillanatban a merényletet elkövehesse.

Az áldozat, Panica Todor — mint beogradi munkatársunk jelenti — macedon fölkelő-vezér, aki csapata élén éles harcot folytatott a Protogerov-szervezet ellen. Panica vojvoda a szintén meggyilkolt Aleksa pasának volt a jobbkeze. Élénk kapcsolatot tartott fenn a jugoszláviai bolgár emigrációval is, amelynek körében nagy részvétel kéltett meggyilkolása. Hasonló nevű nagybátyja két évtized előtt Macedóniában a forradalmi mozgalom egyik vezérének, Sarasov Borist lelőtte.

Sokol-ünnepség Beeskereken

A király részt vesz az ünnepségeken

Beeskerekről jelentik: A beeskereki Sokol június 7-én és 8-án tartja meg zászlóavatási ünnepségét, amely alkalommal nyitja meg a most épült Sokol-klubot. Az ünnepség előkészületei nagyban nyilván és a versenytájkokon előrelátólag ötszáz sokolista fog résztvenni a bánáti, bicskai és beogradi Sokol-egyesületek részéről.

Az ünnepség rendezői meghívták a Sokol-napra Alekszandor királyt is, akit a zászlópal tisztségre kineveztek. A kabinetiroda már értesítette is a beeskereki Sokol-egyesület vezetőségét, hogy a király részt fog venni az ünnepségeken. Az ünnepség egyházi funkcióinak elvégzésére a karlovci patriarchát hívták meg, aki szintén elfogadta a meghívást.

A Sokol-ünnepség alkalmával szoborkiállítás is lesz Beeskereken, amelyen a legjobb vajdasági szobrászok fognak kiállítani. A kereskedelmi és iparkamara pedig a bánáti ipar termékeiből rendez kiállítást az ünnepség két napján.

A pesterzsébeti árvíz

A vihar házakat döntött össze

Budapestről jelentik: Budapest környékén a szombatra virradó éjjelen újabb felhőszakadás volt, amely Pesterzsébetet, — amely már a pénteki felhőszakadástól is sokat szenvedett — teljesen víz alá borította, azonkívül Kispesten és Csepelen is nagy károkat okozott. A víz az utcákon csaknem fél méter magasságban áll, a pincelakásokat elöntötte, több vályogház összeomlott, sok helyen csak a legnagyobb nehézségekkel lehetett kimenteni a kiöntött lakókat.

A nagy áradás miatt a mentési munkálatok lassan folynak és emiatt több helyen kritikus helyzet állott elő. Az egyik ház pincelakásában, amelyet vasajtó védett, az ajtót benyomva behatolt a víz. A lakásban Kiss József gabonamunkás felesége tartózkodott kisgyermekével. Rövidesen oly magára emelkedett a víz a szobában, hogy a bentlakókat elmerülés veszélye fenyegette. A butorok már usztak, amikor segítség érkezett és a benrekedt család megmenekülhetett. A szennyes ár ekkor már másfél méter magasságban állott a szobában. Hasonló esetek merültek fel máshol is, komolyabb szerencsétlenség azonban nem történt. Az utcákon sokáig szűntetett a forgalom a nagy víz miatt.

Felfüggesztették állásától a szubotícai detektiv-főnököt

Hivatali szabálytalanságok miatt fegyelmi vizsgálatot indítottak Blázsics György ellen

A szubotícai rendőrfőkapitányság előterjesztésére Rajcsics Sándor helyettes-polgármester szombaton délelőtt felfüggesztette állásától Blázsics György rendőrfőkapitányt, a detektívosztály főnökét és elrendelte ellene a fegyelmi vizsgálatot. Blázsics rendőrfőkapitány felfüggesztése nagy meglepetésként hatott a városházán, annál is inkább, mert a rendőrség egyik legagilisabb tagjának ismerik, aki működésével még a közel-múltban a legnagyobb elismerést érdemelt ki felettes hatóságaitól.

A polgármesteri végzés szerint Blázsics rendőrfőkapitány két szabálytalanságot követett el. A főispán fizetésének ellopása ügyében ugyanis Blázsics kapitány a végzés indokolása szerint hanyagul vezette a nyomozást és így történt, hogy azon a helyen, ahol a vezetés alatt álló detektívcsoporthoz eredménytelenül kutattak a pénz után, másnap egy tisztviselő megtalálta Györgyevics főispán fizetését. A második szabálytalanságot azzal követte el Blázsics, hogy Max Makaron bécsi kereskedőnek az autóját elközvetítette dr. Piskulics Zvonimir szubotícai ügyvédnek és a közvetítési díj fejében felajánlott ezeröttszáz dinárt elfogadta.

Rajcsics Sándor polgármester-helyettes Blázsics György felfüggesztését még a szombati ülésen bejelentette a tanácsnak és egyben megbizta Vukics Ferenc városi főjegyzőt a fegyelmi vizsgálat lefolytatásával. A polgármester-helyettes rendelkezése szerint a fegyelmi vizsgálatot június elsejéig be kell fejezni, úgy, hogy annak eredményéről a júniusi közigazgatási bizottság ülésén már jelentést lehessen tenni.

Szélhámós tanársegéd a zagrebi egyetemen

Egy első éves orvostanhallgató két évig működött tanársegédként

Zagreből jelentik: Mintegy két év előtt a zagrebi egyetem orvosi fakultásának pathológiai intézetéhez tanársegédi minőségben kineveztek egy Efremov Viktor nevű orosz menekültet. Az orosz mindenütt elmesélte, hogy orvos, aki tanulmányait Oroszországban végezte, de okmányait a forradalomkor elvesztette. Bizonyítványokkal azonban igazolta, hogy két éven át mint a jugoszláv hadsereg katonája működött Dalmáciában, Meljine garnizonban.

Néhány hónap előtt a tanársegéd azt kérte dr. Csacskovics Milorádtól, a fakultás dékánjától, hogy doktori diplomáját nosztrifikálják. A dékán teljesíteni kívánta a tanársegédnek nagyszemélyesen beváló orosz orvos kérelmét, de mivel okmányait nem tudott felmutatni, azt kívánta, hogy a nosztrifikálás előtt utólag tegye le a második és harmadik szigorlatot. Efremov belenyugodott a megajánlásba, hozzáfogott a vizsgák letételéhez, s már az utolsó szigorlat előtt történt, amikor a múlt év decemberében feljelentés érkezett a dekanatushoz, amelyben azt közölték, hogy a tanársegéd szélhámós és nem felel meg a valóságnak az sem, hogy 1916-ban doktori diplomát szerzett Rosztovban.

Csacskovics dékán a feljelentés folytán felfüggesztette Efremov vizsgáit és nyomozást indított. A napokban érkezett meg Zagrebbe a rostovi egyetem átirata, mely szerint Efremov 1916-ban az orvosi fakultás első szemeszterének volt a hallgatója s doktori diplomát nem szerzett. Az értesítésre a dékán feljelentést tett a tanársegéd áldoktor ellen, akit tegnap letartóztattak s aki ellen most család miatt megindult az eljárás.

A szélhámosság leleplezése zagrebi egyetemi körökben nagy szenzációt keltett.

Megbomlott a német jobboldal egysége

A porosz kormány győzelme a baloldali politikát erősíti meg

Berlinből jelentik: A Braun-kormány — mint a *Bácsmegyei Napló* jelentette már — a porosz tartománygyűlésen váratlanul győzelmet aratott, 222 szavazattal 216 ellenében a porosz tartománygyűlés elvetette azt a bizalmatlansági indítványt, amelyet a német nemzetiek a kormány ellen beadtak. A porosz tartománygyűlésnek ez a meglepő állásfoglalása azt jelenti, hogy nemcsak hogy a Braun-Severing-kormány megmarad hivatalában, hanem elmarad a porosz tartománygyűlés feloszlata is. De még ezen túlmenően is új és sokkal fontosabb politikai lehetőségek merülnek fel, amelyek előreláthatólag nagyobb kihatással lesznek az egész birodalom politikai helyzetére.

A jobboldali pártok blokkja és az ugynevezett népblokk a legutóbbi napokban tárgyalásokat folytatott arról, hogy a porosz kormányt szélesebb parlamenti alapra helyezhessék. A jobboldali pártok egyfelől el akarták kerülni

a porosz tartománygyűlés feloszlását, másfelől semmiképpen sem akarták túrní a Braun-kormányt és így kivezető utat kerestek a tárgyalásokon. A néppárt és a centrum azt szerette volna, hogy hivatalnok-kormány létesüljön. Később azután ez a kormány valahogyan félig parlamenti és félig hivatalnoktagokból álló kormányra alakult volna ki. Ebben a kormányban az összes parlamenti pártok képviselve lettek volna, kivéve a kommunista-pártot. A német nemzetiek ez ellen a már formális javaslatba foglalt terv ellen állást foglaltak. Erre most a német néppárt kijelentette, hogy hajlandó megvalósítani a tervet a német nemzetiek nélkül is. A néppárt ezzel az elhatározással felborította az eddig szigorúan betartott jobboldali egységfrontot. Ez a fontos politikai esemény kihatással lehet az egész német birodalom politikai helyzetére és Hindenburg megválasztása után lényegesen megerősíti ismét a baloldalt.

Háboru a noviszádi református egyház és lelkésze közt

Felfüggesztett presbitérium — Két egyházközség egy időben és egy helyen — Az új presbitérium erőszakkal akarja elfoglalni a tanácstermet

A noviszádi református egyház jelentékeny része és Horváth Lajos noviszádi református lelkész közt régebbi idő óta nincs meg az összhang. Az ellentétek mindjobban kiéleződtek, úgy, hogy ma már az egyházközség és lelkésze elkeseredett, nyílt ellenségként állnak egymással szemben. A háboru a lelkészi illetmény megállapítása körül kezelt s már évekre nyulik vissza. A presbitérium ugyanis nem akarta végrehajtani az esperesnek a lelkészi illetményt megállapító határozatát.

Klep Péter esperes 1922 november 23-án kelt végzésével az egész presbitériumot felfüggesztette tisztsége alól és a vizsgálat lefolytatásával az egyházi bíróságot bízta meg, amely a huszonnégy presbiter közül tizenkét presbiter hivatalvesztésre ítelt. A hivatalvesztésre ítelt tizenkét presbiter helyére Klep Péter esperes tizenkét új presbiter-t nevezett ki.

Mint hogy az 1907. évi augusztus 1-i egyházi törvény a presbiterválasztást az egyházközség autonóm jogának tekintti, az egyházközség tagjainak egy része a presbiteri kinevezést, a presbitérium működését törvényellenesnek tekintette és tiltakozása jeléül megtagadta az adófizetést is. Ez újabb bonyodalmak forrása lett, mert az adóhátralékokat törölték a választók névjegyzékéből, akik viszont a nélkülük megválasztott közgyűlést tekintik törvénytelennek.

Az összehívott közgyűlés megválasztotta az új presbitériumot, amely választást a hívők egy része megtagadta.

Az új gondnok

1925 január 5-én újabb közgyűlés volt, ezen egyházközségi gondnokká Balogh István kereskedőt választották meg. Balogh gondnok az elégedetlenkedők vezére volt és így a harc Balogh és Horváth közt most már az egyházközségben belül folyt tovább.

1925 március 1-én a presbitériumi ülésen Balogh gondnok megismételte vádjait, hogy a presbitériumot törvénytelennek tartja és ő és hívei nem hajlandók tovább túrni az esperes basáskodását. Ezek miatt a presbitérium feljelentette Balogh gondnokot az egyházmegyénél és előadta, hogy a gondnok nem teljesítette kötelességét, az adóhátralékokat nem hajtotta be, lázít az egyházi felsőbbsség ellen és kisebbiti a presbiteri tekintélyt.

Az egyházmegye elrendelte a vizsgálatot és Weinmann Péter lelkész, egy-

házmegyei ítélőbíró a vizsgálatot Noviszadon le is folytatta, de a gondnok tanuit nem hallgatta ki, Balogh Istvánt az ítélőbíró gondnoki teendőinek ellátásától felfüggesztette. Ez még jobban elmergesítette a különben is kiélezett helyzetet.

Lelkészi fizetés svájci frankokban

Horváth Lajos lelkész 1924. évre 17.000 dinár fizetést kapott és 1924 nyarán arra kérte az egyházmegyet, hogy állapítsa meg és emelje fel a fizetését. 1924 július 8-án Ágoston Sándor alesperes felhívta az új presbitériumot, hogy Horváth Lajos lelkész régi díjlevelét (évi 2400 magyar korona fizetést) változtassa svájci frank alapon, azaz, ahány koronáról szól az eredeti díjlevel, annyi svájci frankot fizessen ma az egyház dinár értékben. Az új presbitérium az 50 méterhátszás évi fizetést nyolcvan méterhátszásra emelte fel.

Két közgyűlés egy helyen

Az elégedetlenkedők tábora azalatt 139 aláírással kérte a közgyűlés egybehívását és egyuttal megjelölték a napirendet, amelyen a törvénytelennek tartott intézkedések, továbbá a lelkész ellen felhozott személyi természetű vádak szerepelnek. Horváth lelkész értesítette Balogh István gondnokot, mint első aláíró, hogy a presbitérium a beadványban foglalt tárgysorozat letárgyalásának céljából a közgyűlést egybehívását nem találja indokoltnak, mire Balogh István 360 aláírással engedélyt kért és kapott a rendőrfőkapitányságtól, hogy május 3-ára délelőtt 11 órára a református iskolába egybehívassa a református egyházközség közgyűlését. Történetesen ugyanarra az órára és ugyanoda Horváth Lajos lelkész is egybehívta a közgyűlést, amelyen a rendőrséget Djakov Alekszander rendőrfőkapitány képviselte.

A közgyűlést Horváth Lajos lelkész nyitotta meg és meg akarta állapítani a jelenlevők közgyűlési jogosultságát. Erre már nem került a sor, mert a közgyűlés tagjainak éktelen lármája és turbulens jelenetek lehetetlenné tették a közgyűlés megtartását. Horváth elnök kénytelen volt az allig megnyitott közgyűlést feloszlatoznak kijelenteni, amint hogy hónapok óta minden közgyűlés határozathozatal nélkül ment szét. Horváth Lajos lelkész erre híveivel együtt felkelt és eltávozott.

Erre Balogh István, hível unszolására elfoglalta az elnöki széket és a hatósági kirendelt jelenlétében végigtárgyalta a

saját beadványában megjelölt napirendet.

A közgyűlés felfüggesztette a törvénytelennek kijelentett presbitériumot, annak helyére Balogh Istvánnal az élen 24 tagú és 4 póttagból álló új presbitériumot választott, semmisnek és törvénytelennek jelentette ki Balogh Istvánnak a gondnoki teendők alól való felfüggesztését.

Pár nappal utóbb megjelent az új presbitérium Horváth Lajos lelkész előtt és arra kérte, vegye ki tőlük az esküt, de a lelkész arra való hivatkozással, hogy a közgyűlés törvénytelen, semmisnek nyilvánította a határozatokat és megtagadta az eskü kivételét.

Erre küldöttséget menesztettek Stadler Géza réffalusi lelkészhez, egyházmegyei helyettes espereshez és arra kérték, hogy utasítsa a lelkészt, hogy a presbitériumtól az esküt kivegye. Stadler is törvénytelennek jelentette ki a közgyűlést és elutasította a kívánságot.

Most mindkét fél felfegyverzetten várja a harc további fejleményeit. A fel nem esketett presbitérium vasárnap 11 órakor megjelenik a presbiteri irodában — ahova különben a régi presbitérium épp ülésre van egybehívva — és el akarja foglalni a presbiteri hivatalt.

Ha ellentállásra találnak — így erősködnek az új presbiternek — akkor »kihajdálják« a »törvényteleneket.« És ha sehogyse menne, kilépnek az egyházból, amelyből való kizárással fenyegeti őket — az ellentábor is.

A harc tehát áll, sőt ma közelharcra van kilátás.

Radikális vezérek

látogatása Bauer zagrebi érseknél
Az érsek ismertette a katolikus egyház sérelmeit

Zagreből jelentik: A Radics-párti mandátumok ügyében vizsgálatot folytató ankébizottság radikális-párti tagjai: dr. Markovics Lázár, dr. Kojics Dragutin és dr. Janjics Vojisláv együtt meglátogatták dr. Bauer Ante zagrebi érseket, akinél egy órát töltöttek el barátságos beszélgetésben. Janjics Vojisláv, aki még vallásügyi miniszter korából ismeri a katolikus egyház problémáit, a beszélgetés folyamán érdeklődött az egyház mostani helyzete iránt.

Bauer érsek ez alkalommal felsorolta azokat a sérelmeket, amelyekkel a legutóbbi püspöki konferencia is foglalkozott. Az érsek főleg a közoktatásügyi politikát kifogásolta a katolikus egyház szempontjából és megismételte a püspöki kar memorandumbafoglalt panaszát a közoktatásügyi miniszter ama rendelete ellen, amely megtiltja a vallási és nemzeti különbségek szerint csoportosuló egyesületek működését. Bauer érsek annak az aggodalmának adott kifejezést, hogy az alantás közigazgatási szervek ezt a rendeletet úgy fogják értelmezni és alkalmazni, hogy betiltják a katolikus egyesületeket, amelyek a püspökség felügyelete alatt működnek. Felemlítette, hogy az iskolai hatóságok már több esetben megtiltották, hogy a diákok a katolikus Orao-egyesület tagjai lehessenek.

A radikális vezetőpolitikuskok megígérték, hogy a püspöki kar memorandumát a kormány előtt pártolni fogják.

JARVANY ESBETÉN
kézművesek által készített és használandó

Lyssoform

HIREK

•••

Gyermekvers

Ó, tenger, tengerszép csoda,
még látlak egyszer és soha,

ma még itt alszom réveteg,
de holnap otthon ébredek.

Örüljétek ti madarak,
mert boldog, aki ittmarad,

itt minden élet, csupa zöld,
s túl a hegyen fekete föld,

magnak élet, áldott mező,
nekem áldatlan temető.

Gyűlölöm ezt a mostohát,
a szívét és a mosolyát,

adott nekem szép új ruhát
és adott kenyeret, puhát,

de vénségesre vénített,
az élettől elremített.

Eljönni milyen könnyű volt,
eljönni milyen öröm volt,

tüdőnek, szívnek egyaránt
és talni édeskés bandánt.

Mennyi narancs csüng itt a tén,
mennyi illat a piazzán,

mennyi tempiom! körös-körül
mennyi boldog öröm örül.

Mennyi harang, giling-galang,
a tornyai ezer galamb.

És mennyi kő és mennyi nő,
itt élni és szeretni kő.

Ó, élet, öröm, szerelem,
be kevés méz jutott nekem,

A tenger bliszke és szabad,
de nekem semmit sem szabad,

mikor még gyermek voltam én,
be erős férfi voltam én,

mióta férfi lettem én,
be gyáva gyermek lettem én.

A lelők fölött angyalok,
én nem lélek, hogy meghalok.

Az ember él, amig akar,
a tenger mindent eltakar,

Ó, dicső, ki tengerbe hal,
koporsója gyöngyös korall

és lány moszat a szemfedője.
Kinek nincs már hite, nője,

kinek veszténi valója nincs,
a halál annak drága kincs.

Ó, tenger, tengerszép malaszt,
én elmegyek, te ittmaradsz.

Tamás István

*

— Az új beogradi osztrák követet a királynál. Beogradból jelentik: Hofinger Károly beogradi osztrák ügyvivőt az osztrák kormány beogradi követté nevezte ki. Az új követet szombaton délután fogadta Alekszander király ünnepélyes audiencián, amelyen Hofinger bemutatva okkreditáló levelét. Az aktus alkalmával a gárdazenekar az osztrák köztársasági himnuszt játszotta.

— A szubotikai polgármester újból hivatalban. Malagurszky Albe polgármester párisi tanulmányutjáról visszaérkezett Szubotikára és szombaton már ismét át is vette hivatala vezetését.

— A noviszádi postaigazgatóság új vezetője átvette hivatalát. Noviszádól jelentik: Nikodijevics Dragutin noviszádi postaigazgató, akit Szarajevóba helyeztek át, szombaton átadta hivatalát Szavics Veljkonak, az igazgatóság új vezetőjének.

— Nyugalombavonult főszolgabíró. Beeskerekről jelentik: Miskovics György beeskereki központi főszolgabíró közel ötven évi szolgálat után nyugalombavonult. Helyére a beeskereki novakanzsai főszolgabíróvévázták ki, míg a novakanzsai főszolgabírórság élére Mándics Dimitrije aranyelováci vasuti komiszár került.

— Feljelentés egy szentai rendőrkapitány ellen. A Bácsmegyei Napló megírta, hogy Szentán, múlt hónap 20-ikán, Lukanac Tame rendőrkapitány letartóztatta Weinberger Lipót szentai kereskedőt és háztulaidonost, mert az a lakáshivatal egy tárgyalásán fölvetett jegyzőkönyv aláírását megtagadta. Weinberger Lipót most a szubotikai ügyészségnél, Ludaics Mihos dr. ügyvéd útján, feljelentést tett Lukanac Tame rendőrkapitány ellen hivatalos hatalommal való visszaélés és személyes szabadság megsértése miatt.

— A hannoveriek Hindenburgtól faklyásmenettel bucsuztak el. Hannoverből jelentik: Hindenburg elnöknek Hannoverből való távozása alkalmából a város lakossága este faklyásmenetet rendezett az elnök tiszteletére, aki egyben Hannover díszpolgára. Hindenburg fekete öltönyben, fején cilinderral jelent meg villájának erkélyén és barátai körében nézte végig a faklyásmenetet elvonulását. A részvétel oly nagy volt, hogy az elvonulás két óra hosszat tartott. Az elnök az előtte elvonuló zászlókat kalapjának megemelésével üdvözölte, amire a menet résztvevői éljenzéssel válaszoltak.

— Egy híres francia nemzetgazdász halála. Párisból jelentik: They, a Figaro és a Revue Européenne Economique igazgatója, az ismert nemzetgazdász pénteken meghalt. They még a múlt század nyolcvanas éveiben tűnt fel jeles közgazdasági munkáival, amelyek különösen a termelés fokozásának szükségét hangoztatták.

— A volt szentai főszámvevő megnyerte nyugdíjperét a várossal szemben. Szentáról jelentik: Szombaton érkezett Szentá városhoz a szubotikai törvényszék ítélete a Szentá város és Bobrik György volt pénzügyi tanácsos és városi főszámvevő között folyó nyugdíjperében. Szentá várost az államtanács kötelezte, hogy Bobriknak a nyugdíjat kifizesse. Szentá város azonban figyelmet indított Bobrik ellen főszámvevői mulasztásai vádjára és őt okolva azért, mert Molnár István házipénztári könyvelő a város kasszája felé érzékenyen megkárósította. Ezen az alapon a város a nyugdíj fizetését megtagadta. A szubotikai törvényszék ítéletileg elismerte Bobrik nyugdíj jogosultságát és kötelezte Szentá várost, hogy tizenöt napon belül felebbezésre való tekintet nélkül fizessen volt főszámvevőjének 24.730 dinár nyugdíjgarantóságot. Egyben azt is kimondotta a törvényszék, hogy az 1886. évi XXII. t.c. 103. §-a alapján fegyelmi eljárásnak nincsen helye azokért a mulasztásokért, amelyeket Molnár István házipénztári tisztviselő követett el a város kárára.

— Pöhner müncheni rendőrfőnök titokzatos halála. Berlinből jelentik: A Vossische Zeitung levelet kapott Münchenből, amely szerint Pöhner müncheni rendőrfőnök április 11-én bekövetkezett halála nem játszódott le teljesen azon módon, mint ahogyan azt eddig hitték. Pöhner autószerencsétlenség érte és úgy tudták, hogy ennek esett áldozatul. A levél most azt mondja, hogy Pöhner halálát nem autószerencsétlenség, hanem politikai bosszu okozta. Ilyenirányú feljelentés a levél szerint már a müncheni ügyészséghez is érkezett.

— Ahol még mindig tart a bőjt. Bácska-Petrovoselo községre nézve a főszolgabíró a választások előtt betiltotta a bálak, mulatságok, műkedvelő s egyéb előadások tartását. Bár már régen el is felejtették, hogy valaha választások voltak, Petrovoselon még mindig tart a bőjt. Egyetlen vöröskeresztes bálon kívül több mint három hónap óta semmiféle mulatságot nem lehetett tartani s hogy teljes legyen a bőjt hangulat, a főszolgabíró a petrovoseloi régi társadalmi és kulturális egyesületeket is bezáratta azon a címen, hogy nem sürgötték a beterjesztett alapszabályaik jóváhagyását. A petrovoseloiak küldöttségben keresték fel dr. Sijasity Jankó országgyűlési képviselőt, aki megígérte, hogy intervenálni fog egy a bezárt hat egyesület, mint a mulatságeltöltő rendelet feloldása érdekében.

— Érdekes karpárba! Debrecenben. Debrecenből jelentik: Nem mindennapi érdekességű karpárba! folyt le Debrecenben. Wichtinger Károly bankhivatalnok és Juhász János jogszigorló voltak az ellenfelek. Juhász háromszor támadott, mire Wichtinger mind a háromszor összeesett. Az orvosok erre a párbajt beszüntették. Sebesülés nem történt.

— Meghalt egy noviszádi színész. Jovanovics Szevén noviszádi színész felesége, Heth Vidoszava, aki szintén a noviszádi színház tagja volt, szombaton meghalt. Halála széles körökben keltett mély részvétet.

— A budapesti állatkert kiegészítette állatállományát. Budapestről jelentik: Az állatkert igazgatósága egy hamburgi cégtől több állatot rendelt, amelyek szombaton érkeztek meg Budapestre. A megvásárolt nyolc foka közül azonban csak három jutott el élve az állatkertig, öt utközben megdöglött. A fókákon kívül hat hattyút, öt flamingót, husz különböző fajú récét és öt fiatal jegesmedvét kapott az állatkert.

— Két noviszádi hivatalnok uccái verekedése. Noviszádról jelentik: Szombaton délelőtt Rapaics Bogoljub, a Jedinstvo című lap kiadóhivatali főnöke az uccán öszeszólalkozott Varicsák Bózsó kamarai hivatalnokkal. A duellkodás hevében Varicsák botja eltört. A két verekedőt bekísérték a rendőrségre, ahonnan egy óra után engedték szabadon őket. A két hivatalnok feljelentést tett két rendőr ellen, akik őket bántalmazták bekísérésük alkalmával. A főkapitány a két rendőrt egyenként három napi szigorított elzárásra ítélte. Egyidejűleg napiparancsban közölte a rendőrökkel, hogy hasonló eset ezután azonnal való elbocsájtásukat fogja maga után vonni.

— Katonaság szállta meg Aradon az összes középületeket. Aradról jelentik: Szombaton délelőtt az aradi hivatalok középületeihez katonai csapatok vonultak fel. Minden épületben erős őrséget helyeztek el s az épületek előtt fegyveres posztok állanak. A prefekturán csak annyi felvilágosítást adtak, hogy felsőbb rendelet alapján történt az intézkedés. Ez a rendelet a reggeli órákban érkezett a rendőrséghez és a katonai állományparancsnokhoz azzal a záradékkal, hogy kézhezvétel után nyomban fogantatosítandó. A város közönsége semmi okát sem tudja a rendelkezésnek. Azt hiszik, hogy kommunista merénylőtől tartanak, amit május tizedikére tervezett volna valamilyen útkos szervezet. A postán megszigorították a szenzurát és a kezelést is katonai ellenőrzés alá helyezték.

— Witternigg bécsi szocialista képviselő befejezte hét ülésen át tartott beszédét. Bécsből jelentik: A lakbértörvény-bizottságban, amelynek megalakulása ellen a szocialdemokraták obstruálnak, Witternigg szocialdemokrata képviselő pénteken befejezte beszédét, amellyel egymaga hét ülést beszélt keresztül. A legközelebbi ülés hétfőn lesz.

— A tánc örültje. Megrendítő tragédiával végezte be életét Londonban egy szerencsétlen uriaszony, aki valóságos örültje volt a tánc mai divatjának. W. Woodmann, egy jó módu kereskedő, nem tudott együtt élni a feleségével, mert az minden délutánjait, éjszakáit a tánchelyeken töltötte. Elvált tőle, de bőkezűen biztosította felesége megélhetését. Most aztán szabadon élhetett az elvált asszony szenvedélyének. Élt is. Reggelenkint félajután vitette magát rendszeresen haza: áttáncolta éjszakáit oly dühvel, aminek példái csak a középkor táncfanatikusaiknak krónikáiban olvashatjuk. Később az asszony szeretett volna kibékülni az urával, de az hallani sem akart róla. Egy áttáncolt éj után most a boldogtalan nő mérget ivott, amely borzalmas kínok között megölte.

— Jegyző ur hol szerezte vagyonát? Ilyen című cikkünkre vonatkozólag Manjulov Slavko novacrnjai jegyző annak közlését kéri, hogy légből kapott az az ellenségei által terjesztett hír, mintha ő mint községi jegyző a felekkel gorombán bánt és azokat tettleg bántalmazta volna.

— Eljegyzés. Grád Piroskát eljegyezte Fischer Mihály Suboticán. (Mindenkülön értesítés helyett.)

— A subotikai elemi iskolák ünnepélye. A subotikai állami elemi iskolák május hó 10-én délután 4 órakor a városi színházban iskolai ünnepélyt rendeznek. A rendezőbizottság ezúton is meghívja a közönséget az ünnepélyre.

— A Dunából kifogtak egy holttestet, amelynek lábára súly volt kötve. Budapestről jelentik: A Fővámtérnél a hajósok egy 30-35 év körüli nő holttestét fogták ki a Dunából. A halott három hónapja lehet a vízben. Teljesen feloszlásnak indult testét csak ruhafoszalányok fedték. A rendőri szemle alkalmával a halott ballábán a boka körül cukorspárgából kötött hurkot találtak, amiből arra következtetnek, hogy a nő lábára a vízbejutás előtt valami súlyos tárgy lehetett kötve. A nő középtermetű, hiányosan táplált, haja fekete. A lábán sűrű harisnya és fekete fűzős félcipő volt. A halottat a törvényszéki orvostani intézetbe vitték, a rendőrség pedig megindította a nyomozást.

— Merénylet a templomban. Rómából jelentik: Cividale templomban véres dráma játszódott le. Az istentisztelet közben egy fiatal nő nehéz vaskalapóccsal az előtte álló ember fejére sujtott. A támadásra nagy zavar támadt és a misét félbeszakították. A megtámadott ember dr. Bresodola, a város polgármestere, a Popolari vezetője volt, aki a feleségével és gyermekeivel együtt volt a misén. A merénylő egy fiatalasszony, aki kihallgatásakor azt vallotta, hogy a polgármester annakidején elcsábította, de néhány év múlva cserbenhagyta.

— Fényképpel ellátott kérvényben kell kérni a magánvizsga engedélyt. Beogradból jelentik: A közoktatásügyi minisztérium rendeletet küldött a közpiskolák igazgatóságaihoz, melyben előírja, hogy a magántanulók magánvizsga kérvényéhez arcképet is mellékeljenek. Csak arcképpel ellátott kérvényeket vesznek figyelembe.

— Apatinban elfogtak egy körözött betörőt. Noviszádról jelentik: Az apatini rendőrség szombaton Noviszádra kísérte Jovanovics Dimitrijét, akit Apatinban tartóztattak le. A noviszádi rendőrségen kiderült, hogy hamis nevet használ, mert Cigler Ivánnak hívják és a spliti, valamint a kragujeváci rendőrség is körözi többszörös betörés és lopás miatt. Átadták az ügyészségnek.

— **Bukarestben negyvenszeresre emeltek a boltbéréket.** Bukarestből jelentik: Szombaton lépett életbe az új lakástörvény, amely a boltbéréket negyvenszeresre emeli. Több kereskedő kérésére a kereskedő egyesület küldöttséget menesztett *Brătianu* Vintila miniszterhez, hogy tőle a törvény hatályba lépésének elhalasztását kérje.

— **A belga katolikus párt vezére alakít kormányt.** Brüsszelből jelentik, hogy a belga király újabban ismét megbízta Van de Vyvere katolikus vezetőférfiut a kormányalakítással.

— **Sikkasztó magántisztviselő.** Novisadról jelentik: A novisadi törvényszék szombatra tüzte ki Kuhár Vilko zagrebi magántisztviselő bűnügyének tárgyalását. Kuhár ugyanis 1921-ben utazónak adta ki magát Novisadon és megbízójától, Pavlovics Mihály novisadi kereskedőtől kapott ötezer dinár készpénzzel és a mintakollekcióval megszökött. A szombati tárgyaláson Kuhár nem jelent meg, mire a bíróság elrendelte körözését.

— **Hajtóvadászat varjakra.** A novisadi vasuti rendőrség fölkérte a Vadász Egyesületet, hogy rendezzen hajtóvadászatot a novisadi vasut körül elszaporodott varjakra. A vadászatot rövid időn belül megtartják.

— **A szombori III. osztályu kereseti adókiivetések.** Szomborból jelentik: A harmadikosztályu kereseti adó kiivetése Szomborban április 27-ike óta folyik. Az adókiivetés az 1923—25. hároméves periódusra történik és a pénzügyigazgatóság az adóalapok roppant magas felemelését javasolja. A szomboriak között meglehetősen rémületet keltett a legszélesebb rétegeket sújtó III. osztályu kereseti adó aránytalan növelése. Az általános idegességet, amely a súlyos adókiivetéssel szemben megnyilvánult, mutatta az a körülmény is, hogy maga a helyi radikális pártszervezet konferencián foglalt állást az adók ügyében, a radikális-párt hivatalos lapja pedig, a „Somborska Recs” a pénzügyigazgatóság javaslatának elfogadása esetére a szombori gazdasági élet teljes csődjét ísoltta.

— **A Csaruga-ügy epilógusa.** Ostjékről jelentik: Annak idején, amikor az azóta kivégzett Csaruga még bandájával örökös rettegésben tartotta Slavóniát, az állam 55.000 dinár jutalmat, a vukovári gróf Eltz-féle uradalom pedig külön 10.000 dinárt tűzött ki a keresetjének. A kitűzött jutalmakat most osztották fel a banda kérzekerítői között. *Bralinac* István csendőrmester és *Milovics* Mitó csendőrtizedes egyenként 10.000, — *Dronjak* József csendőrmester 14 ezer, míg a többiek egyenként 1000—2500 dinár jutalmat kaptak.

— **Szarkalásért hat havi börtön.** Novisadról jelentik: A novisadi törvényszék szombaton tárgyalta *Miladinovic* Zsarkó kátyi földműves bűnügyét. *Miladinovic* mult év május 23-án korcsmai verekezés alkalmával melbe szurta *Strajnov Rada* földmivest. A bíróság a vádlottat hat havi börtönre ítélte.

— **Felakasztotta magát egy pékinas.** Beaskerekről jelentik: *Martonov* Mita beaskereki pék, aki öngyilkossági szándékkal felakasztotta magát. Tettét idejében észrevették és levágták a kötélről.

— **Ujra igazgatót keresnek a bélyei uradalomra.** A bélyei kincstári uradalomban sem öregszenek meg az igazgatók. A hatalmas birtok nem jövedelmez, ennél fogva elcsapják a gyakran változó igazgatókat. Az állami uradalmak beogradi igazgatósága most újból pályázatot írt ki a bélyei birtok igazgatói állására. A pályázónak állampolgárnak kell lennie s szakképzettséggel kell rendelkeznie.

— **Megmérgezték a newyorki derby favoritját, a 150.000 dollárra biztosított Sunny Man-t.** Newyorkból jelentik: Mr. Willis Kilmer híres lovát, a Sunny Man-t, az ötvenegyedik Kentucky-derby nagy favoritját ismeretlen tettesek arzénal mérgezték. A híres ló szerencsétlenül pusztulása nagy szenzációt keltett amerikai sportkörökben. Május 13-án kellett volna futnia a Kentucky-derbyt és Sunny Man volt a nagy favorit. Valószínűnek tartják, hogy a tettesnek, aki a szegény lovat mérgezte, pénzügyi érdeke fűződött ahhoz, hogy Sunny Man ne futasson be győztes gyanánt a Kentucky-derbyben. A ló különben 150.000 dollárra, tehát több mint tízmilliárd magyar koronára volt biztosítva. A tettesek ellen széleskörű nyomozást indítottak, azonban a Sunny Man gyilkosát még nem tudták kézrekeríteni. Megfoghatatlan, hogy történt a mérgezés, mert a híres és valóban »mérge-drága« lóra éjjel-nappal két ór vigyáztak.

— **A zagrebi újságírók bojkottálják a zagrebi színházat.** Novisadról jelentik: A zagrebi színház igazgatósága a *Komédia* című lapban nyilatkozatot tett közzé, amelyben megsértette az újságírói kart. A zagrebi szociális rendkívüli ülésen elhatározta, hogy bojkottálni fogja a színházat. Hasonló állásfoglalásra hívják föl az ország többi szociálját is.

— **Eljegyzés.** Fischer Ilonka és dr. Pető Mátyás (Ada) jegyesek. (Mindenkülön értesítés helyett.)

— **A suboticei sakkör háziversenye.** A suboticei sakkör versenyének jelenlegi állása: **I. csoport:** Gerber 6½ (11), Engl 6 (7), Lorian 6 (8), Silber 6 (11), Farkas 5 (8), Pichler 4½ (6), Ognjanov 4 (6), Dobroserdov 4 (7), Gonda 3 (8), Syprak 3 (10), Klein 2 (11), Frank 1 (8). **II. csoport:** Stefanovics 8 (9), Vig 7½ (11), Kuthi 7 (9), Kovács 6½ (11), Welsz 5½ (9), Joo 5½ (13), Lányi 4 (7), Klein 4 (9), Neszmély 3 (5), Halász 3 (9), Pilić 2 (6), Szilvási 1 (4), Havas 0 (4), Garai 0 (7).

— **Letartóztatták a megbukott milánói bank igazgatóit.** Rómából jelentik: Milánóban a Központi Váltóbank bukásával kapcsolatos vizsgálatsorán letartóztatták az igazgatóság elnöket és több tagját.

— **Délszerbiában meghalt három topolai katona.** Nagy riadalmat és elkésztést okozott a topolai szülők körében az a hír, hogy a délszerbiai Pecsre bevonult topolai katonafiuk közül tizenhárom súlyos maláriában a kórházban fekszenek. Az aggó szülők fájdalmát a kétségbeesésig fokozta, amikor megérkezett a hivatalos sürgöny, hogy három katonafiú, névszerint *Bömlési* Jenő, *Bábi* István és *Prokecz* István meghalt. A megrémült topolaiak kérvényt nyújtottak be a becsel katonai kerületparancsnoksághoz, hogy fiaikat szállítsák el egészségesebb vidékre. Az érdekelt szülők egyuttal elhatározták, hogy küldöttséget menesztenek a hadügyminisztériumhoz, tegye lehetővé, hogy a topolai katonafiuk másutt szolgálják le katonai évüket. Az elhunyt katonák hozzátartozói iránt általános a részvét.

— **Kövérszék ellen egvedül a »Vilán tea«** hat óriási sikerrel. Az összes szakemberek elismerik ezt. Kapható valamennyi gyógyszerárban és drogériában. Készíti: *Mr. D. Vilán laboratoriuma, Zagreb, Prilaz 71.*

— **Áradások Romániában.** Bukarestből jelentik: Az utóbbi napok nagy esőzései következtében az ország több részében, különösen Mo'dovában és Bukovinában, de az Olt-vidéken is, áradások voltak, amelyek sok helyen a vasuti pályatestet is alámosták. Ploestiben a pincék és földszinti helyiségek viz alá kerültek. Putna-megye fölött valóságos ciklon vonult keresztül, amely sok házat megromgált és a távirószlopokat kidöntötte.

— **Fischer-Colbric kassai püspök agonizál.** Kassáról jelentik: A nagybeteg Fischer-Colbric megyéspüspök állapota annyira válságosra fordult, hogy minden percében tartanak a katasztrófa bekövetkezéséről. A beteg már elvesztette eszméletét és agonizál.

— **Londonban letörök az élelmiszerdrágaságot.** Londonból jelentik: Az élelmiszerék folytonos drágulásának tanulmányozására és az árdragítás megfékezésére kiküldött bizottság, amelyet a kormány nevezett ki, előterjesztette jelentését. Azt ajánlja, hogy a kormány alakítson állandó jellegű élelmiszeri tanácsot, amely tizenkét tagból álljon és szakadatlanul figyelje az élelmiszerek és általában az élelmiszerügyi cikkek áralakulását. A jelentésnek érdekes megállapítása például az, hogy a mézárások a husnak legalább a felét minimum egy pennnyal olcsóbban adhatnák fontonként. A pékeket azzal vádolja a jelentés, hogy túlságosan nagy nyereségre törekcsenek, városonként és helységenként szövetkeznek, megszabják az egyöntetű árakat és bojkottálják azt a péket, aki ésszerűbben tud sütni és ennél fogva olcsóbban árul. Megállapítja a jelentés, hogy a pékek keresete 1914-hez képest megkétszereződött, noha a sütőmunkások csak 60 százalékkal magasabb bért követelnek és az általános drágulás a békekévhez képest mindössze 80 százalékkal növekedett. Kiszámította a bizottság, hogy ma egy fontsterlingért csak annyi élelmiszert lehet vásárolni, mint 1914-ben 11 shillingért és 2 pennnyért. A közvélemény megnyugtatóra azt kívánja a bizottság, hogy a kormány kérjen a parlamenttől általános feleltetlenséget a trösztök mesterséges árdragításának letörésére.

— **Betörés.** Novisadról jelentik: *Engeldorfer* Péter obrováci szabóesed május hetedikén éjjel betört *Elfrik* Emil obrováci ékszerész üzletébe, mielőtt azonban a magához vett ékszerekkel elmenekülhetett volna, elfogták. A csendőrség beszállította a novisadi ügyészségre.

— **Házasság.** Özv. Vargáné, Deák Katica és Sinkovics Gábor tanár f. hó 9-én házasságot kötöttek. (Mindenkülön értesítés helyett.)

— **Öngyilkos lett Bécsben egy budapesti ügyvéd.** Bécsből jelentik: *Dr. Kemény* Aladár, a Kemény és Társa bankcég negyven éves főnöke, aki korábban Budapesten ügyvéd volt és a háboru után Bécsbe költözött, öngyilkosságot követett el. Alkalmazottai holtan találták irodájában. Tettét azért követte el, mert gyógyíthatatlan betegségben szenvedett.

— **Szuboticei orvos előadása a neurológiai kongresszuson.** Az orvos-tudományok régi problémája a rákbetegség gyógyítása. A rákot hosszú időn át olyan betegségnek tartották, amellyel szemben a tudomány tehetetlen. A Röntgen feltalálása és gyógyszerként való alkalmazása előbbre vitte a rákbetegség gyógyítását és a külföldi tudományos kongresszusokon bemutatott gyógyítási módok és eredmények igazolják, hogy talán már nem messze van az az idő, amikor a rák nem tartozik a gyógyíthatatlan betegségek közé. Legutóbb a német Röntgen-társulat Németországban *Nauheim*-ban tartott kongresszusán híres orvosprofesszorok előadásai is igazolják ezt a reménykedést. A nauheimi kongresszuson *dr. Hermann* Károly szuboticei orvos előadást tartott, amelyet a szakkörök nagy elismeréssel fogadtak.

Dr. Wottitzky Béla orvos Vel.-Kikindán rendelését Karadjordjev ul. 719. sz. alatt megkezdte. Városházával szemben. Rendel. d. e. 8—9 és d. u. 2—4-ig.

Mielőtt vásárolj jégsekrényt, sörparátust és szállodaberendezést, kérjen árjegyzéket *Braća Goldner* jégsekrény-, fabutor- és rézarugyárától Subotica, Jugovičeva 25.

Lepedat i Jovanovic fölarusítóknál Subotican vásárolt sorsjegvek közül május 8-án kisorsoltatott:

8.000 dinárt nyert: 39275 112494
5000 dinárt nyert: 131981
3.000 dinárt nyert: 13134 42986 84138 86113 148977
1.000 dinárt nyert: 13936 42961 47497 57907
400 dinárt nyert: 6791 93 10349 11962
ss 13908 13109 67 14355 72 17268 95
23075 28005 13 20 39 47 85 29609 14 38
30752 39257 63 41720 42927 67 74 44296
47424 54 53018 48 55654 63 65 56104 200
57956 67236 71259 72415 29 87 73985
76849 79950 84154 91 95 86547 67 89495
92022 93129 27 62 102678 107157 112406
13 117398 119507 22 131901 48 132446 88
133264 88 136314 138848 145338 77
148092 148947 71 72 149243 69 95

— **A belga katolikus párt vezére alakít kormányt.** Brüsszelből jelentik: A belga király újabban ismét megbízta Van de Vyvere katolikus vezetőférfiut a kormányalakítással.

Uj gége-, orr- és fülbetegségek specialistája *Ostjeken*, Ostjek-felsővárosban letelepedett néhány héttel ezelőtt a *Jäger-utca*ban 12. szám alatt *Dr. Hertinger* Iván orvos, aki kizárólagosan csakis a gége-, orr- és fülbetegségeknek gyógyításával foglalkozik. Nevezett orvos naponta csak 2—4-ig rendel. Az új specialista-orvos már Ostjeken is számos sikeres műtétet végzett és napról-napra szaporodik azoknak a betegeknek száma, akik a fiatal jeles orvosnak segítségét veszik igénybe. *Dr. Hertinger* Bécsben mint híres *Dr. Hajek* professzornak segédje működött s új működési körét Jugoszláviába helyezte át, mivel a gyógyászat enlített szakmáit eddigelé nem művelték eléggé az országban.

Dugulás, aranyeres bántalmak és de-rékiadás ellen a természetadta *»Ferenc József«* keserűviz biztos segítséget nyújt. Tudományos megfigyelések beigazolták, hogy a *Ferenc József* viz, alhasi megbetegedések eseteiben is gyorsan és mindig enyhén hat. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

ILLATOS MOLYIRTÓ

„HERMELIN” a neve, kerjs mindonütt
DEPOT „SOA” DROBERIJA NOVISAD

Roth Olga kozmetikai intézetében. *Kr. Aleksandrova* ulica 4. szám alatt a *Rossija* Fonciére palotájában, félemlen, modern szépségápolás, arcörvénhamlasztás, alkalmatlan hajszálak, pattanások, szemölcsök, szepők, májfoltok végleges eltávolítása. Kaphatók saját-készítményü, kiváló hatásu kenőcsök, puderek, gyógyszappanok, arcfehérítő- és szepölcskenőcsök stb.

HÖFHEER és PUHA BŐRRE LESZ

a francia krém 4015
„VELOUTY DE DIXOR”
használatu által. — Főlerakat:
Cosmochemia K. D. Zagreb, Vodnikova 4

KERT MOZI

(Lifka Bioskop udvarában)

FELAVATÓ ÜNNEPELVJE

folyó hó 14-én, csütörtökön, este 1/2 9 órakor lesz megtartva, melyre Subotica és környékének társadalmát tisztelettel meghívjuk

Szinrekerül a szezon egyik világattrakciója

Asszonyok ellensége

láványos kiállítású szines filmrevü 8 felv., mely méreteiben felülmúlja a „Köngs-markot” és „Csatát”

Előadások alatt az I. dívjúó hangversenyei!

KÖZGAZDASÁG

Harc

A szombori tőzsde körül

Art-e az exportnak a második tőzsde felállítására?

A noviszadi tőzsde főtitkára dr. Petrovics Bránko nemrég nyilatkozott a szombori tőzsde felállításáról és a második vajdasági tőzsdét közgazdaságilag károsnak jelentette ki. A szombori gabonakereskedelem egyik vezető reprezentánsa dr. Petrovics nyilatkozatára a következőkben válaszol:

— Teljesen alaptalan az az aggodalom, hogy a gabonaexportnak árt, ha két tőzsdeje van a Vajdaságnak. Ellenben igenis ártott az exportnak az a sok spekulációs üzlet, amit a noviszadi tőzsdén kötöttek, tekintet nélkül az ár realizálására és a felek bonitására.

— Az export érdekeire annál inkább fognak vigyázni a szombori tőzsdén, mert Szomborban vannak a legnagyobb exportőrök. Merőben téves az az állítás is, mintha a két tőzsde között az anyag elforgácsolódna. Az új tőzsdével nem fog szaporodni a vevők száma és az üzlet meg fog oszlaní a két tőzsde között. A kétfő közül az fog magához ragadni több vevőt, amelyik komolyabbnak és megbízhatóbbnak fog bizonyulni.

Kiegészített hitelezőivel a sztarakanizsai Áruforgalmi Részvénytársaság. A sztarakanizsai Áruforgalmi Részvénytársaság kétségbevonását szombaton tárgyalta a közgyűlés. A négy főhitelező, azaz Lobl Mándor szentái, a részvénytársaságot dr. Wolff Jakab és Wolff József kiküldött ügyvédek képviselték. A felek hosszú tárgyalás után ötven százalékos kezességet kötöttek. Ezt az összeget, amely meghaladja az egy millió dinárt, hat hónap alatt tartozik kifizetni a részvénytársaság.

A dollárköleséből építik fel a Beograd—pancevoí Duna-hídat. Az új közlekedésiügyi miniszter szombaton közölt nyilatkozatában kijelentette, hogy a Pancevo—beogradi híd régóta tervezett felépítéséhez még mindig hiányzik a szükséges anyagi eszközök, mert a kormány és a Bleer-csoport között nem jött létre meg egyezés, hogy a híd-építést az amerikai pénzeszoport mint saját vállalkozását vegye-e kezébe, vagy csupán finanszírozza. Mint Beogradból jelentik, most ez az akadály elhárult, mert a pénzügyminiszternek sikerült megállapodásra jutnia a Bleer-csoport képviselőjével. Ebben megvan a meg egyezés a Bleer-féle kölcsön újabb 15 millió dolláros emissziójáról, amelynek felét a Bleer-csoport, másik felét a londoni Armstrong-Whitvort-cég vállalná. A kölcsönt a szerződés értelmében kizárólag az Adria-vasut és a Beograd—pancevoí Dunahíd építésére fogják fordítani.

Tanoncmunkák kiállítás. Bácska-Petrovoszeléről jelentik: A szokásos évi tanoncmunka kiállítást vasárnap, május hó 10-én tartják meg a központi gimnáziumban. A kiállítás megtekintése ingyenes. A kiállítást reggel 8 órakor nyitja meg a kereskedelemügyi miniszter megbízottja.

Gőzmalom részvénytársaság alakul Szuboticán. A szuboticai jöhrü, modern felszerelésű Pollák Arthur-féle gőzmalom Olga-malom r.-t. cég alatt részvénytársasággá alakul, amely a malomüzem folytatásán kívül a kisebb malomkoncentrációját s általában az élelmiszer exportot is felvette céljai közé. Az alapítók tekintélyes névsora biztosítja a vállalat rentabilitását. Az új vállalat alapítókéje 6.000.000 dinár lesz, amely 60.000 darab százdináros részvényre oszlik. Az alapítók, hogy a gazdaközön-

ség részére lehetővé tegyék, hogy terményeik értékesítésénél elért jövedelmüket azzal is gyarapítsák, hogy a malomüzlet hasznában is részesülnek, a kibocsátandó részvények egy részét a helyi gazdaközönség részére tartja fenn.

Drágítják az adóffizetést. Ma a Vajdaságban minden második ember az adó miatt sr. Fantasztikus összegeket kell, vagy kellene fizetni adóba. És bár sem utazni, sem árut elvámoltatni, sőt még külföldi adósságot sem lehet fizetni adóbizonylat nélkül, egyre szaporodnak az adóvégrehajtások. Az adóvégrehajtás azonban meglehetősen drága. A tizenkettedik törvény az adóbehajtási illetéket 4 százalékra szállította ugyan le, azonban ezt a 4 százalékot a jövőben minden felvett jegyzőkönyv után meg kell fizetni. Akinél tehát ötször kísérlenek meg adóvégrehajtást, az az adótartozásának 20 százalékát fizetheti behajtási illeték címén.

A postacsomagok reklamálása. A noviszadi posta- és táviradaügyi igazgatóság azt az értesítést közli, hogy a csomagok reklamálását csak akkor veszik figyelembe, ha a feladóvevényen a posta megjelölte a lefizetett portót. Ezért figyelmeztetik a közönséget, hogy a feladóvevények átvételekor mindenki saját érdekében ellenőrizze, hogy a portó-lefizetés fel van-e tüntetve a vevényen.

SPORT

Jugoszlávia

athlétikai rekordjai

A napokban állította össze a Zagreb-ban székelő Jugoszláv Atlétikai Szövetség a jugoszláv rekordok táblázatát, mely az alábbi érdekes adatokat tartalmazza:

100 m. sikhutás: Matz Rudolf (Hask. Zagreb) 11 mp. Zagreb 1921.

200 m. sikhutás: Matz Rudolf (Hask. Zagreb) 22,6 mp. Zagreb 1921.

400 m. sikhutás: Kojics Branko (Hask. Zagreb) 52,4 mp. Zagreb 1923.

800 m. sikhutás: Miskovics Menyhért (Srbija, Beeskerek) 2 p. 63,8 mp. Zagreb 1923.

1500 m. sikhutás: Scheller Kálmán (Hask. Zagreb) 4 p. 24 mp. Zagreb 1923.

3000 m. sikhutás: Kregeli Mirko (Jadran, Ljubljana) 9 p. 31 mp. Ljubljana 1923.

5000 m. sikhutás: Párel Adolf (Marathon, Zagreb) 17 p. 12,6 mp. Ljubljana 1924.

10.000 m. sikhutás: Kregeli Mirko (Jadran, Ljubljana) 3 p. 31 mp. Ljubljana 1923.

4x100 m. stafétatutás: Hask, Zagreb (Matz, Bellon, Modoc, Kojics) 45,2 mp. Zagreb 1923.

100 + 200 + 300 + 400 m. stafétatutás: Hask, Zagreb (Goriczki, Modoc, Matz, Kojics) 2 p. 12,9 mp. Zagreb 1923.

200 + 200 + 300 + 800 m. stafétatutás: Jadran, Ljubljana (Boncsina, Pecsnik, Prainsels, Kregeli) 3 p. 56,1 mp. Ljubljana 1923.

100 + 200 + 400 + 800 m. stafétatutás: Jugoszláv válogatott (Perbar, Popovics, Kojics, Miskovics) 3 p. 38 mp. Beograd 1922.

110 m. gátfutás: Jamnicki Bozso (Hask. Zagreb) 17,3 mp. Zagreb 1924.

400 m. gátfutás: Ferkovics Perosztláv (Hask. Zagreb) 1 p. 02 mp. Zagreb 1924.

Mavaszerés nekihutással: Jakuncsics Zdravko (Gradjanski, Zagreb) 175 cm. Zagreb 1923.

Magasugrás nekihutás nélkül: Lojk Lea (Jadran, Ljubljana) 139 cm. Ljubljana 1923.

Távolugrás nekihutással: Szobács Sándor (Hask. Zagreb) 680,5 cm. Zagreb 1924.

Távolugrás nekihutás nélkül: Szobács Sándor (Srnski SC, Sarajevo) 304 cm. Zagreb 1920.

Hármasugrás: Jakuncsics Zdravko (Hask. Zagreb) 1272,5 cm. Zagreb 1922.

Rudugrás: Ferkovics Perosztláv (Hask. Zagreb) 330 cm. Zagreb 1924.

Gerelyvetés: Gáspár Gyuro (Hask. Zagreb) 5088 cm. Ljubljana 1924.

Gerelyvetés két kézzel: Vazentkovics Vladimir (Gradjanski, Zagreb) 6529 cm.

Sulydobás: Ambrózy Károly (Viktória, Beeskerek) 1393 cm. Beograd 1921.

Sulydobás két kézzel: Narancsics Veliko (külföldön tartózkodik) 2405,5 cm. Gőteborg 1923.

Diszkoszvetés: Ambrózy Károly (Viktória, Beeskerek) 4223 cm. Beograd 1921.

Diszkoszvetés két kézzel: Narancsics Veliko (külföldön tartózkodik) 6985,5 cm. Gőteborg 1923.

Kalapáscdobás: Gáspár Gyuro (Hask. Zagreb) 3410 cm. Zagreb 1923.

2000 m. gyaloglás: Dobrin Miroszlav (Hask. Zagreb) 9 p. 31,6 mp. Zagreb 1924.

3000 m. gyaloglás: Dobin Miroszlav (Hask. Zagreb) 14 p. 53,8 mp. Zagreb 1924.

Női atlétika:

60 m. sikhutás: Santel Dusana (Primorje, Ljubljana) 8,1 mp. Ljubljana 1924.

100 m. sikhutás: Santel Dusana (Primorje, Ljubljana) 13,6 mp. Ljubljana 1924.

4x60 m. stafétatutás: Primorje, Ljubljana (Ravnikar, Santel, Prevec, Santel) 33,4 mp. Ljubljana 1924.

Magasugrás nekihutással: Santel Dusana (Primorje, Ljubljana) 135,5 cm. Ljubljana 1924.

Sulydobás (5 kg): Bernik Fanci (Illiria, Ljubljana) 745 cm. Ljubljana 1924.

Diszkoszvetés (1,5 kg): Krischi Márta (Illiria, Ljubljana) 2367 cm. Ljubljana 1924.

Távolugrás nekihutással: Pervan Vera (Hask. Zagreb) 472 cm. Zagreb 1924.

Gerelyvetés (500 gr): Prevec Szilva (Primorje, Ljubljana) 2643 cm. Ljubljana 1924.

200 m. sikhutás: Santel Dusana (Primorje, Ljubljana) 28,8 cm. Ljubljana 1924.

Budapesti futballeredmények:

BTC—Törekvés 2:2 (1:1).

VAC—Vasas 2:1 (2:1).

Ekszerészek—UTSE 3:0 (1:0).

KAOE—EMTK 4:1 (1:1).

Kehrling veresége a margitszigeti tennisversenyen. Budapestről jelentik:

A francia tenniszerek szombaton délután álltak starthoz a Margit-szigeti pályán. Az egyes versenyben Borotra győzött Takács ellen, Lacosta pedig Kehrling ellen. A páros versenyben a Lacoste—Borotra-pár megverte a Kehrling—Kelemen-párt. Lettarányok: 6:4, 6:2, 8:10, 6:3.

Bécs:

Bolton Wanderer—Hakoah 2:1 (1:0).

TŐZSDE

A dinár külföldi árfolyamai

1925. május 8.

Berlin valuta 6.270—6.767 milliárd márka, deviza 6.765—6.785 milliárd márka.

Bécs valuta 11.41—11.51, deviza 11.475—11.515.

Trieszt deviza 39.30—39.375.

London deviza 298.

Newyork deviza 495.

Zürich, máj. 9. Zárlat: Beograd 8.35, London 2507,5, Newyork 516,75, Brüsszel 2507,5, Milano 2122,5, Amsterdam 20780, Berlin 123 1/8, Bécs 72,70, Szófia 3,775, Prága 15,30, Varsó 99,5, Budapest 72,50, Bukarest 2,60, Páris 2690.

Noviszadi terménytőzsde, máj. 9. Buza bácskai 75—76 kg-os 480 dinár, bánáti 75—76 kg-os 475 dinár, bácskai tengeri 200 dinár, dunai állomásról májusi 208 dinár, júniusi 215 dinár, fehér 205 dinár, szerémi 208 dinár.

Csikágói gabonátőzsde, máj. 8. Buza májusra 169, buza júliusra 156,25, buza szeptemberre 149, Tengeri májusra 114, tengeri júliusra 116,675, tengeri szeptemberre 114,675, Zab májusra 45,625, zab júliusra 44,375, zab szeptemberre 45,5, Rozs májusra 127, rozs júliusra 118, rozs szeptemberre 110.

Az frányzat buzánál és tengerinél tartott.

Newyorki gabonátőzsde, máj. 8. Buza őszi vörös 212, buza őszi kemény 185, Tengeri 126.

Vizállás

Noviszadról jelentik: A noviszadi hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek mai állása a következők: Duna: Bezdán 402 (+7), Bogojevó 482 (+6), Vukovár 396 (+8), Palánka 402 (+10), Naviszad 393 (+18), Zemun 415 (+10), Pancevo 389 (+13), Orsova 388 (+16). Dráva: Maribor 104 (—1), Zákány 45 (—0), Terezinopolje 106 (—29), Donji Miholjac 264 (—51), Oszi-jek 354 (—4). Száva: Zagreb 96 (—2), Sisak 635 (—65), Jasenovac 770 (—10), Bród 634 (—), Samac 515 (—11), Mitrovica 522 (—), Beograd 354 (+11). Tisza: Szentá 266 (+4), Becsej 276 (+4), Titel 382 (+8).

Dr. IVO HERLINGER

A GÉGE-, ORR-
ÉS FÜLBETEGSÉGEK
SPECIALISTÁJA

RENDEL NAPONTA 2—4 ÓRÁIG

OSIJEK

L. JÄGER UTCA 12.

3610

ROSSIJA-FONCIÈRE

biztosító és vizontbiztosító társaság

Tűz, élet, baleset, automobil-biztosítások
Jégbiztosítások méltányos díjakkal

FIÓKGAZGATÓSÁG: SUBOTICA

(Rossija-Foncière palota)

KÉPVISELETEK MINDENÖTT

3748

1/2 liter meleg víz

és egy csomagocska az elismert hajmosóporból „Schaumpont a fekete fejjel” melyet 3 és fél dinárért mindenütt kaphat — elegendő, ha a haját az elgondolhatóan legegyszerűbben és természetesen ápolni akarja. A

„Schaumpont a fekete fejjel”

meleg vízben rögtön feloldódik, hatalmas puha habot ad, meglepően tisztít, a fejbőrt egészségesen tartja, megakadályozza a korpaképződést és szépen ápolott könnyen fésülhető haját ad. Kapható minden gyógyszertárban, drogeriában és illatszertárban. Egyedüli előállító: Hans Schwarzkopf Berlin-Dahlem.

Fontos, hogy a bevásárlásnál különösen

hangsúlyozza a „FEKETE FEJET”

SUBOTICA LÁTVÁNYOSSÁGA A VILÁGVÁROSI NIVÓJU

KERT MOZI

LIFKA BIOSKOP

ÁRNYÉKOS UDVARÁBAN

RÖVIDESEN

3974

MEGNYILIK!

NYILTTÉR.

Köszönetnyilvánítás

Mindazoknak az őszinte tisztelőknak, kik áldott emlékü felejtethetlen jó férjem, illetve édesapánk temetésén megjelentek, ugyszintén a husiparosoknak, kik utolsó üdvözlőket oly meghatóan fejezték ki, ezúton mondunk köszönetet.

Subotica, 1925. május 8.

Özv. Szabados Rezsőné
és gyermekei

Köszönetnyilvánítás

Mindazoknak, kik felejtethetlen férjem temetésén résztvettek, részvétükkel fájdalommat enyhíteni igyekeztek, ezúton mondok köszönetet.

Özv. Jancsics Jánosné
Obiličeva (Novakanjiža)

HEIRAT

2 Fabrikantensöhne 28 und 30 Jahre alt suchen wegen Mangel an Bekanntschaft behufs Fabriksteil- und Mühlenübernahme, Damen aus gut bürgerlichem Hause, wirtschaftlich erzogen mit nötigen Mitgift. Nur ernste Anträge nebst Fotografie erbeten. Strengste Diskretion. Vermittler ausgeschlossen. Adresse: V. H. Postrestante Garešnica.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy „Bačka” temetkezési egyesület üzletembe helyezte át irodáját, ennek folytán üzletem átalakítása vált szükségessé. Raktáramat az átalakítás miatt

mélyen leszállított áron

bocsájtom a n. é. közönség rendelkezésére és így t. vevőimet rendkívüli kedvezményben részesítem. Szíveskedjék kirakataimat megtekinteni és meggyőződni arról, hogy az áru minősége elsőrendű és az árak eddig még nem tapasztalt alacsonyok.

Mosó delainek I. 1 méter	Din.	16
Voalok	—	16
Különféle schifonok	—	12—14
Barchetok	—	16
Selymek	—	65-től
Selyemkendők	—	50-től

Teljes tisztelettel

Pajó Vujković C. Subotica
(Huspiac)

Értesítjük a tagjainkat, hogy a mai naptól fogva a tagdíjak beszedésére egyedül Piuković Gergely ur van feljogosítva.

Első Vojvodinai Temetkezési Egyesület
elnöksége

Értesítjük a n. é. közönséget, hogy a FORD képviselőt átvevük és állandóan raktáron tartunk mindennemű FORD luxus, személy és teherautókat, FORDSON-traktorokat a hozzá való ekékkel együtt, valamint az összes alkatrészeket.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve

AMERICAN AUTO

Weigand & Co.

autorizált Ford képviselő Subotica,
Peje Kujundžića 4, Mirkavčaház mellett

ELADÓ

100 HP Mercedes 6 hengeres motor vízhűtővel, kiválóan alkalmas motorcsónak vagy dereglyéhez. - Egy 4 üléses Deumler karosséria ujonnan bőrozve. - Egy Puch chassis VIII. M. - Egy Puch VIII. Typ 6 üléses önindítóval, villanyvilágítással, kifogástalan állapotban.

AUTOMOBILIA

Subotica, Bledska ul. 6. Skadarska ul. 7.

Felhívás

az „Olga-Malom-Részvénytársaság Subotican” részvényeinek aláírására.

E részvénytársaság alapítását jóváhagyta a Kereskedelmi- és Iparügyi Minisztérium 1925. április 9-én VI. N. 1969. sz. a.

A részvénytársaság a következő alapon létesül:

- I. A részvénytársaság tartama 50 év.
- II. A részvénytársaság célja:
 1. A malomipar fejlesztése és hasonló ipar létesítése.
 2. Kisebb malmok tömörítése a közös célok előmozdítása végett.
 3. Lisztek és egyéb tápszerek kivitele.
- III. A tőke és a részvények befizetésének módja.

A tőke 6.000.000.— dinárban van előirányozva, amely összeg 60.000 drb egyenkint 100.— dinár névértékű részvényre lesz felosztva. A szükséghez képest és ha ezt a részvényesek közgyűlése elhatározza, fölemlhető a tőke 10.000.000.— dinárra.

A társaság rögtön a jegyzések lezárása után átveszi a subotici „Olga-malom” bírói becsülés alapján a vételár nagyobb részét pedig a részvénytársaság részvényeivel fogja kifizetni a tulajdonosnak.

Hogy a kisbirtokosok számára is lehetővé váljon a közvetlen részvétel ebben a rájuk nézve oly fontos — iparágban, azért az „Olga-malom” minden részvény után a törvény rendelkezései értelmében még 20%-ot fog befizetni, mely összegnek a kifizetése a malom javára a részvények befizetéseiből fokozatosan fog megtörténni.

A részvények befizetése a következő módon fog történni:

A jegyzés alkalmával minden részvényes a jegyzett részvények névértékének legalább 10%-át és ezenkívül alapítási költségek fejében részvényenkint 2.— dinárt köteles befizetni, a fennmaradó 90%-ot pedig részvényenkint 3.— dináros havi részletekben, v. i. 30 hónap alatt fizeti be.

Azok a részvényesek, akik az előirányzott összegben felül fizetnek be, minden üzletév végén befizetéseik arányában részesülnek az osztalékban.

IV. A jegyzések határideje 1. é. május 31.

V. Az igazgató- és felügyelő-bizottságot az alakulógyűlés választja legkésőbb két hónap alatt a részvények jegyzésének utolsó napjától számítva.

A részvények a befizetések megtörténteig újra szólnak.

E vállalatnál nagy fontosságu a részvényekre nézve az a körülmény, hogy míg egyrészt a befizetést alig érezhető módon teljesíthetik, másrészt befizetett tőkájük már a befizetés napjától kezdve gyümölcsözők, mert a társaság mindjárt átveszi a már működésben levő malmot.

VI. A részvények jegyzése a következő helyeken történik: Subotican a Srpska Banka u Zagrebu, filiala u Subotici és a Poljoprivredna i Založna Banka u Subotici bankok pénztáránál, valamint az „Olga-malom” irodájában Peje Kujundžića ul. 128. sz. u. — Beogradban a Dunavo-Posavska Banka-nál, Kralja Milana ul. 26. II.; Kragujevácon a Kragujevačke Ujedinjene Banke és a Gradjanska Banka helyiségeiben.

Alapítók: Djura K. Jović, iparos; Petar R. Bajić, kereskedő; Josip Rajčić, malmos; Alha Malagurski, Subotica város polgármestere; Jovan Milekić, bankigazgató; Staniša Mihajlović, lelkész; Vojin Isakov, földbirtokos; Aleksandar Rajčić, alpolgármester; Dušan Stojković, el. isk. igazgató; Marko Jurić, nagybirtokos és orsz. gyűl. képviselő; Mate Jerković, nagybirtokos; Ivan Crnković, nagybirtokos, Dušan Janićević, exportőr; Nikola Stanarević a Sumadija-bizt. társ. gener. igazgatója; Dr. Branko Pešić, földmérnök Beogradban.

Felhívás.

Felhívok mindenkit, akiknek Leko és Tsa sztarakanizsai cég tartozik, hogy ezt május 15-ig nálam jelentsék be. Egyben eladó egy gőzmalom és 48 lánc föld felszereléssel és állatállománnyal együtt.

Dr. Solti Ádám ügyvéd
Senta

Üzletáthelyezés

Értesitem a n. é. közönséget, hogy óra- és ókszerüzletemet a Sokolska ul. 2. alól a

Strosmajerova ul. 7. szám alá

(Huspiac) helyeztem át.

Kérem a n. é. közönség további szíves pártfogását

Nyilas és Csajkás
óra- és ókszerész

Most nyílt meg!
Berkes József
üveg- és porcellán kereskedése
SUBOTICA
Zrinjski trg 9. István utca sarok nagy gyűmölcs piac
Üveg és porcellán árak nagy választékban.
Versenyképes árak.
Épület üvegezés és képerkeretezés.

Pörtschach am Wörtersee
Villa Kattnig Pension Böcke
szép árnyas parkban, 5 percnnyire strandtól, kifűtő konyha, olcsó árak.
A júniusi évadban jelentősegy ármérséklés.
Fe világosítás nyerhető.
Klagenfurt-Postfach 190.

Értesítés.

Szabados Rezső cég alatt vezetett hentes és mészárosüzletünket, jó férjem elhalálása után, fenti cég alatt továbbvezetem és kérem a n. é. közönség további szíves pártfogását.

Subotica, 1925 május 8-án.

Tisztelettel

Özv. Szabados Rezsőné

Csak egy szóra!

és pedig az ELSA védjegyre kell ügyelni, ha valaki a lehető legjobb szépségápoló és egészségügyi szappant akarja. Ez az a FELLER-féle ELSA-SZAPPAN PALACKALAKBAN, amellyel mosd ni a legnagyobb élvezet. Enyhe, finom, tisztán habzó, diszkrétén illatosított és a következő 5 minőségben kapható:

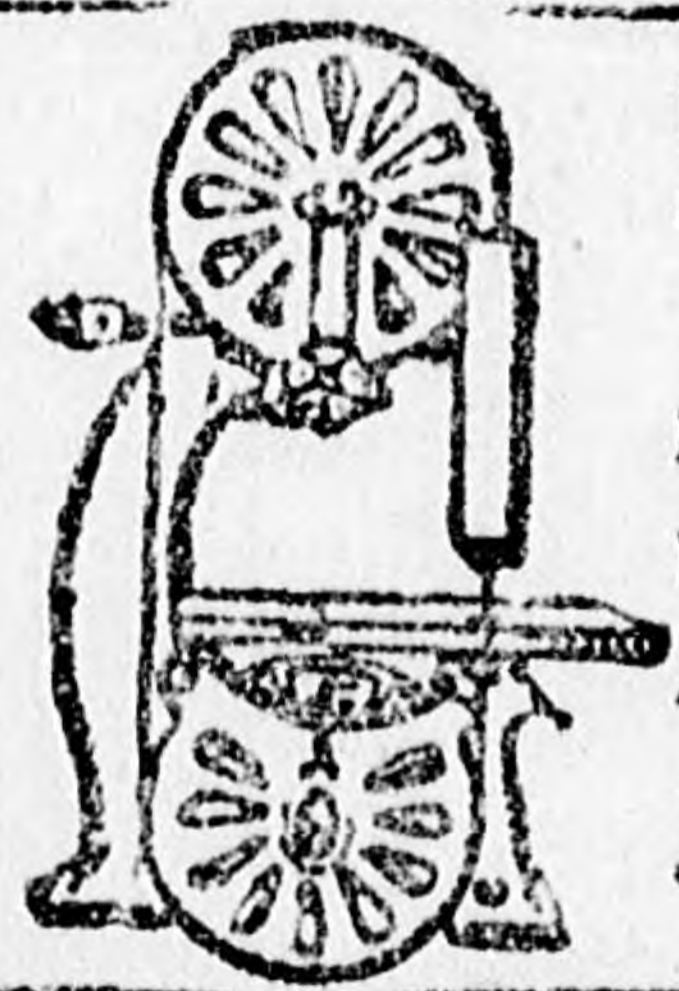
ELSA LILIONTEJSZAPPAN, a legfinomabb virágszappan, amely a bőrt bárszonyim vá teszi
ELSA GLICERINSZAPPAN jótekonnyan hait a hidegtől és munkától meg fáradt kezekre
ELSA BORAKSZAPPAN különösen kedvelt a kinzó szempó és bőrkütsék megszüntetésére.
ELSA KATRÁNSZAPPAN a fejrre és a fejbőrnek és a különösen finom ELSA BOROTVÁLO-SZAPPAN.

PRÓBÁRA 5 drb. ELSA-szappan palackalokban csomagolással és poróval együtt 12 dinár, de csak a pénz előzetes beküldése ellenében, mert utánvétellel a portó 10 dinárral több, tehát 22 dinár.

A megrendeléseket pontosan így kell címezni:

FELLER V. JENŐ GYÓGYSZERÉSZ
Stubica-Donja központ 185 (Hrvatska.)

A legelőcsőbb és legjobb fűzők készítését vállalom, kivitelű halcsont nélküli valamint tisztított, Haskütők orvosi rendelés után. javítást, alakítást
Gutai Ferencné, VII. kőr, Ostojčeva ul. 29
2626

Raktárunkból azonnal szállítjuk a legmodernebb típusu, duplagicolyós csapágyazásu

német gyártmányu fém-gumukáló gépeket és szerzőmokat.

Jellinek és Társa Subotica,
Peje Kujundžića ulica 4.

BUTOR

Hálószoba, ebédő és irodaberendezést elad, amig a készlet tart, mélyen leszállított árak mellett, a gyár átalakítása miatt, nagyban és kicsinyben, a leggyorsabb, a legfinomabb, elsőrendű kivitelben

ATLAS D. D. Butor- és faárugyár, NOVISAD
Fizetési megkönnyítés

Subotica
Strosmajerova ul. 20
1043
WILKINSONI KALAPIPAR
Gyárt
mindennemű női, szalma- és nemz- kalapokat nagyban és kicsinyben. Tavasz szezonra megrendelések előjegyezhetőek. Javítás, átalakítás olcsón.

HÁZASSÁG

Házasságokat előkelő, ur. vazyonos körökben diszkrétan közvetít Faragó Irodája Budapest, Népszínház-utca 16. Célgelzéstelen levelezés. Diltalan felvilágosítás. 3803

Hatszáz ezer dinárral férjhezadnám egyetlen leányomat Bővebbet: Faragó, Budapest, Népszínház-utca 16. 3804

Százbusz hold földbirtokkal rendelkező csinos házban férjhezmenne. Bővebbet: Faragó, Budapest, Népszínház-utca tizenhat. 3805

36 éves, keresztény, nőlen, főmőnők - gözmalomtulajdonos vagyok. Vagyonom eltekintve attól, hogy berendezett hatszobás lakásom van, kétmillió dinárt meghaladja. Évi jövedelmem is elég tekintélyes. Mindezek dacára nősülni szándékozom, mert meguntam az egyedüllétem. Vagyonom jövedelmem felment az alól, hogy jövendőbelimnél pénzt keressék, azt szerényem elérni, hogy választásom oly kimondottan urihölgy legyen, kivel a nyugodt, békés otthon el tudnám élni. Disztingált urhölgy teljes című levelet Hozomány mellékkel jelgére kiadóhivatal továbbít. (Névtelen papirkosárba.) 3806

Gondolkodóba eit, hogy egyetlen fiatal zárdában nevelkedett leánykamat ezíron áruba bocsáítsam. De ismeretségünk hiányában megpróbálom ezt is, hogy leányomat férjhezadjam oly igazán komoly uriemberhez, ki leányom kegyét megtudja nyerni. Kis leánykám nevén van szép földbirtok, (heinstruálva), ház, kőszép, természetesen butor-kelengye. Ha igaz, hogy ezíron komoly, keresztény uriemberrel meglehet ismerkedni, ugy szívesen egyengetem leányom utját. Levelet teljes címmel »Vénusi Szépség« jelgére kiadóhivatalba. Névtelenre választ nem küldhetek. 3808

Férjhezmennek többmódu emberhez vagy anyahelyettesnek is elmennék. - Cím a kiadóban. 4048

Ezíten előkelően nevelt tizenkilenc éves leányomat férjhezadnám oly zsidó uriemberhez, kinél nemcsak minden a pénz. Leányomnak 600,000 dinár készpénze van, eltekintve butor-kelengyétől. Levelet »Apal gond« jelgére kiadóhivatalba. 3807

Házasnandó hölgyek, urak címeit kérem. Diszkrét elintézés. Megbízásokat elfogad »Doktorné«, Subotica, Azina ul. 11. 4048

Hengerfurásokat
vállal bárhol helyszínen a legmodernebb és legprecízebb hengerfurógépekkel
Krausz Gyula
Vas- és fémöntője V. Beckerek Gunduliéva ul. 7. Telef. 329

LEVELEZÉS

68. a cég megbukott, múlt hó 16-án nem lehetett üzletet kötni. 3900

FOGLALKOZÁS

Zvekan és Madarasz asztalosmesterek. III. Duliéva ulica 77. asztalos szakmába vágó építmelmunkákat terv szerint jutányos áron készítenek. Ugyanott tanoncok fizetéssel felvétetnek. 3732

Intelligentes Fräulein, perfekt in der deutschen, kroatischen Sprache, sucht Stelle bei einer vornehmer Familie zu grösseren Kindern als Erzieherin. Anträge an Post Erdut 51.

Pliissirozás, guvrirozás, gombbehuzás és előnyomda Aida kézimunkaüzletben. Csirkepiac, kisköz. 3747

Elsőrendű kaszni munkás bognársegéd keresetetik. Úveges Antal kovács, Bačka-Topola. 3839

Intelligens nő ki jól főz, s a finomabb háztartási teendőket végzi, állandó alkalmazást nyert. Ajánlatokat »Otthon« jelgére a kiadóba kérek. 3843

Gabonatisztviselő-könyvelő, feltétlenül megbízható, több évi gyakorlattal és szaktudással, június 1-re állást keres. - Levelek Staribecej, postafiók 22 küldendők. 3844

Idősebb önálló órásszegéd jó fizetéssel felvétetik. - Markovits Ferenc ékszerész Sombor. 3860

Egy fiatal fűszeresegéd 15-ki belépésre keresetetik. Cím a kiadóban. 3885

„ORPHEUS”
zenemű- és hangszerkereskedés
Jelašićeva ul. 6.
Mindennemű zeneművek. Opera és operettek zongorakivonatai, iskolák, zenekari művek nagyválasztékban. Elsőrangú és kiváló hangszerek. Valódi Pirazzi hurók

Bognársegéd kaszni munkára felvétetik. Erdei Bálint, Subotica. 3891

Gyári képviselőt vállalkozó lerakattal együtt rövid- és norinbergi áruból. Felvilágosítással szolgál Vig Lajos főgimn. tanár, Senta. 3853

Könyvelői állást elvállal gyakorlott irodista, magyar és szerb nyelvismerttel. - Megkereséseket »Szerény« jelgére kér.

Irodistanó többévi gyakorlattal, perfekt kettőkönyvelő, gépirő, horvát és német nyelvtudással, keres megfelelő alkalmazást. Szíves ajánlatot »Irodistanó« jelgére a kiadóba kér. 3977

Jómezeleűsü elárúsító-kisasszony felvétetik rögtön belépésre. Brummer Gyula cukorkaüzlet. 3981

Spezerei- und Delikatessenzschäft in Varaždin (Hrvatska), im Centrum der Stadt, auf dem verkehrsreichsten Platze mit einer dreizimmerigen Wohnung, mit billigen Mietzins zu günstigen Bedingungen, ist sofort zu verkaufen. Adresse zu erfragen bei Josip Novak, Varaždin, Gajeva ulica 12. 4040

Gyakorlott varró, tanuló és kistölő felvétetik. Löw varroda. 4029

Szerb levelező nő napi alkalmazást keres. Cím a kiadóban. 4021

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címző létszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jelgés leveleket továbbítunk. Kérdezősküldvényekhez válaszlevegély melléklendő.

Sofőr és motorszerelő, szakképzett, állást keres. Cím a kiadóban. 4031

Idősebb segéd, önálló munkára a fűszer- és csemeszakmából, aki az államnelyvet is bírja, június elsejére felvétetik. - Csak helybeliek ajánlata lesz figyelembe véve. Cím a kiadóban. 4024

Perfekt könyvelő, horvát, szerb és német levelező, keres állandó állást, esetleg fél napi munkát is vállalna. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kér 4004. számra. 4004

Házmester felvétetik Aleksandrova ulica 12. földszint balra. Jelentkezni 2-4. 4009

Keresetetik egy ügyes fényképész-segéd azonnali belépésre. Negatív retüscher. Ajánlatokat kér Jaksity fényképész, St. Becej. 4033

FALAPÁT FAVILLA KASZA
és mindenféle szerszámnyelek prima bútkfából és NYIRFASEPRÓK nagyban jutányos áron kaphatók
Mirko Beck Subotica
Ruča Liffra Bioskop

Deutsche Erzieherin (Lehrerin) mit perfectem französisch zu einem 14 jähr. Mädchen gesucht. Unterricht der Höheren Töchter Schule erwünscht. Englisch und Klavierkenntnisse bevorzugt. Offerte mit Gehaltsansprüchen und Zeugnissscopien. Paul Ungar, Subotica, Boska Vujića ulica 16. 4008

Munkásnők jó fizetéssel felvétetik állandó, könnyű és tiszta munkára. Nyitray i drug komotépnőüzeme. 3970

Idősebb kereskedősegéd mielőbbi belépésre állást keres. Cím a kiadóban.

Perfekt könyvelő, magyar, német levelező, állást keres. Elfogad irodatisztviselői alkalmazást is. Megkeresést »Perfekt« jelgére kiadóba kér. 3993

Ügyes hímzőnőket finom női fehérmű és ágymű készítésére keressük. Továbbá minden kézimunka, aour, toledo, illet (szálhuzás) stb. készítésére állandó alkalmazást kaphatnak házbán vagy házon kívül. Jelentkezni lehet Beograd, Topličin venac 9. földszint balra, mindennap 10-12 óra között és a. u. 4-6 óraker egy mintamunkával. 3922

Vidéki iparvállalat keres azonnali belépésre utazót magas jutalékkal paprika szakmában. Cím a kiadóban. 3988

Ruha- és fehérpuhajavitási házaknál vállalt Zemko Mariska, I. Bogovičeva ul. 29.

Tanulóleányok felvétetnek Jkottisné Kiss Erzi női divatszalon, Cara Dušana ul. 4. 4052

Intelligens leány keres egész napra irodai állást. Vagy gyermek mellett. Beszél perfekt szerb-horvátul és németül, s valamennyire magyarul is. - Ajánlatokat a kiadóba kér. 4054

Jó munkás bognársegéd azonnali belépésre keresetetik. IV., Bačka ulica 10. 4035

Jóvaló, házi dolgokban gyakorlott mindenesleány felvétetik gyermektelen családnál jó fizetéssel. - Szerb-horvát nyelven kívül magyar vagy német nyelvismeret szükséges. Arlov, Osijek, I. Jágerova 18. 3916

Famunkások figyelmébe ajánlunk gépgyalukhoz fazonkéseket méret vagy rajz után garancia mellett. - Elvállalunk gépek, motorok javítását, vas- és fémipari szakmába vágó munkákat, ugyszintén fémöntést is mint a vagy rajz szerint. Ifj. Kalkusz Pál, VII., Miloš Obilić ul. br. 9

Utazó 18 éves praxissal bármily szakmában állást keres. Megkeresés »Utazó« jelgére kiadóba kér. 3994

Erdőőr. 24 éves, megfélelő szakiskolai képzettséggel állást keres. A méhészet, a vadállomány, valamint a manipulációban kellő gyakorlattal bír, beszélem a szerb nyelven kívül a német, román és magyar nyelveket. Ajánlatokat kérek »Cserlevél« jelgére a kiadóba. 3881

Ügyes detaillista segéd vagy kiszolgáló, ki a szerb nyelvet beszél, jó fizetéssel állandó alkalmazásra kerestetik. Cím a kiadóban. 3877

Állandó utazót keresek magánfelek látogatására jutalékos alapon damasztrendelések felvételére, ki a német és a szerb nyelvet bírja. Női reflektáns színtén pályázhat. Biztos egzisztencia. Tabó József műszóvó. Bezdán. 3841

Vajevár képviselőt átvennem Subotica és környékére. Steiner cukrászda. 3834

Gépsz. összes vezérművekről és motorokról vizsgázott, azonnali belépésre állást keres. Bega hirdető és közvetítő. V.-Beckerek 3777

Börgarnitúrák
állandó raktára
HIRSCH LÁSZLÓ kárpitosnál Subotica, Pala Dobanovačka 5 ahol mindennemű új és régi munkák legolcsóbban eszközölhetők. 1084

VÉTEL-ELADÁS

Eladó 912-beli kéthengeres Máv-gyári magánjáró hozzávaló golyós cséplővel, esetleg külön is. Huber, Oslobodjenje ul. 60. br. 3566

Eladó Somborban 1400 □-öl telek, melyen nagy raktárépület, iroda- és lakóhelyiség van. Ára 800,000 dinár. Megbízott: dr. Salamon Frigyes, Subotica, Sztojkovits-ház.

Eladó 109 hold föld tanyával. Posa István, Monostor, Bánát. 3906

Eladó egy 2½ tonnás Prága teherautó dupla tömör gumival. Üzemben meztelkinthető. Cím a kiadóban. 3566

Magános. 14-es szívógáz-motor, Kolmi-féle, huzatos, jutányos áron eladó. Kovács Pál, Stara-Kanjiža.

Eladó Ludas határában 27 lán szántó és Palicson villák. Suboticán házak. Bővebbet Schattler, Subotica, Ciril Metoda 2. nagytemplommal szemben. 3838

Jómeneteli pékség (2 kemencével) házzal együtt Suboticán eladó. Cím a kiadóban. 3847

Ebédőasztalok székekkel, 1 kredenc márványlappal, 1 toalett-tükör márványval 2 zöld ruhaszekrény eladó. I. Jukičeva ul. 37. 3848

8 HP fogaskerekes magánjáró, vasráms Heip-cséplő teljes felszereléssel, jókarban, sürgősen eladó. Závodszi Máté, B.-Topola, Csantavéri ut. 3718

Eladó 12 HP svédgyártmányu magánjáró nyersolajmotor: Első Magyar Gazdasági 6 HP cséplőszekrényvel; 4 HP Küne-cséplőszekrény; 8-10 HP kocsi szerelt benzínmotor; 6-8 HP Ganz szívógázmotor; kétlyukas mozgoló 1½ HP nyersolaj-motorral; járgány, Momi-rov, Banatski-Dvor. 3935

1909-es, jó állapotban lévő, 2½ HP Hofherr és Schrantz gőz gép cséplővel jutányosan eladó. Kenderesi Béla, Majdán. 3909

Eladó 24-28 HP szívógáz, gyári magánjáró öt-éves Hain, 8-as cséplővel, 10 éves, hozzá 2 pár 42 colos malomkő. Ugyanott Ford-autó is eladó. Mudrinski és fia gépműhely, Srbobran. 3983

40 év óta fennálló jóformalmu fűszerüzlet elsőrendű-berendezéssel, betegség miatt sürgősen eladó. Bővebbet Sienkiewiczéva (Gréci) ul. 11 vagy a tulajdonosnál: Bačkogradište, Fő utca 305. 3845

Kaptárak, porgető, méhészeti felszerelés olcsón eladó. Jukičeva (Katona) ulica 29. 3971

Cipész-műhelyberendezés és teljes szerszámkészlet egy balkaros varrógéppel, betegség miatt azonnal eladó. Id. Horvát Ferenc, Staramoravica, a posta mellett. 3979

Eladó magános magánjáró szívógázmotor, 18-24 HP erős és egy stabil nyersolajmotor 18-20 HP magános, 6 HP huzatos kazán, a gépek megfelelő biztosíték ellenében részletfizetésre is eladók vagy cseréztetlet is köthők. Rózsá Ferenc, St.-Kanjiža, Bačka

Eladó új ház Osijeken 4 szobával, melléklhelyiségekkel, uccai helyiséggel, a házbán jól bevezetett mézsárszék, kocsibéjarrattal, nagy udvarral, alkalmas gazdálkodónak, kereskedőnek vagy mézsárosnak, kedvező feltételekkel eladó. Matija Jemrić, Osijek I., Reisnerova ulica 3. 4019

Hálószoba, tömör, modern, vadonatui, árverésből viszsamaradt, rendkívül kedvező áron, esetleg részletre eladó. Schöffler Bank, Sombor. 4023

Modern, teljesen új sör-apparátus felszereléssel és egy billiárd-asztal eladó. Bővebbet Beograd-kávéház, Sombor. 4047

34 hl 6- és tőbor sürgősen jutányos áron eladó. Erdőkölödni lehet Molnár Sz. Vince könyvkereskedésében. 4102

Eladó és azonnal átadó ház Szegedi ut 184 alatt, a volt »Sand« pálya mellett. 3997

48-54 colos MAV cséplőt magányosat megvételre keresek. Kozma Kálmán, Čantavir. 4003

Ház Subotica központján, üzletek, lakások eladók. Ugyanott műhely, iroda kiadó. Dr. Blummal. 3972

Eladó hatos Clayton-Schutleworth cséplőgarnitúra 18 éves fogaskerekes magánjáró gyűrűs dobbal. Csak személyesen tárgyalok. Bata István Starakanjižai tanyák, Orom állomás. 3846

Nyarálók figyelmébe!
Perzsa, szmirna és mindenfajta
szőnyeg
javítása, tisztítása és megóvása szakszerűen. Kitűnően felszerelt helyiségünkben a megóvás garancia mellett. - Tűz- és betörésbiztosítással teljes értékben.
Mindenkinek van hibás szőnyege. A legalkalmasabb a nyár a javítások elvégzésére. Vidékről is elfogadjuk. Kívánatra házhoz küldünk.
Mekka szőnyeggyár
Subotica,
Aleksandrova ul. 9. (Halbrohr-ház) 3887

KORZÓ MOZI * LIFKA MOZI

Hétfő—csütörtök zárva

Hétfő—szerda

Péntek—vasárnap

Közökhajra

1914-III PRATER

Egy bécsi leány szerelmi története 7 felvonásban

Zenei kísérettel!

Csütörtökön nyílik meg a Lifka kert mozija; színe kerül: ASSZONYOK ELLENSÉGE című színes film

Allah története

Szenzációs keleti történet 5 felvonásban

Főszereplő:

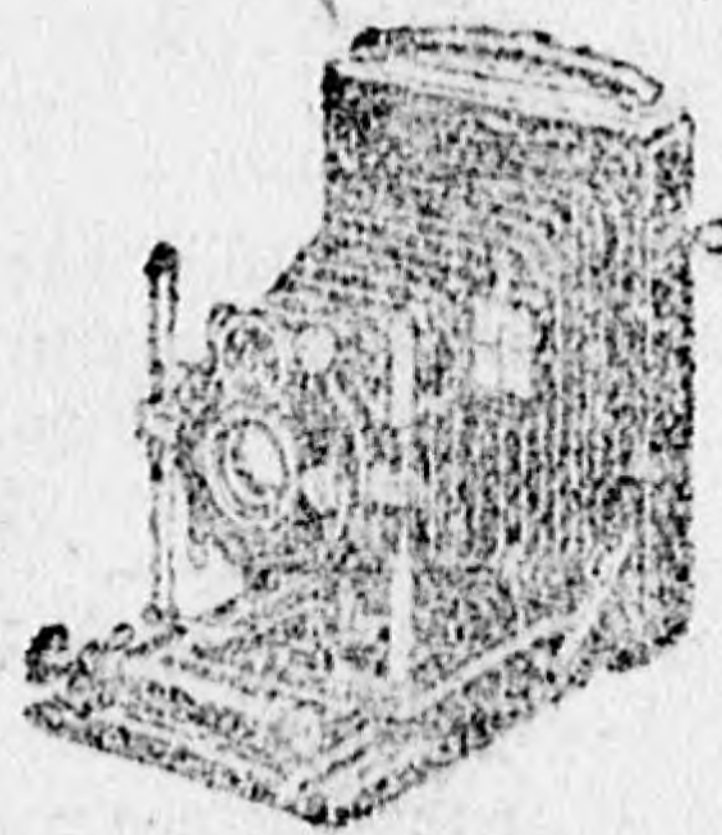
FLORICA ALEXANDRO

Ez a film 18000 ember, 5000 lovas és 3000 teve konremék - désvél készült

Eladó 136 drb 10 és 6 m akáfa és több épülefa. Konez illés kereskedő Mergos. 3934

Vennék egy Fordont és egy ezermilliméteres használt csészlót. Gürezing. Opovo. Bánát. 3925

Fotocikkék

Fényképezési gépek. Agfa-Plaaf és minden gyártmányú lemez és film. Mimosa gázfény, brómizált és colloidu levelezőlap és papír stb. Fotocikkék gyári áron.

Fényképezésnek külön árkedvezmény!

Vidéki rendelések soronkívül gyors eljuttatást nyernek és bérmentve szállít

DEUTSCH I.

optikus és fotokészletelő SUBOTICA

Kerjen árjegyzéket Telefon 2-16

Jutánvos áron eladó egy 70 HP telstabil kompond. kondenzációs. fűtővités. 10 atmosféras gőzép. 1908-ban épült Schlick-Nicholson gyárában. Üzemképes állapotban. 3 drb használt. 21-es Ganz-hengerek. 1 drb 2 colos és egy 1 1/2 colos erőhatású vízszivattyú. 2 köfárat teljes vasrészei: 100 méter 2 colos rácsos. 12 folyóméter 75 mm transmissió. hozzá csapágyak és különféle szűrőcsák. Fochler Péter. V-Beckerek. Tökölvi 2900. 3300

Csészlógarnitúra. 8-as Lanz-lecontoból Máv-csészlóval. fiatal. Első Magyar Gazdasági evári m. garnitúra. 8-as és 6-os Hofherr-garnitúra. külön 6-os és 8-as csészlók és lokomobillók. egy esztérgapad és egy szalagfűrészt eladók Vadócz Károlynál. B-Topolca. 1849

MOLYKÁR ELLEN

MEGŐRIZ SZŐRMÉT. TÉLI HOLMIT SZŐNYEGET SZAKSZERŰ GONDZÁSSAL

GOLDSTEIN

szőrmearuháza és magvi intézete SUBOTICA

Stroumaforova u. 5.

A megővésre átadott holmik tűz- és betörés ellen biztosítva vannak.

Kívánatra házhoz küldök

Csészlógarnitúra. négyes. Hofherr-csészlóval. nyolcas Clayton-Schutleworth benzinnmotorral. 10 éves. igen jó állapotban. eladó. Josef Schiller. Opovo. Bánát. 3892

Máv csészlógarnitúra. 14 HP. szívógázmotorral. négyes golyós csészló elevátor. komplett. hat éves. sürgősen olcsón eladó. Temerin. Kovács. 346. szám. 3853

Nea-Crem

legmegbízhatóbb arc- és kézápoló

KORONA GYÓGYSZERTÁR VÁROSHÁZA SUBOTICA

Kovács - szerszám, teljes készlet eladó. Kővágó Ferenc. Ada. Bácska. 3840

Saját készítmény!

Allandó nagy raktár!

Legújabb divatu modern

cipőkben

Márkó Pressburger vezet

Külön m/rt/kosztály! Szakszerű or/hopád munkák! Aleksandrova u. 5 Bányászalóda mellett 3811

Fűszerüzlet és lakóház eladása. Jólorgalmu és jólberendezett suboticiai fűszerüzlet. a hozzá tartozó modern lakással butor nélkül eladó. A lakóház is eladó. Bővebb értesítés nyerhető Dr. Bárdos Izso suboticiai ügyvéd irodájában. a hivatalos órák alatt. 3878

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vastagbetűs és egyszer kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jellegű leveleket továbbítunk. Kérdezőkérdezőkhez válaszbeléget melléklendő.

NIKKELEZÉS

TÖMEGCIKKEK EGYES DARABOK legolcsóbban, legszebben, leggyorsabban TENNER OPTIKUS és ORVOSI MŰSZERÉSZNÉL. SUBOTICA, KORZÓ II. SZÁM.

MÁV magánjáró 8 HP lánccos Bácskai elevátorral. összes szijazattal. hozzávaló felszereléssel eladó. Dudás Félix. Palió. női fürdő mellett. 3869

Ékszeres, órák

egarettatrétek ridikülök legolcsóbbak

REPOVICS-nál

Subotica, Aleksandrova ul. Ruff cukor a falat mellett Tanonc felvételek.

Új zongorák pianók. csakis elsőrendű világ-márkák. a leghosszabb lejárati részletfizetésre kaphatók 10 éves jótállás mellett. Legnagyobb választék az országban. Kaphatók Kám Lajos hangszerkereskedőnél Subotica Városháza. 2942

Eladó nagy 8-as Máv magánjáró 54 colos Hofherr-csészlóval kitérő karban jutánvos áron. Schumacher Rezső Fiai. Stari-Becei. 2059

KÜLÖNFÉLE

Butorozott szoba férfi részére kiadó. Cim a kiadóban. 4041

Vidékiek figyelembe! Olcsó házak, üzletek, földök azonnali átvételre kaphatók. Gergics. barátok mellett 6. 4034

Butorozott szobát keresek. Címeket a kiadóba kérek. 4043

Különbejáratu szobát butor és azynemű nélkül. lehetőleg a város belterén keresek. Cím a kiadóhivatal továbbít. Sevilla-telek. 4001

KERJEN

CIPŐKRÉMET!

GYÁRTJA:

Prva Jugoslavska Kemična Fabrika D. D.

NOVIS AD

Balog Lina

Eredeti olajfestmények, műtárgyakat kedvező fizetési feltételek mellett i gjobban beszerezhet BALOG LINA cégnél Subotica. Tekintse meg allandó kiállításomat.

Fehér vászon

tartós. TRST* 12 dinár, erős „Sava” 13 din., kiváló erős „Slovensko” 16 din., finom „Beograd” 17 din., kiváló finom „Gorica” ingvászon 19 din., rendkívül finom naturálán 92 cm széles 22 dinár. — Szétküldi

D. Stormecké nagykereskedés Celje br. 27. (Slovenija)

Több mint 1000 ábrát tartalmazó nagy képes árjegyzék barkinek ingyen. Szövet, kamarnés egyéb kezmdáru minták 8 napi megtekintésre. Nem megveleléb és nem szétvágtat árut kicserélek vagy a pénzt visszaadom. 500 dináron feletti rendeléseket bérmentve felelő rendeléseket bérmentve. 1461

KÖNYVES KÁLMÁN KIADÁSÁBAN MEGJELENT

KÉPREPRODUKCIÓK KÖLMI KERETEZÉSSEL

KIZÁRÓLAG

CICLER, KAIĆ és TÁRSÁNÁL

SUBOTICA, BARÁTOK TEMPLOMA MELLETT

Kantónál (gyenyves folyásnál). hugvesőbántalmattal. fehér folyásnál legjobban hatnak a már 19 éve ismert Larucin-kapszulák és pótlékek. — Minden gyógyszerárban és drogériában dobozonként 20 dinár árban kapható. Postán mányvétél: Blum (Illés) gyógyszerár. főpostával szemben. 2159

Vasúti vendéglő szállodával. Kloštar esatlakozó-állomásnál elsőrendű forszalmu. tennál 25 év óta. Magasépítményű. modern. új. földszintes sarokház. 40 méteres fiúttal. vízvezetékekkel. parkkal. konyhakerttel. udvarral. modern kuzlizóval és teljes inventárral együtt betegség miatt eladó. Ára 750.000 dinár. Fizetési feltételek meg egyezés szerint. Atvehető azonnal. Cim: Koluman Németi restauraetia. Kloštar, Podravski. 3721

DIÓ

maróni, datolya, mazsola, husosfüge, kókuszdió, vöröshagyma stb. kapható

KISS ISTVÁN

barátok templomával szemben 3782

Csinosan butorozott szoba uriháznál kiadó. Senčanski put 6. 4000

Hölzvek figyelembe! Modern előnyomdaberendezést legjutányosabban szállít Leopold Samuel. Senta. 1706

Csinosan butorozott szoba a főtér legszebb helyén azonnal kiadó. Cim a kiadóban. 3855

Örökbe adná négyéves kisleányát egy szerencsétlen anyja. Cim a kiadóban. 3887

Előnyomdát legújabb rajzokkal legolcsóbban szállít Bleier Márk Senta.

Szőben butorozott szoba szép helyen. verandával. Paličson. egy-két személynek szozonra kiadó. Cim a kiadóban. 3969

Naponta friss a la 3826

TESCHENI TEA VAJ

leszallított áron nagyban és kicsinyben

Kőrösi Géza cégnél Subotica

12-13 éves árvalányt férjhezmenésik örökbe fogadnék. Kelengyét. biztosítok. Ipartestületi vendéglős. Backo-Petrovosele 3962

Római zarándokutra egy előlegyzett hely átadó. Bővebbet Kohán Vince és társa gőzmalma. Subotica. Telefon 31. sz. 4053

Lakások átadók. kisebb-nagyobb házak eladók. Butorozott szobák kiadók. Háló. ebédli. szalon. zongora. cimbalom hegedűk. gardercbszékony. festmények. előszobafal. kis mányzórló eladók. Langné. Agina ul. 11. 4049

Házmesteri állás. csak egy szoba. gyermektelen idősebb házaspárnak átadó. Mexbeszélés Masarikova ul. 62. sarokház. Déléltől 9-11-ig. 4050

Különbejáratu csinos butorozott szoba 1-2 személynek kiadó. Paličski put 126. Maeskovics-villa emeletén. 4023

Kocsmahelyiség lakással kiadó. Cim a kiadóban. — Ugyanott egy nagy mühely-helyiség lakással kiadó. 4025

ÉKSZEREK

inga- és zseborák, irókészletek, ridikülök, cigarettatárcák, ezüstből és alpakkából — Nagy választék, olcsó áruk.

S O K

ékszerésznel, Rudičeva ul.

Cipész-szaklan megjelenik havonta kétszer. divatcipő és szabásminta mellékléttel. Előfizetési ára egy évre 100 dinár. Megrendelhető Berger Sándornál Staramoraviceán. Mutatványszám 10 dinár beklüdesenél bérmentve. 4039 Butorozott szoba férfi részére kiadó. Cim a kiadóban. 4041

A feltámadt halott

Szobotica külvárosi nénének a minap olyan szenzációja volt, amely mellett a tömegek érdeklődésében eltörpülnek a politikai, társadalmi, művészeti és gazdasági élet legfontosabb eseményei is. A csodák misztikus utján elindult a hír, hogy a Bajai-úti temető egyik síriából segélykiáltások hallatszanak. Exaltált lányok és imádságos asszonyok a megszállottság szuggesztív erejével adták szájról-szájra, hogy egy halott, akit virágvasárnap temettek el, föléledt és íjveszékeltve könyörög a föld alól, hogy szabadítsák ki koporsójából. Egyre többen akadnak, akik a sír mélyéből felnyögő hangokat a saját fülükkel hallották. Valóságos bucsufárás hullámzott ki a temetőbe és ezernyi ember követelte izgatottan, hogy a feltámadt halottat emeljük ki síriából. A hatóság elé juttatott kérésnek eleinte nem volt fogantatja, mire a halott asszony férje az önkívület lázától gyötört tömeg unszolására maga fogott hozzá az exhumáláshoz. A sikertelen kísérletezés után másnap a tisztifőorvos mégis megadta az engedélyt a koporsó kiadására, hogy a fellázadt hiszékenységet a kétségtelen bizonyíték fegyverével szerelje le. A csoda egyszeriben szétfoszlott: a feltámadottnak hitt halott penetráns hullaszagával iózanította ki a sokaságot abból az ábrándból, hogy az elhunyt fiatalasszonyba visszaköltözött az élet.

A népképzlet gubójából szemünkeltára kiröppent pillangót nyomban leütötte a rideg ellenőrzés lepkefogója. A középkorban olyan dusan virágozott legendaköltészetek nem kedvez a huszadik század tudományos nagykorúsága. De vajon a kultúra legmagasabb foka, a tudás legtökéletesebb felkészültsége meg tudja-e bénítani azt a titokzatos erőt, amely a végleges elenyésztés gondolatától iszonyodó emberi lélekbe a feltámadás reményét sugallja? A nagy kérdéssel szemben, amelynek megoldásáról már eleve lemond a tudomány, anakronizmusvá vált-e a középkori teológiai gondolkodásnak az az alapelve, hogy *credo, quia incredibile* — hiszem, mert hihetetlen.

Ne legyünk tulságosan önhitték felvilágosodottságunkban. Nemesak a repülőgép, a rádió és a beszélő film korszakában, hanem minden időkben résen állott az ész, hogy a képzelet alkotásait megvizsgálja és a valósághoz való viszonyukat kijelölje. A természetfölötti hatalom korlátlanágába vetett hit segítette elő a monotheizmus első erkölcsstanának kialakulását és adott később szárnyat a krisztianizmusnak, amely ezt az erkölcsant a nemzetközi szeretet szent forradalmában szülte újjá. De a vallások bölcsőjénél is ott virrasztott a pragmatikus gondolkodás, a jelenségeket a kritika mérlegére tette és a bizonyítékok súlyával mérte meg. Az emberi lélekből nem hiányozhatott a lehetőségeket fölbecsülő józan megítélés képessége abban az időben sem, amikor Mózes a Sínai hegyén átvette Isten kezéből a törvénytáblákat vagy amikor Jairus lányát Krisztus föltámasztotta halottaiból. A realitásokat nyomozó tudásvágy akkor is pörbe szállt a vakon bízó hittel, de ha a teremtésnek, a földi élet értelmének, céljának, iövönének problémáiba ütközött, megadta magát a hitnek — akárcsak most.

A síriából feltámadó halott meséjének varázsos kelendősége, ami olyan frappánsul megnyilatkozott a szuboticaai eset alkalmával, semmivel sem csodálatosabb a mai világban, mint évezredekkel ezelőtt. A kritikai érzék nem privilégiuma a technikai csodák századának. Az ugynevezett történelemelőtti idők meseteremtő légkörében korszakalkotó találma-

nyok jöttek létre a tények megfigyelése és a tapasztalatok értékesítése révén. Aki a gabonatermesztést feltalálta, nagyobb szolgálatot tett az emberiségnek, mint Stephenson, Edison és Marconi és az emberi ész teljesítményességének is jelentősebb példáját adta.

Az istenség fogalmának és a lélek halhatatlanságának naiv megérzőkítése nem volt akadálya annak, hogy a régi korok embere a természet titkait kiütköztesse és viszont azon a ponton, ahol a *non possumus* kezdődik, az elme természettudományos kiképzettségének teljessége sem

tudja kiirtani az ösztönös vonzódást a csodák iránt.

A szuboticaai külváros jámbor népe, amely elzarándokolt a temetőbe, hogy a feltámadás hitét konkrétumban lássa igazolva, egy illúzióval szegényebb lett. A halottak nyugtának, csak az élőknek nincs nyugtuk, míg bizonyosságot nem szereznek arról, amit a vallás tanít és amit nem akarnak, nem tudnak tagadni a természeti törvények legszabatosabb ismerete ellenére sem. Csak az élőknek nincs nyugtuk — az idők végtelenségéig.

hm.

HIÁBA!

IRTA: BAEDEKER

— AZ EMLÉKEZÉSEK KÖNYVÉBŐL —

Szomorú szó. A rezignáció bánatos végszava, amellyel a csalódását vallja be s az illúzióját parentálja el az ember: *frustra*.

Mikor az én lelkes fiatal barátom, Szántó Róbert, mintegy másfél évtized előtt egy alakítandó *Irodalmi Társaság* eszméjét vetette föl, vele szemben nem edtem kifejezést az aggodalmaimnak, s nem hangoztattam a lehangozó szót: *hiába*. Nem akartam a fiatalos kedvét, a tavaszi bizakodását romlani, de máskor bizony közöltem a bus véleményemet, hogy nem lesz belőle semmi, s hogy a minden becsülésre méltó nemes fáradozás hiábavaló. S én csak gratulálhatok a buzgó kezdeményezőnek, hogy a kormány nem hagyta jóvá a tervezett társaság alapszabályait. Mert ha jóváhagyja őket, lett volna alapszabály, de irodalmi társaság akkor se lett volna. Irodalmi társaságot csak ott lehet csinálni, ahol van számbavehető irodalom és elegendő közönség. — ahol egyik sines, ott lehetetlen. Majd ha megismosodik az irodalom és nagy olvasótáborra bővül a publikum, majd akkor... Szántó Róbert még fiatal, ő még megérheti.

A kísérlete eszembe juttatta, hogy az övé nem volt első ilyen próbálkozás. Mintegy ötödi évtized előtt már fölmerült egy ily társaság szervezésének az óhaja, talán még nagyobb lelkesedéssel, de sokkal kevesebb komolysággal. A hetvenes évek végén pendítette meg egy rajongó optimista: Czigliányi Béla, az itteni törvényszék jeles bírása. Bár ő maga egyáltalában nem volt író, a lelkesége pótolhatta volna ezt a kis hiányosságot. — de hát akkor még sokkal érezhetőbben hiányzott az általa tervezett *Irodalmi Kör*-höz a két legszükségesebb tényező: írók és publikum. Minden egyéb (t. i. alapszabály, sőt jó sok tag is) megvolt. Persze nem jutott el a formális megalakulásig; elpusztult a saját vérszegénységében, mielőtt áldásos működését megkezdhetné volna. Ha megemlékezek a régmúlt s nevetésbe fulladt tervezésről, inkább azért teszem, hogy a kómikumát egy kis kedvederítés végett fölidézzem. Amimég is komoly benne, az a tünét, hogy akkor is (mint az utóbbi kezdeményezésnél) olyan lelkes férfi akarta nyelbeütni a magában egészséges tervet, aki nem volt idevalósi s csak nem sokkal előbb került hozzánk. Szabadkai ember — akár író, akár dilettáns, akár irodalomkedvelő — tisztábban lát az ily dolgokban s elismerésreméltó elfogulatlansággal és dicséretes objektivitással tudja, hogy *milyenek vagyunk* s hogy kár az ily ideális tervezéshez hozzáfogni. Tudja, hogy a fáradsága kárba veszne, szóval és egy szóval, hogy: *hiába!*

Akkoriban, mikor a Czigliányi-féle kísérlet «kísértett» (aminek még nyoma található vezércikkében, entrefilé-kben és napi újdonságokban az akkori újságok hasábjain), állig volt író a városban. Czigliányi jóhiszeműen vallotta magát annak, mert *pièce justificative*-nak

felmutatta a *«Fővárosi Lapok»* szerkesztőjének, Vadnay Károlynak, egy igen udvarias levelét, amelyben egy kéziratát visszaküldi, közlésre el nem fogadja, s tanácsolja, hogy azt valamilyen hölgydivatlapnál próbálja elhelyezni, amely «talán szívesen kiadja». Az ő határtalan optimizmusában, amelyhez hasonló még nem látott a világ, ezt a levelet igen hízogó okmányának, írói kinevezésnek, sőt irodalmi nemeslevélnek tekintette, s nagyon csodálkozott volna, ha e dokumentum olvasása után valaki kételkedik az írói művoltában. De hát ezt nem tette, vagy legalább el nem árulta senki.

Ez érthetetlen optimizmusnak az is igen érdekes megnyilatkozása volt, hogy mikor — gondolom — 1879-ben pályázott az akadémiánál a legjobb szomorujáték százaranyos Teleky-díjára, a pályadíjat közjegyzői okirattal (készt Leovich Simon közjegyzőnél) már jóelőre a feleségének ajándékozta. Jurista léte tudta, hogy házastársak közt csak úgy érvényesek az ajándékozások, ha a vonatkozó szerződés ilyen okirattal foglaltatik, s ő korrekt, teljesen korrekt akart lenni. A díjat természetesen nem ő, hanem Csiky Gergely nyerte el, akit Falk Miksa akkoriban nevezett el élmésen *Gewohnheitsgewinner*-nek, mert néhány esztendő óta az összes akadémiai aranyakat ő zsebelte be, a szegény Czigliányinak mitse hagyva. A jó ember ez égbekiáltó igazságtalanság s az akadémiai klikk szemérmetlen garázdálkodása fölötti bánatában azzal vigasztalódott, hogy minden ismerős családnál, ahová bejáratos volt, vacsora előtt vagy után fölolvasta a kitűnő, de mellőzött darabot, s mindenütt fölvetette a kérdést: Megérdemelte-e verses szimű a Beöthy Zsolt lesújtó kritikáját, amely szerint *«Patrick»* (ez volt a skóttárgyú tragédia címe) eszméje és meséje Skócia kódében vész-el? Mennyivel objektivább s mennyivel kevésbé volt irigy az ily fölállított irodalmi areopág, mint az akadémia dráma-bíró bizottsága (előadója: a főirtgy Beöthy!), s mennyivel hozzáértőbb! Akik az ily vacsorákon résztvettek, nemesak a vacsorát dícsérték, hanem a darabot is, amelyet egyébaránt igen kényelmes volt végighallgatni, mert a szerző annyira belelelkésedett a műve előadásába s a maga igazán figyelmére méltó szavallatába, hogy észre se vette, ha a hallgatói halkán diskuráltak vagy hangosan (t. i. horkolva) elhőbbskoltak. S a naiv szerzőnek sose támadt az a kitűnő írókat rendszeren nyugtalanító aggodalma, vajjon a publikuma akkor is ily elismerő módon nyilatkozik-e a darabról, ha a szerzője nincs jelen?

Ilyen naiv szerzők ma nincsenek. Megtörtént velem, hogy egy uri háznál — ahol én is hivatalos voltam — ily alkalommal, mikor a boldog szerző hozzá akart fogni a műve fölolvadásához, hiedten vette észre, hogy azt otthon felejtette. Allig tudtuk palástolni az örömlőket, — a darabot már annyiszor

hallottuk! A szerző, gondoltuk, szerencsére messze lakik, a 4-5 flakker (ennyi volt akkor) állomáshelye is jó távol, így hát háborítatlanul fogunk vacsorázni skót tragikum nélkül... De a Czigliányi hiedtsége éppoly gyorsan múlt el, mint a mi örömlők. Így szólt:

— Sebaj. Elmondom könyv nélkül.

Csakugyan betéve tudta, s elfulta az egészet az első betűtől az utolsóig, s még azt se hagyta el a fölvonások végén, hogy: a függöny legördül. Az emlékezőtehetsége mindenestre sokkal különb volt, mint a drámairól képessége, s ha másért nem, ezért a bravurért megérdemelte volna, ha nem is a Teleky-aranyakat, de a vígaszverseny díját, Fádalom, ilyen díj az akadémiánál nincs. Azt pedig, hogy a hosszú szindarabot betűről-betűre bevágta, azzal okolta meg, hogy csak három kézirat példánya van belőle, s így biztosítania kell a mű fennmaradását arra az eshetőségre, ha azok tűzvész vagy egyéb baleset áldozataivá lennének. Akkor még — a kultúra eme kezdetén — nem honosodott meg itt a *safe deposit* megnyugtató intézménye, máskülönben oda mentette volna élte nagy művét a halhatatlanság számára a Patrick szerzője.

Érthető, hogy az ily bizakodású és mentalitású ember lehetségesnek, valószínűnek, sőt biztosnak tartotta, hogy Szabadkán rég érzett hiányt fog pótolni s új kulturkorszakot fog inaugurrálni egy *Irodalmi Kör*-el, s hogy annak megalakítása: gyermekjáték.

Nos hát, gyermekjáték volt annyiban, hogy gyerekek játék volt, amelyet az indíványozón s még néhány naiv pasasán kívül senki se vett komolyan.

Arra például, hogy működő tagok is kellene az ily egyesületbe, s főleg olyanok, akik valami okosat produkálhatnak, nem gondolt Czigliányi Ránézve a fődolog s a legnemesebb cél az volt, hogy élők legyenek a körnek, s hogy legyen egy testület, amelyben kedvére olvashat föl. Melleleg szólva nagyszerű fölolvadó volt, s ha kitűnő műveket olvasott volna föl, s nem a magáét, nagy szolgálatokat teherelt volna a kulturának, de ő — szerénységéből-e vagy elfogultságból, nem tudom — mindig a maga írásaival mulattatta a barátait, amit sokan halál magyaráztak s így sóhajtottak föl: szép kis barátság!

A kör tiszteletbeli elnökéül Hladort (Jámbor Pál) kérte föl, a teljes visszavonultságban élő veterán író, aki a föl-kérésre nem nyilatkozott határozottan. Az öreg poeta néhány évtizeddel túl volt már az irodalmi kör-alakítás szende korszakán, s irodalmi érdeklődése a multha, a negyvenes évek forrongó küzdései közé és az emigrációban töltött esztendőik felé vonzották, s nem az új idők ránézve érdektelen és érthetetlen eszmévilágához. Szokása szerint nem is szólt egyenesen a tárgyhöz, hanem — mint rendszeren — a költészet erejéről s a nyelv szent kincséről beszélt. De Czigliányinak elég volt, hogy Jámbor nem utasította erőlyesen vissza a «kitüntetés»-t. Az ő optimizmusa ezt beleegyezésre magyarázta s a *Szabadka és Vidéke* legközelebbi számába vezércikket írt, amely így kezdődött:

— Jelentjük Szabadka és vidéke közönségének, hogy a Szabadkai Irodalmi Kör megalakult s már tiszteletbeli elnöke is van: Jámbor Pál (Hladort).

Az, hogy «megalakult», nem volt hazugság, csak czigliányiság, — ő t. i. mindent készen látott, ami még forrongott. Ő volt az az ember, aki, ha medvevadászatra készült volna, teljes jóhiszeműséggel adta volna el előre három-négy medvének a bőrét, olyan biztosra vette a zsákmányt. Ő csak objektíve mondott hát valótlant, amikor a kör megalakítását hirdette, szubjektíve igazat mondott. Az ő számára a kör kész volt, s ő már látta is magát az elnöki pulnituson, amint üdvözli a szép számmal egybegyűlt tagokat s a tagozatú-

han kompareált közönséget, s látta az új kort, amelynek hajnalhasadását jelezte volna az ő felkes elnöki megnyitója. Kár, hogy a kör alapszabályainak az a példánya, amellyel a kezdeményező engem megajándékozott, elkallódott. (Talán valamely régi ház írásai között előbukkan még egyszer ez az érdekes tervezet.) Sok mulatságos pont volt benne. Legjobb talán az, amely kimondta, hogy »az Irodalmi Kör hivatalos közlönye a Budapesti Szemle«. Bolondul hangzik, ugy-e? Deszórul-szóra így írta bele a szabályzatba egy ember, aki egyáltalában nem volt bolond. Egy olyan férfi, aki, ha nem irodalomról s azzal összefüggő kérdésekről volt szó, egészen egészségesen gondolkodott és normálisan ítélte. De ahogy a vesszőparipájára ült (amelyet ő Pegazusnak tartott), elvesztette minden józanságát, s aki a bíról székben meglepően jól megokolt ítéleteket hozott (nemcsak a táblabíróvá is lépett elő), a litteratura mezejére

tett kirándulásain hebehurgyaságokat mondott és tett. Mikor azt az észrevételek kockáztatta valaki, hogy az egyesületnek nincs joga ily intézkedést a szabályzaiba venni, s hogy e folyóirat különben se szokott ily megbízást vállalni, hiszen a Budapesti Szemle még az akadémiának se hivatalos közlönye, pedig annak az anyagi támogatásával jelenik meg, akkor Cz. azt felelte: — Én úgy értem ezt, hogy az Irodalmi Kör tagjainak a művei ott fognak megjelenni.

S mikor erre megjegyezték, hogy ez nem a szabadkai Irodalmi Kör vezetőségétől függ, hanem Gyulai Páltól, a Szemle szerkesztőjétől, akkor se kapitulált, hanem kijelentette, hogy ezt majd elintézi ő Gyulaival.

Erre persze nem került a sor, mert a tervezett kör nem jöhetett létre. Az alakuló ülésen az előkijelöltön kívüli senki se jelent meg.

Milán és Natália szerelmi regénye

A bécsi udvari és állami levéltár titkos anyagából

VII.

Nem tartozik szorosan véve Milán király tragédiájához, azonban rendkívül jellemző a király egyéniségére a következő kis epizód:

Zichy Jenő kikap Ferenc Józseftől

1887 novemberében nagy titokban fölmérül az a terv, hogy Albániát Hasszán egyiptomi herceg uralma alatt elszakítsák Törökországtól. Erről a tervről az egyik beavatott: gróf Zichy Jenő, akiről tudvalevő, hogy a legintimebb barátságban volt Milánnal, bizalmasan értesíti a szerb királyt. Bécsben neszéti veszik az Albániára vonatkozó terveknek és annak is, hogy Milán tud a dologról. Azonnal kérdést intéznek Hengelmüllerhez, hogy miképpen áll ez a dolog és nem Zichy Jenőtől származik-e a kikirály értesítése? Erre az érdeklődésre Hengelmüller 1887 november 10-én kelet jelentésében ezt írja Bécsbe:

»Excellenciád valóságos fején találta a szöveget. Ez a hír tényleg gróf Zichy Jenőtől ered.« Hozzáteszi azonban: »Milán király azt kívánja, hogy minden kompromittálástól gróf Zichy Jenővel szemben megóvassék.«

Milán tehát elárulja legjobb barátja információit, hogy ezzel kedvét keresse a belgrádi követnek és a bécsi külügyminisztériumnak. Csak azt kéri ki, hogy Zichy Jenővel szemben ne kompromittálják. Az itt következő sürgöny és az utána írt feljegyzések következménye, hogy Zichy Jenő, aki a politikai intrikákban odáig ment, hogy a külügyminiszter szándékait igyekezett ellensúlyozni és Milánt is informálni a Kálnoky szándékairól, szigorú rendretasítást kapott:

Chiffre No. 63.

Belgrad, 1887 nov. 15.

Gróf Zichy Jenő levelet írt Milán királynak, melyben értesítette, hogy az albán tervezet napirendre került. Figyelmebe ajánlja a királynak a londoni Times október 22-iki számát és azt mondja a továbbiakban, hogy Anglia és Olaszország egyetértéssel a tervezettel, ellenben Excellenciád ellene van. Nagyon célszerű volna, ha a szerb király ennek érdekében dolgozna.

Ferenc József ennek a sürgönynek a szélére sajátkezűleg ezt jegyezte föl ceruzával:

Legjobb ideje volna Zichy kártékony eszélékedetének véget vetni. F. J.

Alatta Kálnokynak a következő megjegyzése:

Nov. 18. Ötlete nevében Zichy személyesen rendre kell utasítani politikai dolgokba való beavatkozása miatt, azonnal a megjegyzéssel, hogy mint Öfel-

sége valóságos belső titkos tanácsosa, ez nem helyénvaló. Kálnoky.

Asszony a politikában

1888 júliusában Nikola Krisztics — Milán egykori gyámja és a király kiskorúsága alatt uralkodott régensség egyik tagja — volt Szerbia miniszterelnöke. A hetven esztendőes öreg ur a szép meleg nyári napokat élvezte Gleichenbergben. A politikában szélesed volt. Az előző tél háborus hírei élültek. Szerbiában kivételesen nyugalom volt. A miniszterelnök boldog volt, hogy megelégedhetnek a közügyekről és úgy tervezte, hogy augusztus végéig marad a kellemes osztrák firdőhelyen. Állandó társa dr. Petrovics belgrádi orvos volt. Minden nap együtt sétáltak a parkban. Szép lassan, öregesen. Egyik nap, éppen séta közben a sürgönyhordó lépett oda a szerb miniszterelnökhöz, akit természetesen már mindenki ismert Gleichenbergben. A miniszterelnök elolvasta a sürgönyt, összeráncolta a szemöldökét és — a maga nyelvén — cifrán káromkodott.

— Ez szép dolog, doktor! Haza kell utaznom Beogradba!

Azal megindult a lakása felé, ahol kiadta a rendeletet, hogy azonnal pakkoljanak és érdeklődött, mikor indul az első vonat Bécs felé?

Petrovics doktor megkérdezte tőle:

— Az Istenért, mi történt? Mi az oka, hogy olyan hirtelen elutazik?

— Mi az oka? — felelte a miniszterelnök — Asszony!

„Államügyekkel szemben nem jöhet szóba az anya fájdalma“

Miért akar tulajdonképpen Natália királyné Szerbiába visszatérni?

A királyné igazi szándéka kétségtelenül politikai volt. Ugy látszik, azt hitte, kellőképpen előkészült már a talaj arra, hogy más fordulatot adjon Szerbia történetének.

Milán tud azokról a jelekről, amelyek a királyné ilyen irányú szándékait elárulják. Tisztek és tisztviselők gyakran kaptak az utóbbi időben levelet, amelyben arra szólították fel őket, hogy készítsék elő a királyné hazaérkezését. (Az ilyen tiszteket és tisztviselőket azonnal nyugdíjazták.) Milán úgy érzi, ilyen körülmények között tennie kell valamit. És kijátssza a királyné ellen a legerősebb ütőkártyáját: a válást. Válni akar, azonban még ezt megelőzőleg el akarja venni a fiát a királynétól. Tapogatózik, a német kormány támogatására számíthatna-e a királynéval szemben? A német kormány kedvező válasza után Beogradban döntő lépésre szánják el magukat:

Beograd, 1888 június 25.

Chiffre No. 46.

Milán király ma beadta válókeresetét a metropolitához, aki azt az erre kompetens papi válóbírószághoz tette át. Egyben pedig a király és kormány elhatározta, hogy a trónörökös hazahozzák Wiesbadenből és ennek a határozatnak a végrehajtásával Protics tábornok hadügyminisztert bízzák meg, aki a trónörökösét különvonattal hozza vissza Beogradba. A külügyminiszter erről a határozatról hivatalosan értesítette gróf Brayt azzal az indoklással, hogy a jelenlegi körülmények között a politikai szükségesség parancsára a trónörökös Szerbiába kell hozni. A kormány gróf Bray közvetítését kérte Bismarck herceghez azzal a kéréssel, hogy a kancellár támogassa Protics tábornok misszióját arra az esetre, ha annak végrehajtását előre nem látott események hátráltatnák.

Engem Ötlete arra kéri, hogy Excellenciád értesítesd mindezekről azzal a kérésével, hogy szükség esetén léptessen rendszabályokat életbe annak a biztosítására, hogy a királyi herceg a császári és királyi államokon keresztül utazhasson be a Wesbahrenhoifra az Ostbahrenhoifra. Holnap reggel gróf Pallavicini követségi titkár Budapestre küldöm helyzetjelentéssel Excellenciád számára.

Németország beváltja ígéretét, Milán király számíthat a német kormány támogatására.

Beograd, 1888 június 26.

Chiffre No. 47.

Bismarck herceg a tegnap feltett kérdésre távirati választ kért a szerb kormánytól arra vonatkozólag, hogy megtörtént-e a megállapodás az osztrák-magyar kormányval, mert a német kormány csak a birodalmi határig vállal felelősséget.

Natália királyné még a tegnapi nap folyamán, miután közölték vele a királyi válási szándékát, táviratilag kérdést intézett az itteni kormányhoz, hogy tudomása van-e Ötlete szándékáról. A királyné erre a kérdésre igen-választ kapott. Protics tábornok ma a királyi herceg átvétele és idehozatala céljából hivatalos megbízással Wiesbadenbe utazott.

Június huszonötödikén adta föl Natália királyné a jegyzékben említett Krisztics miniszterelnöknek szóló sürgönyt. A sürgöny így hangzott:

»A király tudatja, hogy színódusunknál házasságunk fölbontását kérte. Kérem, tudassa, vajjon a minisztertanács értesült-e erről?«

Krisztics még ugyanazon napon felelt:

»Van szerencsém jelenteni, hogy a király értesíteni méltóztatott minisztériumát a megtett lépésről.«

Protics tábornokkal, a király megbízottjával, együtt Wiesbadenbe utazott Demetrius nisi patriarcha is, aki a királyné híve volt. A patriarchát a szent színódus küldte a királynéhoz. Kétségtelenül a király kívánságára. A királyné arra a sürgönyre, amelyben a metropolita bejelentette, hogy a nisi püspök utban van hozzá, Natália így felelt a metropolitának:

»Tudatom kell önnek, hogy a nisi püspököt nem fogadhatom, mivel nem tudom, melyik törvényszékénél nyúlta-tott be a válópör, mivel egyáltalában nem követtem el semmi olyast, amiért szemrehányást tehetnék önmagamnak. Nem lélek a világosságtól és semmit sem akarok titokban elfogadni. Ne feleddje, hogy az ön agg korában már nem lehet messze az óra, amikor legelőbb ura előtt meg kell jelennie, ne, terhelje a lelket ilyen alacsony bünnel.«

A metropolita azonnal válaszolt:

»A válópör a színódushoz, a független szerb egyház illetékes hatóságához adott be.«

Anire Natália újra sürgönyöz:

»A szent színódus nem illetékes arra, hogy az én válópörömet tárgyalja, mivel az ilyen eljárás beleütközik minden országos törvénybe. Erélyesen tiltakozom az ilyen lealázó igazságtalanság ellen.«

Közben Protics tábornok és Demetrius patriarcha megérkeznek Wiesbadenbe; Beograd, 1888 június 30.

Chiffre No. 48.

Protics tábornok tegnapelőtt Wiesbadenbe érkezett és Natália királyné nyomban fogadta. A királyné a tavalyi megállapodásra hivatkozva, kezdetben vonakodott a királyi hercegnek Beogradba való utazásába beleegyezni. Később azonban, úgy látszik, engedelmesebb magatartásra szánta magát, mert Protics tábornok tegnap este egy újabb megegyezés alapvonalait sürgönyözte meg a királynak, amelyhez a királyné kitájtásba helyezte beleegyezését. Ez az újabb megegyezés a következő alapokon nyugodna:

A magánmegállapodás helyébe a szerb kormány közreműködésével létrejött állami akta lépne; ebben az aktában Natália királyné kötelezi magát, hogy fia nagykorúságáig nem tér vissza Szerbiába; a szerb trónörökös 15 éves koráig a királynénál marad, minden esztendőben azonban bizonyos időt királyi apjával tölt, minek ellenében a király visszavonja a válókeresetét. Protics tábornok azt a bizalmas instrukciót kapta a királytól, hogy a királynéval való dolgokat ne brüsszk módon intézze el. A királynénak vonakodása azonban a herceg átadásának kérdésében azt a gondolatot keltették fel a királyban, hogy csak erőszakos megoldás válik lehetővé és Ötlete éppen azt a sürgönyt diktálta, amelyet gróf Bray utján Bismarck herceghez akart juttatni a wiesbadeni német hatóságok intervenciója érdekében, amidőn a hadügyminiszter újabb jelentése folytán valóságos kő esett le a szívről. A most alakulóban levő megoldás sokkal jobban megfelel a király kívánságainak, mint a válás kiereszkölése, mert a feleségével való konfliktus gyors elintézésére vágyik; gondot okoz azonban neki Krisztics miniszterelnök magatartása, aki nem nagyon rajong a trónörökösnek külföldön való neveltetéséért és a válásban látja a legataposabb megoldást.

A napok teltek, a királyné semmi érdemlegeset sem tudatott a Szerbiából érkezett követekkel. Közben a következő sürgönyt küldte Krisztics miniszterelnökhöz:

»Tudja a minisztérium, hogy Protics hat nap óta itt van, hogy megelémlitessen és egy törvénytelen okirat aláírására kényszerítsen?«

Krisztics így felelt:

»Van szerencsém tudatni, hogy a király a minisztérium tudtával bizta meg Protics tábornokot azzal, hogy a király fiát elhozza magával.«

Natália és legbensőbb barátja — Morussi herceg — nyomban Protics megérkezése után akciójába lép. Berlinbe utazik, ahol Bismarck Herbert gróffal tárgyal. Bismarck Herbert, aki Hengelmüller eddigi jelentései szerint nemcsak támogatta Milán király törekvéseit, hanem bátorította is, vegyes érzelmekkel fogadta a hercegnőt. Csak a vállát vonogatta és ezt felelte a hercegnő könyörgéseire:

— Államügyekkel szemben nem jöhet szóba az anya fájdalma!

Morussi hercegny nyomban Protics vissza Wiesbadenbe. De csak azért, hogy nyomban Frankfurtba ránduljon át az orosz konzulhoz. Az orosz konzul nem tehet semmit. Táviratoznak a cárnak. Eredmény nélkül. Pedig Pétervárott Mihály, a Szerbiából 1863-ban száműzött metropolita és a hatalmas Pobjedonoszesev járnak közbe Natáliáért. Sürgönyöznek Bécsbe Ferenc Józsefnek. Berlinbe a német császárnak. Sehonnan nem érkezik válasz...

Azok, akik az államügyeket intézik, valóban nem sokat törődnek az anya fájdalmával.

Abbáziai levél

I.

Abbázia, május hó.

Ha Suboticán rámerészkedel a román származású személyvonatra, amely Vin-kovcén a beográdi gyorsal lép házasságra (a felpénzben jelentkező jegyajándék drága), akkor az éjjeli nyugodalmad árán jó gyakorlatra teszel szert a horvát káromkodásban. Ennek jó hasznát veszed az uton.

Abbáziaiban már nem sokat ér ez a tudomány. Nem mintha az emberek ott sokkal udvariasabbak volnának (bár a passzusba és podgyászba épp csak hogy bekukkantanak), hanem mert meg nem értik, legfeljebb 30% erejéig.

Vegyél 30 rész horvátot, 30 rész szlovént és 40 százalékos olaszt, ropogtasd jól meg és akkor mint benszülött primorski jó pár lirát megszórolhatsz. Persze, mint rendhez szoktatott jugoszláv, elsősorban is a lakáshivatal iránt tapogatózom.

»Dove e stanove odbor?« — kérdelem fölénnyel a rend őret. Az őrszem próbál belehelyezkedni a mentalitásomba, de csak vonogtatja a válláról bő redőkben felgőg karbonári kabátját.

Lakáshivatal, az nincs — együtt. Van lakás is, hivatal is, de külön-külön.

No mondok, baj van! Mi lesz az éjszakai nyugodalommal? De aztán megnyugodva észlelem: stanze, Zimmer, sohc. Nagy berükkel minden házkapun. Van itt lakás bőven. És majd minden utcában új paloták törekszenek tető alá!

Megvan! Biztatom magam jókedvvel. Az otthoni bajoknak (mint minden nagy dolognak) a megoldása milyen egyszerű: meg kell szüntetni a lakáshivatalt.

A vendégek nyírása itt módjával történik. Tudja a talián, hogy ha nagyon nagyra ereszt az ollót, a manapsági rossz időjárás mellett nehezebben sarjad az új gyapjú.

A háború sok mindent előformázott — persze in pejus, csak Abbázia nem, már ami a természetet illeti. A háborúra már csak az a drótszövény emlékeztet, amely a pompás virágdíszű öltött kamelja-bokrokot örzí.

Embert, állatot, művészetet ugyan- csak kiforgatott a szokásaiból.

Ha annak idején gondatlanul andalogtál a megboldogult szik Reichsstrassén, a két behemot isztriai által vont batar nem avatkozott bele túlságosan a nyaralásod kedélyhangulatába. Most a Via Vittorio Emanuelén a melletted elzúgó Fiat alapos nyomokat írccscent az ünneplődre. Sárvédő nélkül nem ajánlatos a sétá.

A Gintel kurkomiszáros alapította Strandwegen egy vitorlás ernyő is megteszi a szolgálatot, hogy a sirokkó által kitesékelte hullám ne a nyakad közé zuhogtassa a mare nostrót.

Gintel papa se gondolta, hogy a házias abbáziaiak által sziklába épített márványemlékét egy chiantitól tulhevített fasista egy jól irányzott hőstettel a korai mulandóság felé fogja ajnározni. Nem tudom miért haragudhatott a derék emberbarátra? Hisz az ajándéklónak nem illik a fogát nézni.

Na, mondok, majd kibékitem magam egy kis quarneroparki déli koncerthangulattal.

Ha már az esztrak érában az öreg eszárkabátos Müller igényes füleket klasszikusan kielégített, akkor a muzsikás olasz ezt ugyancsak lekismiskázza. Le a kalppal az olasz dirigente előtt!

Ennyi kíméletos kegyelettel a háború óta nem volt találkozásom. Művész volt abban, hogy el ne felejtse a Quarnero öreg szerelmeseivel a napsütötte régi koncerteket.

Ha ilyen ritka embert vonást az ember felfedez, akkor sietve tovább akar állni és csak aztán veszen észre, hogy mennyi szép, színes és kacajos dáma kellenőzteti magát a koncert hangárnyékában.

No! már koncert ide, koncert oda, itt stációt kell tartani. Nyaralásra hangolt női testek ritmikus mozdulása és kloritáinak zérés kacagása: ez az igazi zene!

Igy már értem az esetet. A feltűnő számban szolgálatot teljesítő olasz teneték erre a zenére éheztek. Míg a puccos dámnak az olasz hadiak öröme övülekedtek. A déli koncert valóban látogatott volt.

Illeik a női divatba is belekötözködni.

ni, mert nagyon furcsa habitusok tülekednek az ember szemébe.

Női divat? Az nincs. Végeké nincs! Azaz hogy furcsán van! Ahányféle provenienciá, annyiféle a furcsaság. Emberek legyenek, aki ebben a szín-, szabás- és formázásvárbau egységes stílust tudjon felfedezni.

Férfidivat — az van. Eltekintve egy pár férfi-kokottól, aki női divatot csinál.

Furta az oldalamat, hogy mit keres itt az a sok harcos? Tisztek vékony lábszárral, legények tömegtelen kakastollal a bőbitájukon. Leberrveges bricsesszűket bőszajú gatyának nézné akárki Molgunarason.

Hisz ez az a ritka hely, ahol az összes utóállamok találkat adnak egymásnak anélkül, hogy egymás haján bucsuznának.

Annak idején egy pár délceg tengere védte a monarchiát. Igaz, hogy nem jól védte! Alighanem ezen okultak az olaszok.

A nyaralás se teszi politika nélkül, ha kistbbségi politikus az ember. Már ősapánk omesztópor-pótléknak használták.

Csak hogy a nagybbszavú isztrianerek már Susákca, vagy azon is tul, tülekednek a zafednica körül. Egy adalék a Jugoszláviai pártkörü összhanghoz.

Akik ittragadtak, óvatosan lelkesednek az il duce-ért. Benito nostro! Aztán szaporán szídják az időjárást, hogy miért is kellett a játékkaszinót a szomszédos jugoszláv Zamet-be száműzni, amikor itt sokkal alkalmasabb helye volna. A pénz is itt maradna, üzlet is inkább akadna!

Cserébe itt maradt az erkölcs. A simmit már délután kezdik minden valamire való kávéházban: folytatják vacsora után a bárokban és éjjel után trokadéro és hasonló hangzású erkölcsjavítóműhelyekben.

Egyedül a szanatóriumok simmentesek és — üresek.

A pincérel az udvarias obánás ajánlatos. Egyenrangú polgártárs. A borra való szigoruan tilos. Titokban zorombászkodhatsz velük (ha megkívánja a természeted), mert a borra való titokban kell adni.

Az árakra nincs panasz, amióta az állam szaporán pöngette az inflációs lírát.

Drága csak a nap. A »déli« szobának öt líra a felpénze, de létszámra leheted, míg kisút.

Aki meg nem csal soha: az a búbajos Quarnero. Ingven és kedvesen osztja utófértetlen bájjait.

Végh Lajos.

TERE-FERE

Haarmann hóhérja. Berlinben Haarmann kivégzésével kapcsolatosan vitatkoznak a halálbüntetés létjogosultságáról.

Mind a két vélemény híveket talál, a vita élénk és szenvedélyes s a halálbüntetés ellenzői oly hevesen kardoskodnak igazuk mellett, hogy a halálbüntetés híveit akár halálra ítélnék.

Visszont a halálbüntetés meggyőződéses védelmezői Bismarck véleményére hivatkoznak, melyet 1870-ben fejezett ki a diéta egy viharos ülésén, mikor a vas kancellár a halálbüntetést támadó képviselőknek ezt vetette oda:

— Önök uraim túlságosan nagy jelentőséget tulajdonítanak mind az életnek, mind a halálnak.

Most különben két birodalmi hóhér van, Goepfer és Kurzer, de mind a kettő oly csekélyke fizetést huz, hogy a hóhérságuk csak afféle tisztességes mellékfoglalkozás; az első egy mosoda tulajdonosa, a második egy koresmáros.

Goepfer rokonszenves, pontos ember, típusa a porosz kishivatalnoknak, ki esküt tett az alkotmányra és a »hivatalos titkot« világgért sem árulná el, nehezen megközelíthető, még barátjainak sem feccseg a kivégzés hírlóségeiről.

Azon panaszkodik, hogy utóbbi ténykedése oly érdeklődést kavart föl, hogy most levelekkel megrohamszák, telefonhoz hívják, sőt autogrammot, ajánlásos fényképet is kérnek tőle.

— El sem képzelek — mondja a kitűnő hóhér — hány tökféjú alak szeretne velem egy pohár sört inni, hogy később oldicselkedjek. Vidéki nők hurkákat hoznak föl nekem, mert abban a hiszemben vannak, hogy az, aki a hóhérnak ilyen-únt ányujt, egészséges marad. Ősmeretlenelek evatnak be családí perpaivarakba, tanácsot kérnek tőlem. Naponta harminc-negyven levelet kapok s ha válaszolni akarnék mindégylkre, egy titkár elegendő sem lenne. Nem vidám az életem, jobb szeretek a mosodában dolgozni...

Egy hóhér, ki a mosodában mossa véres kezét!

Newyorki kis hírek. Newyorkban tisztogatják a földalatti vasut járatait, melyek az egész várost behálózzák. Nem kis munka ez. Most azonban földalattal egy gépet. Ez a gép két villamoskocsiból áll: az első a porfűvő kocsi, mely valóságos vihart támaszt, minden papirdarabot, hulladékot, minden egyes por-szemet földob a levegőbe, a második pedig egy porszívó kocsi, mely hatalmas tüdejével magába szippantja a szemetet.

Ilyen módon tisztogatnak az amerikaiak a földalatti. Erre az adott alkalommal, hogy utóbb egy uttiszítót a tisztogatás utalmával szerezésétség ért

s a társaságnak legendás kártérítést kellett fizetnie. Amerikában az emberélet drága, a gép olcsó.

Ugyancsak Newyorkban mulatságos statisztika jelent meg arról, mi mindent felejtenek a vasuti kocsiban.

Egy esztendőn belül találtak itt hálópátokat, kóta állványokat, autómobilkezeket, porszívógépeket, nadrágokat, kabátokat, műkarokat, műlábakat, sőt ívegszemeket is. (Akadnak olyan szórakozott emberek, kik szemüket is a vasuti kocsiban felejtik.)

10000 tárgy közül 1200 az esernyő, 300 a zsebóra, 400 a kulcsköteg, 300 a kesztyű és 600 a sárcipő.

De legiuresebb az a lelet, melyről egy újság számol be. Utóbb egy hétfői takarításnál megleltek egy házassági bizonyítványt, melyet a férj nevére állítottak ki az előző vasárnap!

Ez a házasság sem érhet egy hajtőfűt sem.

Az iga dicsérete. N. Jorga bukaresti egyetemi tanár a *Mercur de Franca*-ban tanulmányt közöl a román népies irodalomról s Slaviciról írván az alábbi kijelentést teszi, melyet itt közlünk, anélkül, hogy politikailag vagy irodalmilag vitába bocsátkoznánk vele, vagy szeljegyzetekkel kísérnénk.

— Ez az erdélyi költő egy gazdag paraszti faluban született, az idegen uralom alatt. Ennek a körülménynek előnye is lehetnek. Természetesen nem tagadom, hogy az ilyen helyzetnek sok hátránya is van, de lehet előnye is, még pedig több. Ez erős lelket teremt. Az idegen uralom alatt főlhalmozódik az az energia, mely a nemzeti kormányzás idején sohasem tartódik meg. Aztán mivel a népoktatás idegen nyelven folyik, nem támadja meg a lélek alapemeit. Nincs alávetve a nemzeti népoktatás átalakító hatásának: főnn van a népoktatás, idegen nyelven, de a mélyben a népies lélek lakozik, melyhez nem lehet hozzáérni, mert a népoktatás sohasem juthat el abba a mélységbe, ahova elmenekül kétségbeesésében a nemzeti lélek. Az a román, ki a szabad Romániában él, sohasem dicselkedhet a népleleknek azzal a bensőségével, mint hajdan és ma az iga alatt élő román...

Ezt írta N. Jorga, bukaresti egyetemi tanár.

A sarkfeng. A természetben egyik rejtélye volt mindmáig a sarkfény. Most — úgy látszik — rájöttek a titkára.

L. Vegard, krisztianál egyetemi tanár, kísérletet végzett a légkör legfelső rétegeivel, sikerült kimutatnia, miből állanak azok, bebiztosította, hogy a nitrogén szilárd állapotban s katód-sugarak hatása

alatt olyan zöldes fényt bocsát ki magából, melynek színképe összeesik a sarkfényével.

Különböző magyarázatok, elméletek forogtak eddig a sarkfény színképeiről, de mindegyik egyaránt nehezen volt ellenőrizhető, mert azok a körülmények, melyek közepette lejátszódik az a jelenség — 100—700 kilométer magasságban — nem idézhetőek elő természetesen laboratóriumokban.

Miután a nitrogén nagy súlyú, elképzelhetetlen volt, hogy az a légkörben ilyen magasságban lehessen. Csak azt tették föl, hogy a légkörben a nitrogén jégkristályok alakjában szerepel, melyeket villamostöltésük tart fenn.

Omnes di Leida, a hírneves természettudós — a tudományak ez a érdekes alakja, ki egész életét a főtétlen zéró keresésének szentelte, s azt a zéró alatt 273-ik hőfokot igyekezett megkapni, mely minden anyagot megsemmisít — tulajdon laboratóriumát rendelkezésére bocsátotta a norvég tudósnak s vele együtt hosszás, buzgó kísérletezés után a folyékony hidrogén segítségével szilárd halmazállapotban is előállította a nitrogént.

Miután pedig ezt a katód-sugaraknak alávetették, a nitrogén ugyan azt a zöldes fényt bocsátotta ki, melyet a sarkfényben észleltek.

A moziszinész bukása. Tom Mix és Iova, Tony világszerte híres. Ő a mozifilm cowboya.

Az amerikai mozicsillag Tom Mix ur, lovával együtt Európába rándult, hogy fennepeltesse magát. Southamptonban diadalmasan szállt partra, természetesen lovon egy számára készített hidon, abban az öltözékben, melyben szert tett dicsőségére: selyemingén csilkos bársony-zékét viselt, nagy mexikói fehér kalapot, himzett eszmat, ragyogó nagy sarkantyut, övén pedig egy nagy gyémánt-tűt.

Csöstől hullott rá az elismerés, különösen az első napokban. A southamptoni alpolgármester személyesen szállt a hajóba, hogy üdvözölje őt. Londonban azonban az emberek nem nagyon érdeklődtek iránta. Meglátogatta ugyan a főpolgármestert, mozisok követték állandóan, hogy minden mozdulatát fölvegyék és megörökítsék az utókorunk, de egy hét múltán már csak pár wocagyerek követte.

Az impresszáriója elégedetlenkedett. Szállodája előtt, melyben lakott, csak tíz-tizenöt bábész sommittevő álldogált.

— Tom Mix még nem jön ki — mondta az impresszárió — nincs nekem elegendő.

Végül be kellett érnie ezzel a kevés bábúval. Tom Mix és Tony végig sétált a Hyde-parkban. Itt sem volt sikere. Az a tömeg, mely évekké elelőtt majd szert tépte Mary Pickfordot és diadalujongással fogadta Charlie Chaplint, ki szegényen távozott el hazájából és mint dollárkirály tért vissza, utána se fordult.

Tom Mix, aki a filmen a fényképezés szemfényvesztése folytán lovával longorlik a szakadékbba, hogy megmértse a szerelmes leányt, regényes alak és hős, de a valóságban csak olyan lovas, mint a többi. Egy londoni rendőr meg is állította őt, mikor Tonyval végigvágta a köruton s fölírta — kihágás miatt.

Erre aztán összepakolt, otthagya Londont.

Moziszinészek maradjatok a vásznon, ne lovagoljatok a valóságba!

A kísértet, ki bariton hangon énekel. London ismét a spiritizmus lázában ég, ismét akadnak híres médiumok, kik csodákat művelnek.

Ezeknek a dicsősége pedig addig tart, mint a többieké: amíg le nem leplezik őket.

Egyelőre azonban a következő tényeket közlik:

1. Azt a médiumot, akiről pár hónappal ezelőtt annyit írtak az újságok és aki állítólag meggyógyított több beteget, maga a bardfordi püspök hívta meg, hogy új csodákat műveljen templomában.

2. Egy úgy spiritisztából élő társaság, melyet London legújabb híressé-

je ellenőrzött, ünneppélyesen kijelentette a *Queen's Hall* közönségének, hogy újabb sikerült érintkezésbe lépniök az eltűnt újságíróknak Lord *Northecliffe* szellemével.

M. *Franzoso*, ki jelen volt a leghíresebb londoni médium, egyik séanceán, így számol be róla:

— Az „ülést” egy angol családnál tartották, tízennégyen voltunk jelen, mind a tízennégy urat jól ismerem, csak a médium volt előttem ismeretlen. Egészen normális embernek látszott. Arra a karosszékre ült, melyet mi felöltünk ki, karját, lábát odakötöttük, hogy mozdulni sem tudott. Köréje ültünk, jobbkéssel megfogtuk szomszédunk balját. A médium azonnal szédületbe esett. Megkérdezte mindnyájunk nevét, ismételte s oly kitűnő emlékezőtehetséggel rendelkezett, hogy a hosszú séance folyamán gyakran nevéinkön szólított. Megkért bennünket, énekeljünk el egy zsoltárt, míg a szellemek testi mivoltukban meg-

jelennek. Javában énekeltek, mikor egyszerre valami füresa hangot hallottunk, egy erős bariton-hang csatlakozott éneklőnkhez. Fél se vettem eleinte, azt hittem, hogy a médiumé. Mikor a zsoltár befejeződött, a médiumban megnyitkozó szellem azt kérdezte, hogy hallottuk-e ezt a hangot s közölte velünk, hogy ez annak a szellemnek a hangja, aki ma velünk érintkezésbe lép. Hirtelen suhogás hallatszott a levegőben, a szoba egyik sarkából és valaki fölkiáltott: „Virágot érzek az arcomon”. A médium hangja ezt mondotta: „Most mindenki-nek adott az arcát megérintem a virággal”. Az én arcomat is megérintette, a száj és a szem közt, valami narcissal. De ha ezer évig élnek is, nem felejtetem el azt a bariton-hangot, mely nem volt emberi, nem érzett rajta a hangszálak eleven remegése s vándorolt a szobán, hol ide, hol oda, amint kívántuk, néha egyenesen a fülembé énekel, míg a médium megkötözöttén ült a karosszékén...

Kossuth és Görgey

Irta: *Hatvany Lajos*

Görgey elindul.*

Steier Lajos, Kossuth és Görgey legújabb történetének írója, így jelenti be programját: „Eddigéle történetírásunk abban látta célját, hogy az eseményeket legtöbbször csak magyarázza. Ennek nagy hibája a tárgyilagosság megközelítésének föltűnő nehézsége, mert egyéni feljegyzésen átszűrve, vagy még jobban kifejezve az egyéni feljegyzést átítatva mutatja az eseményeket és nem halljuk az illető korszak szívének léktetését, hangját, intézőinek szavát. Az oknyomozó eljárás illuzióriussá válik enélkül, az események alakulásának, a főszereplők magatartásának dokumentarikus leírása által hamisítatlanul kell a későbbi nemzedékek okulására szolgálni, de nem tagadható, hogy viszont a dokumentarikus eljárás egymagában unalmas. E kettőt egyesíteni kell...” Erre az egyesítő szerepre Steiernek kutatói lelkiismeretessége mellett, temperamentuma is van. Szerző sosem részrehajló. Nemesak Görgey hibáit látja, de Kossuthét is, bár könyve mindkét hőségnek geniusa iránt egyforma hódolattal viseltetik. Steier mellett szól az is, hogy utóbbi évtizedeink ellenforradalmár vagyis loyális forradalom-történetírői után, végre akad valaki, akinek van mersze, — épen nem a történetírői tárgyilagosság rovására, — a bécsi udvar butaságát és gonoszságát hirdetni. Steierből épp csak egy, sajnos, épp a fődolog hiányzik, az írás művészi készsége, mint azt fönebbi idézetünk kétségtelenül és lehangolóan bizonyítja.

Steiernek nem kellene a szomszédháza mennie, hogy Görgeyben a keményszi-vűségnek nem is kicsike-kis, de ily ifjú emberben, valósággal monstruózan kifejezett, hatalmas nyomait megtalálhassa. Az alig huszonöt éves salzburgi huszárfőhadnagy úgy bánik a legénységgel, hogy szigorúsága miatt két közhuszár, — írja Steier — le akarja löni. Néhány huszárral hozzájuk ment és kapacitálni kezdte őket, mire ezek lövéssel feleltek. Görgei, — szigorú katonai regula szerint, — agyonlövötte a magyar huszárt. Ez esethez Steier ilyen elmékedéseket fűz: „Ha nem teszi, életét veszélyezteté és rangjától megfosztatnék. Tulzott szigorúsága, az alantasától és embertársaitól megkövetelt teljesítmények iránti felfokozott igényei alkották később is igazságtalan és hibás lépéseinek alapmotívumait. Ez Görgey egyik legszembe-főtűnőbb fogyatékosága volt.”

*

Ezelőtt huszonöt évvel, Gyulai Pál körében ismertem meg a 48-as magyar hadak vezérét.

Az agastyán körül réges-régen elhallgatott már a vádaskodás. (Vigasztaló tudat kicsinyek és nagyok számára, akiket a mai nemzedék igaztalan rágalma-

nak mocska szennyez be.) De Görgey azért még a vádak nyomása alatt élt. Csak egyetlen szót kellett szólni s a tábornok ur, a maga rekedtes, de azért parancsoló hangján, — ahogy az a-t-á-nak ejtette és hosszan meg is nyújtotta, — különös, németes kiejtéssel, mely szavának szinte ijedelmes különöséget adott, kívánatra rögtön előadta hosszú élete egyetlen mozgalmas évének eseményeit. Különösen Világost: „Ázt akartam, hogy az oroszok tisztán nyujtsuk át a fegyvert. Végig lovagoltam a-t-tá-bort, magam ádtam ki a páranesot: *Fluk! puccoln! a fegyvert...*

A régi, megkövült történetek ezen a pontján szokás szerint Görgei István kapta ki bátyja szájából a szót: „Mondtam Arthurnak, ne menj Arthur. A legények mindjárt tudni fogják, mit akarsz. Még valamelyik le talál lönt...”

Mire Arthur: „Mindennél összegyűlekeztek a fiúk. Puccolták a-t-tá-bort. Nem dalolták. Tudtá-a mind, miről van szó. Hát egyszer ahogy az egyik sátor előtt lovagolok, egyik fiu rám fogja a-t-tá-puskát. Én csak ránézek. — Rögtön elfordul és úgy tesz, mintha-a csak fegyvert puccolná. *Mert akire én ránézek, abbán megfagy a vér.*

Ís az öreg, rettentő kek szemével, melyet az aggság piros erei futottak át, nézett Gyulai Pál vacsora-asztala körül a fehérekre: a ház gazdájára, Lévy József-re, — meg rám, akkor még ifjúbarnára. Megdermedt bennem a vér. *Nem lehetett kibírni ezt a diktatori nézést.*

Görgey mindenekelőtt parancsolónak született. Katonának. S midőn még osztrák tiszt lettére a robot ellen szól és nemes ember létére a nemesség eltörlését kívánja, — Görgey már a forradalom előtt is félig a forradalom katonája. (Olyan mintha egy mai tiszt szociális elveket hirdetne!) S mégis, ha Görgey könyvét olvasom, éreznem kell, hogy ebből az emberből hiányzik a forradalmi lendület. Szinte mondhatnók: a forradalmi charme, a barrikádok bája. Ami Bécs népét, majd a magyarságot Bemhez bűvölte, s ami oly nagy mértékben volt meg Garibaldi-ban, Görgeyből teljesen hiányzott.

De viszont nem is tartozott ama katonák közé, akik a hallgatás fenségével tartják fenn a tekintélyt. Görgeyben volt szenvedély. De nem vérpiros, hanem opesárga. Szendvedelme gunyban tört ki. Sértett, bántott, szurt, — rugott is. Caesar is, Napoleon is, Blücher is környötteleken voltak. Mégis, személyüket bálványozó rajongás övezte. Görgey még erényében is inkább taszított, mint vonzott s ezt oly időben, mikor inkább vonzó, mint taszító egyéniségre volt szükség.

*

Az ismeretlen őrnagy neve gróf Zichy Ödön elfogatása és felakasztása után vált híressé. Országos megdöbbenés te-

relte feléje a közfigyelmet s adott neki tekintélyt. A szó ékes emberei akkor döbbsen rá először, hogy a forradalom nem pusztá szavaltat, hanem vér és halál. Zichy kén volt, áruló, az ország teli volt svare-gelb magyarokkal, különösen mágnásokkal. Görgey mégis bizhatta volna az ítéletet polgári hatóságokkal? S ha Görgey szorosán tartotta magát a rögtönítelő bíróság reglementjéhez, hát ennek nem csak osztrák katonai nevelése és igazságérzete volt az oka, hanem az a kajánság is, mely az ilken véres tények lehetőségét (mint a salzburgi s más esetek bizonyítják) minduntalan valósággal kihívta. Valami kérdés, sőt mi több, kéjelgés van Görgey hangjában, midőn három hónappal később a maga seregének Buda felé vonulása alkalmából Kossuthnak így ír: „Ha ezek a demoralizált marodeurök az első szóra meg nem állanak, az első kétöt-hármat agyon kell lövetni, majd megáll a többi. *Probatum est.*” A visszavonuló hadsereg parancsnoka nem érdekelhetik. Nem is várunk tőle emberi részvétet. De ki ne érezné a tett emberének még ebben a végzetes szomorú időben is, szinte fitogtató hangját, mely a „szó” tehetetlen emberét, Kossuth Lajost, valósággal provokálja? Mintha csak így szólna: „Látnod, te pulya, így kell. Ha nem tudnád, tanuld meg. De te ezt sohasem fogod megtanulni.” Ez nem spártai erély. Ez a polgári gondolkodás és érzés elé dobott véres keztyű, a katonai hatalmi mámor, mely szűrésöli a szörnyűt. S ami tetézi a borzalmat, mint halat a horogra, úgy fogja Görgey a maga akasztgatott és föblövetett embereivel és ilyen statáriális ilesztő kijelentéseivel a polgári békés gondolkodásu Kossuthot.

Nem lehet elutasítani a gyanút sem, hogy Görgey, a jó pszichológus tudta ezt, vagy legalább is ösztönösen érezte. *Epater le bourgeois!* Mintha nem is az ország áruló magyarjait, hanem Kossuthot akarta volna megfélemlíteni. Görgeynek teljes volt a sikere. A Zichy-eset után Kossuth teljesen Görgey fascinációja alá került.

Most aztán egyre-másra mennek a Görgey levelei, melyek a forradalmi sereg osztrák vezetőit tehetetlenséggel és ami ennél több, szándékos tehetetlenséggel, tehát árulással vádolják. Móra fővezér a sükörői győzelem után visszavonul, ahelyett, hogy a győzelmet kihasználná, megadja Jellasicsnak a kívánt fegyverszünetet és retirál. Miért? Tisztelt Képviselőház, — írja Görgey, Csepel-sziget parancsnoka. — ezen nyaktörő kérdésre csak két őszinte felelet lehetséges — vagy a) mivel a fővezér még annyit sem ért mesterségéből, miszerint megítélni tudná azt, hogy a legvittebb seregek is vesznie kell, ha csata közben retirálás parancsolatik neki, vagy b) mivel a fővezér épen ezt nagyon is jól tudja. A b) alatti felelet egy férfit gyanúsítana, kiben a Tisztelt képviselőház bizalma összpontosul (mert másképp fővezér többé nem volna), a b) alatti feleletben foglalt ítéletet vitatni tehát fölösleges volna. De akkor az a) alatti annál nyomasztóbb fontosságúvá válik! Én hódoló tisztelettel kérem a képviselőházat, méltóztassék ezt azonnal figyelembe venni.

Ez olyan hang, melyet nem lehet meg nem hallani. Muszáj rá figyelni. Különösen, ha az ember megdöbben, hogy ez a levél alig egy nappal a Zichy-féle akasztás után készült. Még aznap megy a második levél is: „Ha vétkezem, vétkezem tán tulbuzog hazaszeretemből, — de akkor is oly lelkesítő szeretettel átlök bírám elébe, mint minővel most írom azt, hogy én a tervezett fegyverszünetet csak akkor fogadandom el, ha a Tisztelt Képviselőháznak egy három tagból álló bizottmánya azt a helyszínen ráparancsolja”. Amint látni, ez az ildomtalan őrnagy ért, nagyon is ért, ha a cél érdekében muszáj, a forradalom lelkes frazeológiájához is. „Csak most erélyt, csak most erőfeszítést és mentve vagyunk, mert a nép, — könnyezve írom, — a nép velünk tart”. Steier szerint ez a Görgey igazi hangja.

Ez nem valószínű. Mi az ifjú hadvezérben a tettvágytól bizogva-forró és

becsvágya érdekében minden kegyetlenségre és demagógiára képes embert látjuk, aki a szónak épen nem képes értelmében, ha kell hullákon, könyörgésen, megfélemlítésen, frázisokon keresztül törtet a célja felé. Görgey parancsolni akar, mert érzí fogát az érvényesülésre. Nincs az az eszköz, melynek hatását ki ne próbálná. Szándékát nem is igen rejti véka alá: „Csak most szabad kezét annak, akiben bizni méltóztatik”. A célzás világos. Süket, aki meg nem hallja. Szeptember 30-án Zichyt, az a Görgey őrnagy akasztatta fel, aki ezt a levelet írja október 2-án, de már nem őrnagy főbbé, hanem az általános népfelkelés parancsnoka.

Ennyi követelő szó után még csak az igazoló tett hiányzik. Elkövetkezik az is. Az osztrák győzelem. Könnyű győzelem volt. Görgeynek Csapó őrnagyban kiváló segítőtársa akadt s az ellentél győnye és gyáva volt. De hadvezér nincs hadszerencse nélkül. Sors bona nihil aliud. Ez is a geniehez tartozik. Ki beszél Csapó őrnagyról? A hír, dicsőség, a nemzet bizalma a harmincéves Görgey felé szállnak. Kossuth magához hivatja Görgeyt. A végzet két embere akkor találkozik először. Kossuth Görgeyt ezredessé nevezi ki. (hatnapos karrier!) s Móra tábornok gyanus működésének ellenőrzésére a nyugati határszélre a nardorfi táborba küldi. Világos, leveleiből is kitűnik, hogy e küldetés kezdeménye Görgeytől származik.

A hadtárszéli táborban Kossuth azt követeli, hogy a hadsereg Bécs felé vonuljon. Az osztrák szellemű katoná, Móra fővezér, stratégiai okokból ellene van a tervnek. Görgey osztja Móra véleményét. S a készületlen és gyatrán fölszerelt hadsereggel kilátástalannak mond minden támadási kísérletet, bár hajlandónak nyilatkozik még a meddőkön vélt támadást is megkísérelni. Ennél a formai fentartásnál sokkal jellemzőbb különbség Móra és Görgey nyilatkozatai között, hogy az utóbbi a várható kudarc esetén a rendes visszavonulást garantálja. Szóval már jó eleve biztosítja magának a fővezér helyét. Mint látni, Görgey még a legkétségesebb pillanatokban és legbizonytalanabb helyzetekben sem veszíti el mindig kétségtelen és mindig bizonyos becsvágya cátkitűzéseit. Feléjük halad. Feltartózatlanul.

Amikor Kossuth, mint Görgey előre látta, könnyelmű támadásba viszi át a védelemre sem alkalmas sereget s az emlékezetes schwechati kudarc után Móra lemond, Görgey állja szavát, vállalja a visszavonulást és amit vállal, sikerrel viszi tellesedésbe. Mire huszonhárom nappal Zichy felakasztatása után, ezt a még alig egy hónapja oly ismeretlen embert, Kossuth jelentése szerint: „az összes hadsereg vezetésével bízam meg... örömmel tettem ezt, mert szememmel láttam és látta az egész sereg, mily rettenthetetlen bátorsággal állott serege élén, az őt minden oldalról környező golyózápor közt... az ellenség ágyugolyóit ugyan éljen-kitöréssel fogadó, azzal szembeszállni kész és képes, de a visszavonulás szabályait teljességgel nem ismerő seregünket fedezte, óvta... a visszavonulókat a lehetőségig összeállította, rendezte, stb...”

Ebből a jelentésből látni, hogy Kossuth előtt úgy állt Görgey alakja, mint a megtévesztült hidegvér és körültekintés. Kossuth a vezérben mindazokat a tulajdonságokat bálmulja, melyek belőle hiányzanak. Görgey kinevezése által a saját, sőt mi több, a nemzeti karakter fogyatékoságait vélte szerencsésen kárpótolhatni.

25 éves találkozó

Az 1900-ban a szegedi felső kereskedelmi iskolában érettségizettek f. é. június hó 1-én volt iskolájukban 25 éves találkozóra gyűlnek össze. Minden volt iskolatárs legyen ott! Részvétel lehetőleg Gruber Albert Máv. felügyelő Szeged, üzletvezetőség címre előre bejelentendő.

* Görgey és Kossuth. Irta: Steier Lajos. — Genius kiadás.

Harmadára csökkent Zagreb idegenforgalma

Beograd konkurenciája és a gazdasági krízis az oka

Zagrebból jelentik: Aki egy-két évig nem volt a horvát fővárosban, annak a város fejlődése mellett a forgalom rendkívül csökkenése a legfeltűnőbb. Ha végigmegyünk a »Sajmistina«, ezen a gyönyörű új palotából álló kereskedőnegyedben, a számos nagy- és kiskereskedő cég címtáblája ellenére is rögtön észre vesszük, hogy itt van ugyan bőven áru, de nincsen vevő; az alkalmazottak munka nélkül lézongenek, a tulajdonos vagy a könyvelő pedig nagy könyvekben lapozgat, számol, mérleget készít, de örömszármak bizony még nyoma se látszik az arcn. Az üzlet előtt már nem állnak a nagy teherkocsik, az egész napi forgalmat, azt a néhány darabáru, egy hordár is elszállítja a vasútra.

Az utcákon is könnyebb a közlekedés ott, ahol két-három év előtt alig lehetett az élet veszélyeztetése nélkül átvágni, a villamoson kívül alig jár jármű. Autója itt csak kevés embernek van s ma a konfliktus drága, sok olyan embernek, aki két év előtt csak autót járt.

A nyilvános helyiségekbe is észrevehető a pangás. A kávéházak idején gombamódra szaporodtak, varieték és más elnevezésű éjjeli lokálok lassanként átvedlenek esendős, panem nélküli kávéházakká, ahol három és fél dinárnál nem kell többet költeni.

Az 1918 után folyamatosan megindult építkezés is megállt. A sajmistina ugyan még rajta épült házakat, de ezek rendszerint már tavaly megkezdett építkezések. Ugyan építkezésbe ma nem mer senki sem belevágni, hisz az ingatlanok értéke továbbra legalább 50 százalékkal esett, ma egy vadonatúj házáért senki sem kaphatja már az önköltségi árat. Van azért sok olyan házhelytulajdonos, aki inkább elveszíti a százazrekbe került házhelyet, sem hogy építene a város által előt kétévi határidőben.

A lapokban, amelyeknek közgazdasági rovataiban csak alakuló közgyűlésekről, tökémeleésekről, fióklapításról volt szó, most az állandó refrain: kényszeregység, csőd, passzív mérleg.

A zagrebi pályaudvarok, melyekből három nem volt elég, hozzá kellett toldani két teherpályaudvart, most üresek, s a szabad sínek száma mindig nagyobb a foglaltakénál, nem is késnek már a vonatok, még a tehervonatok sem. A harmadik, most épülő teherpályaudvar épügy mint a milliós város méretei szerint készült és most megnyílt »Esplanade«-szálló, ilyen körülmények között szinte anakronizmusnak tűnik fel.

Zagreb forgalma kétségtelenül még mindig nagyobb, mint a háború előtt, de itt nem szabad elfelejteni, hogy lakosainak száma több mint 50 százalékkal emelkedett és hogy Bécs meg Budapest háborúelőtti közgazdasági szerepe nagyrésztben ide terelődött.

A nagy hanyatlás szemléltető képei mutatják a zagrebi főpályaudvar forgalmi adatai. Ezek szerint a horvát főváros idegenforgalma így alakult: Zagreből elutazott

1914-ben	590.000 utas
1919-ben	2.588.700 "
1920-ban	2.887.900 "
1921-ben	2.936.200 "
1922-ben	3.256.750 "
1923-ban	2.295.800 "
1924-ben	1.145.000 "

Az 1922-ig állandóan emelkedő idegenforgalom tehát elérte a békebeli hatszorosát, hogy aztán állandóan súlyodva tavaly az 1922. évnek alig egyharmadát tegye ki.

Nemkülönben feltűnő hanyatlást mu-

tat a teheráruforgalom is a zagrebi főpályaudvaron. Az 1914-1924. évi teheráruforgalom, a vasút hivatalos adatai szerint, így alakult:

1914-ben	érk. 35.800, indult 12.800 vagon
1919-ben	" 32.200, " 17.700 "
1920-ban	" 45.300, " 23.700 "
1921-ben	" 61.600, " 29.300 "
1922-ben	" 71.300, " 29.000 "
1923-ban	" 65.600, " 26.700 "
1924-ben	" 59.900, " 26.300 "

Itt is 1922-ben éri el a forgalom a

kulminációt, hogy ezóta állandóan súlyodjen.

A háborús és háború máni konjunkturának vége van tehát, a kereskedelmi és gazdasági viszonyoknak konszolidációja sok egyéni áldozatot követelt s lépten-nyomon érezhetővé válik a mindent magához ragadó Beograd konkurenciája is. Zagreb már nem az a gazdasági géppont, mely volt a háború kezdeténél követő években s az a visszaesés mutatkozik lépten-nyomon az éppen kedvező gazdasági helyzete miatt óriási fejlődésnek indult városban.

Szerkesztői üzenetek

Topolai olvasó. Forduljon a Bosna-fürdő, beográdi fiókjának igazgatóságához (Vasina ul. 8), ahol megkapja a szükséges szakaszerő felvilágosításokat.

D. I. Subotica. A lakásörvényjavaslatot most tárgyalta le a törvényhozó bizottság. A javaslat a közeljövőben kerül a nemzetgyűlés elé pönártis tárgyalásra.

G. A. Beeskerek. A tisztviselőörvény értelmében csak azok sorozhatók be a megállapított kategóriák valamelyikébe, akik SHS állampolgárok vagyis állampolgársági bizonyítvánnyal (domovnicával) rendelkeznek. Mindaddig, míg a domovnicát be nem szerzi, nem sorozhatók be.

F. L. Starakanizsa. Az ön bizonyítványajogszláv területén semmiképpen nem érvényesíthető. Önnek ut vizsgát kell tenni Beeskereken. Gáz- és nyugalomjogokat azonban kezelhet, mert annak kezelése Jugoszláviában nincs képesítéshez kötve. Hogy gézgépeket kezelhessen, legjobb volna, ha Beeskereken ut vizsgára jelentkeznek. Jelentkezni kell: Ispitna Komisija za ložace i mašiniste, Május 15-én ötnapos kurzus kezdődik, amely után 20-án lesz a vizsga. A vizsgához szükséges szilletesi, erkölcsi és gyakorlati bizonyítvány. A legközelebbi kurzus május után június 14-én, majd július 5-én kezdődik.

L. B. Novisad. Godányi Zoltán címe: Budapest, Országos Munkásbetegség-előző- és Balesetbiztosító Pénztár, VII. Dohány-utca 75.

Sz. K. Haidučica. Vadászklubjára nincs behozatali vám. A Nimród című budapesti vadászlap a katalógus szerint megjelenik. Kutya-sportlapok: Mitteilungen des Vereins für deutsche Schäferhunde (Brünn), Sportblatt für Züchter und Liebhaber von Rassenhunden (Frankfurt a. M.), Juhászklubjára vonatkozó közleményeket a Kleben megjelenő »Unser Hund« című kutya-szaklap tartalmaz.

K. S. Alibunár. A lovatótelei számára faházakat Németországból a Hönisch faház Rt. szállít, amelynek Jugoszláviában is van gyára. (Jugoszláv Hönisch A. G. Brod n/S.)

O. M. Topola. Az ország területén a következő munkásszaklapok jelennek meg: Slobodni Čuimo (Zagreb), Borba (Zagreb), Grafički Radnik (Zagreb), Delavec (Ljubliana), Volksstimme (Maribor).

N. B. Bácspetrovoszele. Arra, hogy ön Jugoszláviában nyugdíjat kapjon, nagyon kevés a kilátás minthogy a békeszerződés 63. szakasza értelmében ön nem tekinthető jugoszláv állampolgárnak.

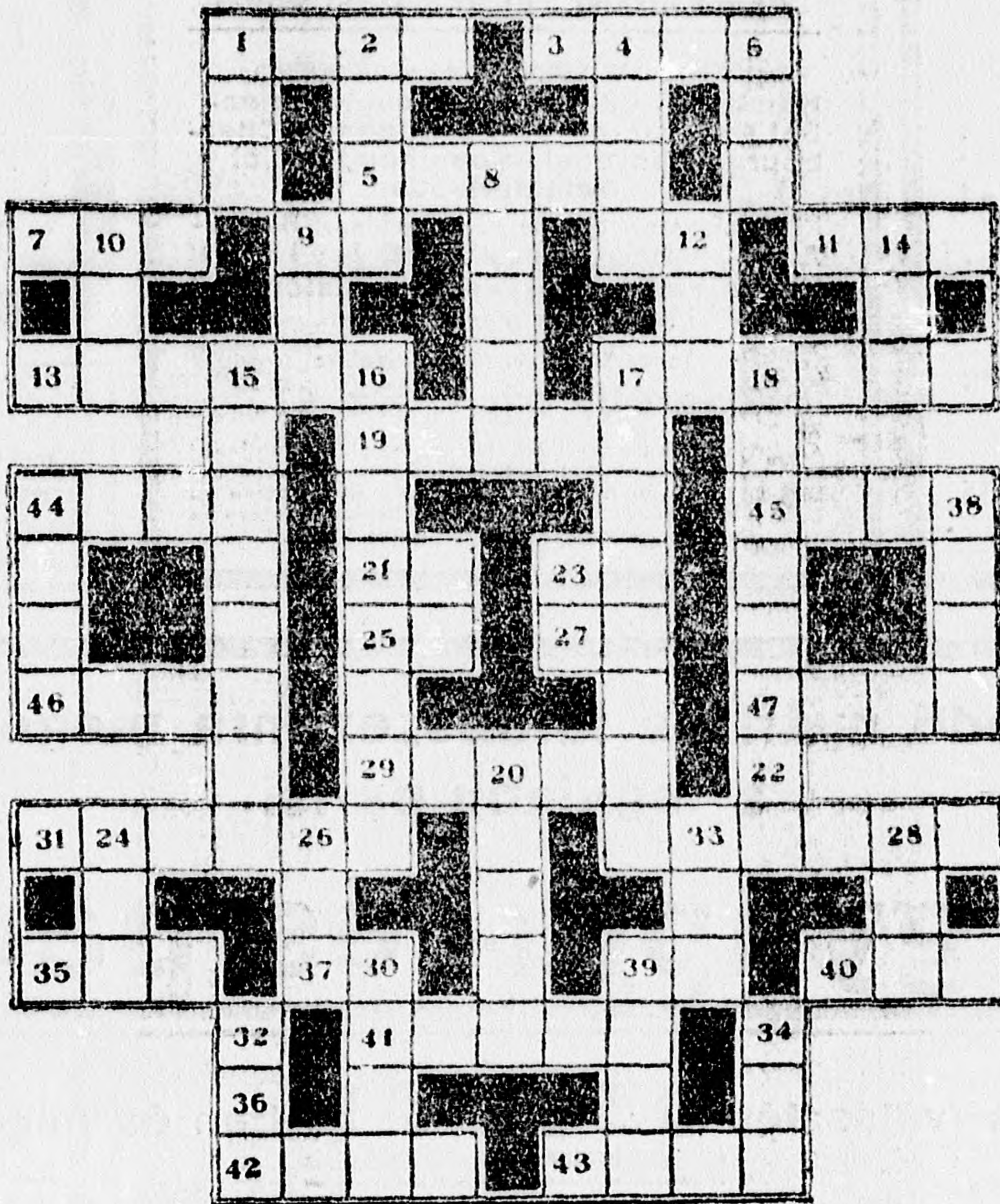
N. B. Surdulica. A Magyar Jogvédő Iroda eljárt az ön ügyében a csehszlávok követségén. Kérvényét 432/925. szám alatt február 4-én áttették Prágába az országos munkásbiztosító hivatalhoz, ahonnan eddig még válasz nem érkezett. A követségben hajlandók megszünetni az elintéztést, ha ön azt írásban kéri tőlük.

B. I. Mol. A zenészek egyesületének megalapítása a kormány egyik rendeletén alapul, amely szerint hivatalosan a nyilvánosság előtt való zenéléshez szükséges, hogy az illető zenekar zeneszerzői tagjai legyenek ennek az egyesületnek. Ha a polgári dalkör működtető zenekara nem rendszeresen muzsikál vendéglőben vagy kávéházban, akkor nem kell beléonie az egyesületbe és adót sem kell fizetnie.

B. I. Torda. A bécsi bélézkereskedő közlekedési címere nincs szükség. Olyan ismert cég, hogy a hozzá intézett levelet megkapja az utca és a házszám megjelölése nélkül is. A British Museum címe: Directorate of the British Museum London. A leveleiben említett 30 filléres béléz nem ritka.

P. E. Gakovo. A bécsi gazdasági vállalatokra vonatkozó kedvezményekről lexautentikusabban a beográdi osztrák fővetsér ad információt. A vizumot meg lehet szerezni Beogradban is és Bécsben is. A két utazáshoz két vízum kell. Magukkal vihetnek 3000 svájci franknak megfelelő idegen valutát és azankvül 1000-1000 dinárt, magyar és osztrák korona csekket korlátlan mennyiségben. A magukkal vitt idegen valutát mindenesetre trassák be a határon az utazóikba.

KERESZTSOROSREJTVÉNY

Vízszintes:

1. dan szizet
3. tetőfedésre használják
5. tulnagv emberre mondiák
7. határozószó
9. állathang
11. szerv
13. északi népfaj
15. rovar
17. világváros régi neve
19. magyar költő a XVII-ik században
21. ige
23. autógyár
25. mindennap ez van
27. köszönés
29. operaénekes keresztnve
31. római viselet
33. török név
35. tavasszal ilyen a növényzet
37. felkiáltó szó
39. ur rövidítése idegen nyelven
40. tűzoltó teszi
41. görög tragédia
42. híres sváb-magyar szindarab
43. haragos más szóval
44. az ember érintkezése ezzel történik
45. utszéli növény
46. magyar olimpikon vívónő
47. geometriai fogalom

Függőleges:

1. sebesség korlátozására használják
2. római király
4. lánynév becéze
6. elemiben tanulják
8. betegség
9. telettermék
10. trombita utánzó szócska
12. egy szám szerbül
14. ókori név
15. hegedűművész
16. várbörtön idegen neve
17. vallási aktus
18. férfinév
20. XVI. századbeli magyar költő szülőhelye
22. földműves teszi
23. zenemű rövidítése
24. német kötőszó
26. ilyen tányér is van
28. ezt teszi a Nap keleten
30. ima vége
32. nemes ló egyik fajtája
33. szaglószer
34. természeti jelenség
36. személynévmás
38. hegytető
39. férfinév

SZENTI és VIRÁG SUBOTICA

ÉPÜLET és MÜBUTOR ASZTALOSÁRU GYÁR

KÉSZITENEK: Mübutorokat, épület, portál, parkett, üzletberendezéseket, stb. — Arájánlatot díjmentesen küldünk az ország bármely részébe.

TELEFONSZÁM: 383.

PRÁGA

a precíziós kis automobil

Alfa 18 HP 100km.-ként 7-8 kg. benzín

Piccolo 10HP „ „ 5-6 „ „

4 ülés. Bosch-felszerelés. Ballon pneuk

Olcso üzem! Megbízhatóság!
Kényelem! Elegancia!

RECORD

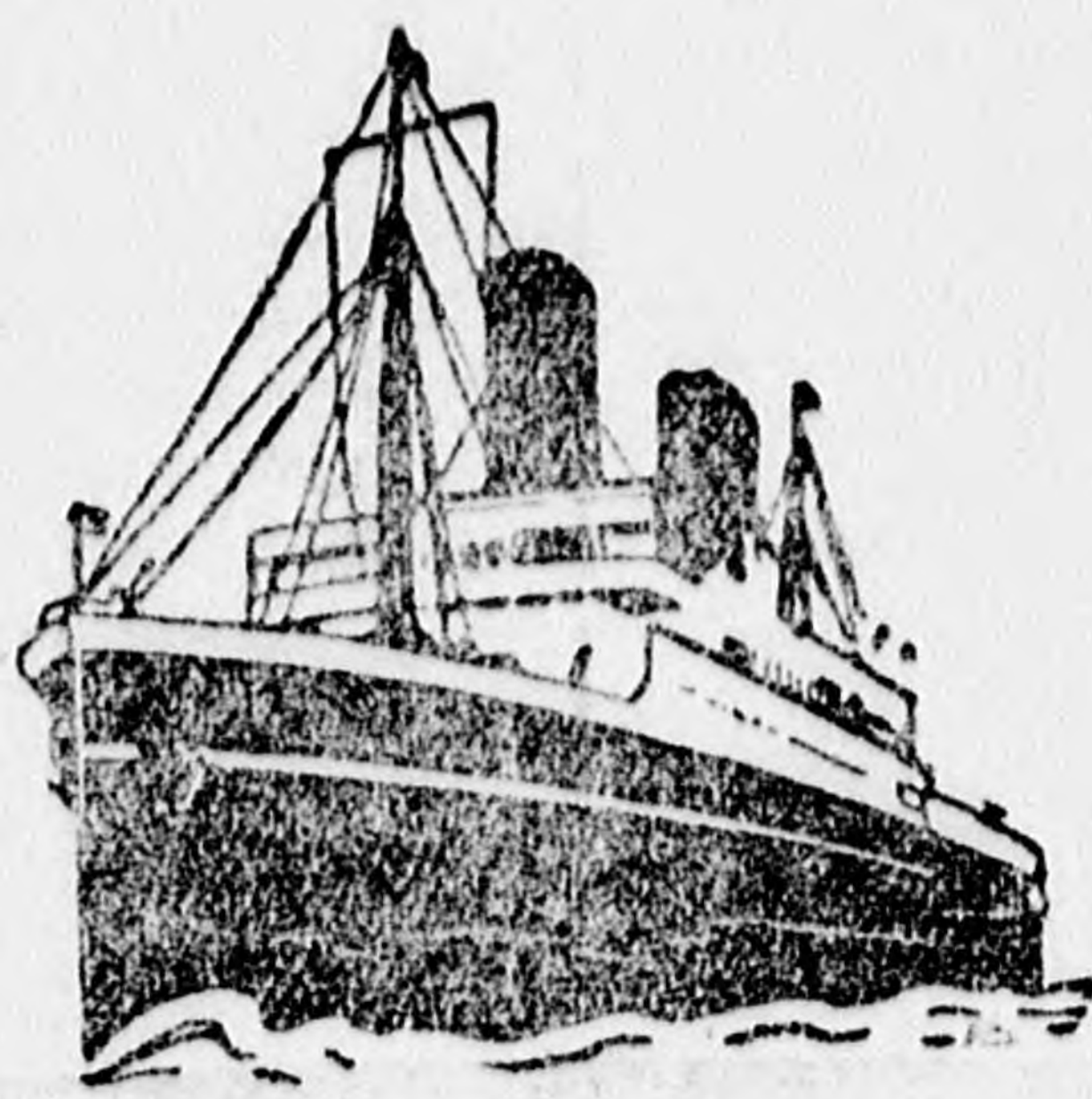
ipari és kereskedelmi részvénytársaság

NOVISAD

Temerinska ul. 8

Telefon 335

3771

Royal Mail Line

Angol Királyi Postahajózási Vonal

Rendszeres személy- és áruforgalom
Hamburg—Cherbourg—Souphampton-
ból Newyorkba és Kanadába Cher-
bourg—Liverpool—Souphampton-ból
Délamerikába

Ri de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos-
Aires, Sanpaolo III. oszt. fülkék 2 és 4 ágygal
Kényelem! Gyorsasági Biztonsági
Levezetés minden nyelven.

Jugoszláviai vezérképviselet:

Zagreb, trg I. Sz. 17.

Alképviseletek: Beograd: Karađorđeva ul. 91. Ljubljana:
Kolodvorska 26. — Vel. Bečkerek: Kralja Aleksandra 4.
Sürgönycim: „Royalmailpac”. Bosznia, Hercegovina és
Dalmácia részére: Szecska Prometna Banka Sarajevo és
Gružban. Sürgönycim: „Prometna Banka”.

3769

Meglepően nagy

ÁRESÉS

NEM
REKLÁM!

EVETOVICS MIKLÓS

rőfös üzletében, Paja Kujundžićeva ul. 11.
(Molcer-ház)

Egyszeri vásárlásnál meggyőződhetik, hogy férfi
és női szövetek, selyemkendők, garnitúrák, pap-
lanok és az összes rőfös áruk, valamint a legújabb
tavaszi áruk nagy választékban és mélyen leszá-
lított áron nálam beszerezhetők. Különösen nagy
választék mosó-árakban már 15 dinártól kezdve.

Kövérség ellen

leghatásosabb és teljes-
séggel nem káros
egyedül a
francia

AMIRAL SZAPPAN

3728

Egy kezelésre ele-
gendő egy doboz. Kapható
minden gyógyszerárban és
drogériában. Utánvét mellett Din. 160
(postaköltség nélkül) a főképviselőnél
Szeren Amiral, Novisad, III. Kralja Petra 7

Bánátban írás székhelyű városban, jóforgalmu rő-
főstízzel, 25 szoba és mellékhelyiségekből álló és
100.000 dinár jövedelmű, a főtéren levő egy
emeletes ház jutányos áron eladó. Bővebb
felvilágosítással szolgál Dr. Belchorski és Szanyi
forgalmi irodája Novisad, Safarikova u. 7. L/10.

A közeledő nyári és fürdőszezonra megérkeztek
a legújabb párisi

selyem- gyapju- és pamutárak

Rendkívül nagy és dus választék **OTOMAN**-ban és minden más selyemáruban
női felöltőkre méterenkint 245 din.-tól kezdve. Minden más áru is a legmérsékeltebb áron

KONJOVIĆ ÉS MITROVIĆ BEOGRAD

a Tudományos Akadémia palotája. - Telefon 38-07.

4026

Topinoi Fiat autók

a legnépszerűbbek
A vajdasági utakon

kipróbált, legalkalmasabb kocsik
az 1925. modellek,
501-es 4 üléses, 505-ös 6 üléses
állandóan raktáron.

Megtekinthető
a vojvodinai vezérképviseletnél:

Automobilia Garage

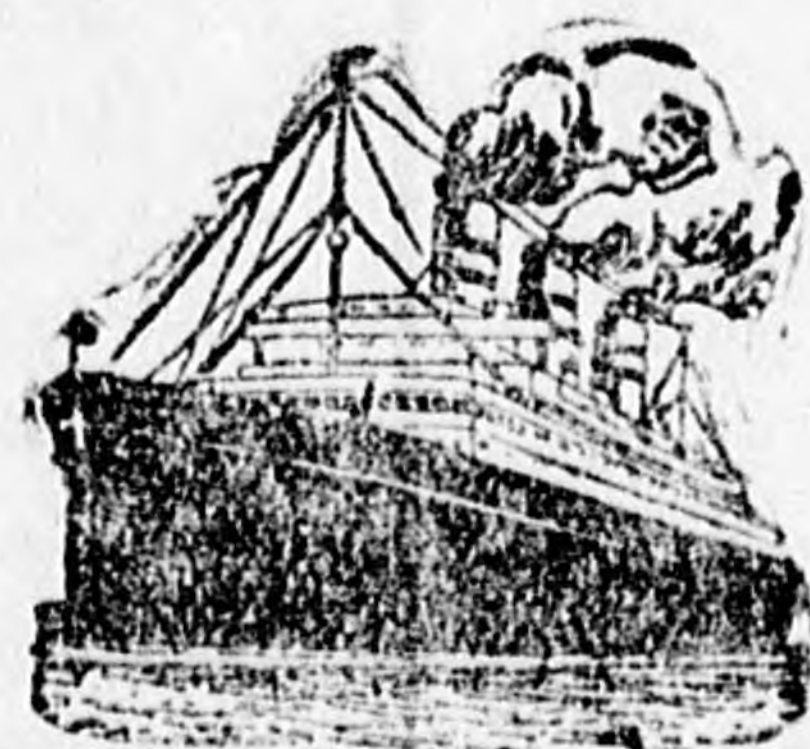
Subotica,

I., Skadarska ul. 7. — Telefon 151.

3857

'VESNA' HAJÓZÁSI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

S U Š A K

Rendszeres személy és áruforgalom

DÉL-AMERIKÁBA ÉS KANADÁBA

Első szerb hajózási vállalat, melynek hajói hazai kikötőből
indulnak. — Bővebb felvilágosítással szolgál:

ALDAN SZVETISZLAV váltó üzlete VELIKA-KIKINDA.

Simon László és Társai

gépműhely, vas- és rézöntöde

Subotica, VI. kör, Tolstojeva ulica 27-29.

KÉSZIT: mindenféle gazdasági gépeket u. m. mor-
zsoló, szecakavágó, borprések, borzivatnyk, malom-
berendezési vasrészeket. Minta szerint vagy rajzok
után vas- és rézöntvényeket. Magánjáró alkatrészeket
és minden e szakmába vágó javításokat a
legjutányosabb áron.

Nyomdagépek javító műhelye

Trencsén—Teplicz

Cehoslovakia

Leghatásosabb gyógyerő
reuma, csusz és ischiásnál
Ideális tavaszi kurák.
Lakás és teljes ellátás 110 dinártól kezdve.
Prospektusokkal és kimerítő információval szolgál
az S. H. S. királyság részére

MESSINGER SÁNDOR SOMBOR

Pop Dimitrije ulica 3.

33%-os vasuti kedvezmény az összes csehszlovák
vasutakon.

FIGYELEM! Gyár 720 □-81 telekkel Novisad
legszebb helyén szabadkézéből
kedvező áron ELADÓ. Esetleg társulnék is!
Cím a kiadóhivatalban

3457

Délbánát egyik városában

szanatóriumnak

is alkalmas nyári lakás, egy hold szállós telken
előnyös feltételek mellett eladó. — Angolpark.
Yasafürdő helyében. — BEGA hirdető és közvetítő
Veliki-Bečkerek, a főpostával szemben.

3992

VIG

KÖNYVKERESKEDÉS SUBOTICA

OLCSÓ KÖNYVAKCIÓJA

Május 7-től kezdődőleg naponta e lap hasábjain megjelenő hirdetéssel tesszük lehetővé, hogy a nagyközönség tudomást szerezzen olcsó könyvakkionkról. Ez által módjában lesz bárkinek a gondosan összeválogatott könyvek közül azt, amely egyéni ízlésének legjobban megfelel, kiválasztani és ha kivágja és összegyűjti ezeket a hirdetéseket, hű képet fog kapni a jelenleg raktáron lévő szépirodalmi könyveinkről.

Minden hirdetés csak egyszer jelenik meg!

Az árak csak addig maradnak érvényben, amíg a raktáron levő készlet tart. Öt különféle könyvet együttes rendelés esetén bérmentve szállítunk.

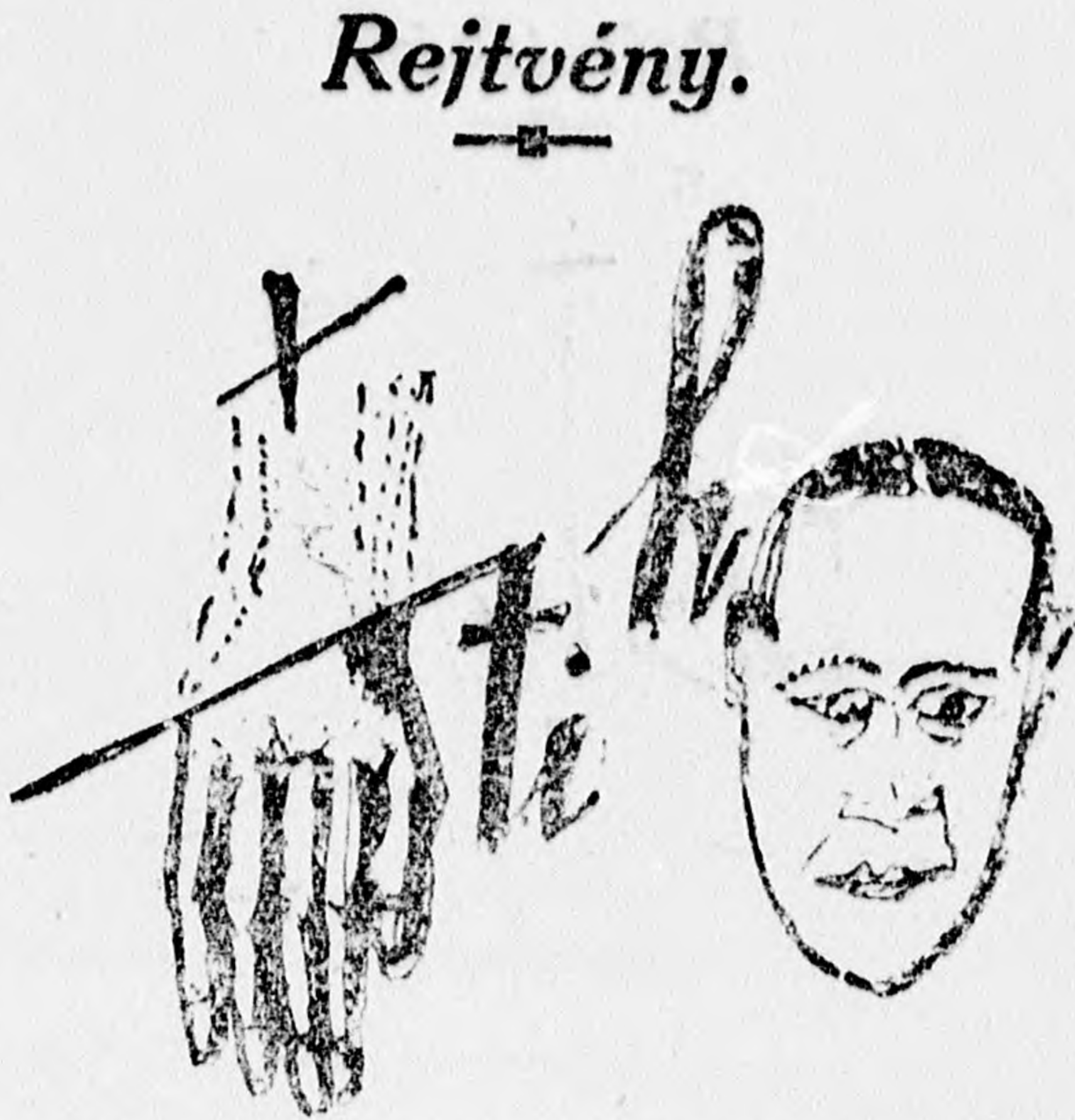
Gábor Andor: Hét pillangó. Reg., 290 oldal	D. 40—
Krudy Gyula: Bukfenc. Regény, 160 oldal	" 8—
Michaelis: A bíró. Regény, 160 oldal	" 24—
Sándor Imre: Boldogság. Novell., 129 oldal	" 10—
Somlay Károly: Boldogasszony szolgálja. Regény, 145 oldal	" 15—
Zemplényi K.: Egy elkésett ember évei. Regény, 182 oldal	" 15—
Zalavszky: Ezüstös mezőkön. Holdregény, 140 oldal	" 24—

Olcsó és jó detektivregények

Anders: Eje Madagaszkár, 190 oldal	D. 20—
Chester: Pénz az utcán, 264 oldal	" 15—
Leblanc: A srápnell, 250 oldal	" 24—
" Harminc koporsó, 296 oldal	" 24—
" A három szem, 224 oldal	" 20—
Landsberger: A sátn halála, 196 oldal	" 24—
Leroux: A fekete kastély, 305 oldal	" 20—
" A sárga szoba, 364 oldal	" 32—
Seeliger: Az ellopott milliók, 220 oldal	" 20—
Joe: Jenkins kalandjai, 122 oldal	" 8—

**Vigyázat! A hirdetést őrizze meg!
Csak egyszer jelenik meg!**

4018

Rejtély.

A múlt vasárnapi számban közölt rejtély helyes megfejtése:

„Vak vezet világtalant“

Helyesen megfejtették 238-an. Könyvjutalmat nyertek: 1. Löwy Jenő B. Palánka. 2. Kozma Sándorné Mali Időző, 3. Kovácsy Pölyi Subotica Zrínyi utca 26., 4. Doppler Margit Kraljevićevó, Franefeld. Felkérjük a könyvjutalmat nyerteket, hogy 4 dinár portóköltséget a kiadóba beküldeni sziveskedjenek.

Keresztsoros-rejtély

A múlt vasárnapi számban közölt keresztsoros rejtélyt megfejtették 214-en. Könyvjutalmat nyertek: 1. Singer István IV. o. t. Subotica J. Senec ul. 22., 2. Bartos Teri Vel-Bečkerek, Zmaj Jovin 4 15. 3. Bródy Klári Subotica, 4. Komlós Éva V. gimn. t. Novisad, Zeljeznicka 92., 5. Ifj. Kiss József Subotica Ciril i Metod trg 18. 6. Weisz Grete Čakovec Drotara. 7. Hüel Jakob Subotica. 8. Grüner Hedda Subotica, Tolstojeva ul. 8. Felkérjük a könyvjutalmat nyerteket, hogy 4 dinár portóköltséget a kiadóba beküldeni sziveskedjenek.

Vízszintes: 1. Szép Ernő, 2. Jog, 3. Is, 5. Lő, 6. Ipsilanti, 7. Mimika, 8. Fa, 9. Dal, 10. Alex, 11. Mi, 12. Ódium, 13. Rá, 14. Okarina, 15. Jó.

Függőleges: 16. Ső, 17. Iram, 18. Éj, 19. Lira, 20. Pozitív, 21. Egál, 22. Rama, 23. Lő, 24. Ni, 25. Edda, 26. Ős, 27. Ujj, 28. Erő, 29. Ohm, 30. Ar.

Új butor és kosárfonó műhely!

Előállít saját készítésű kerti butorokat, virág és nőimunka állványokat, irodai fonott székeket, asztalokat, gyékény szalma vagy vesszőből, a legmagasabb igényeknek megfelelően, versenyképes áron

Javításokat olcsón, gyorsan és pontosan eszközöl!

Major és Társa
Subotica, Cara Dušana ul. 6
Vass Ádám vendéglőjével szemben.

3812

Legolcsóbban vásárolhat

Új és használt benzín, szivattyú és nyersolaj-motorokat minden nagyságban. Különbözőféle motorgépeket, henger-székeket, hőmozogépeket, tararok stb.

Petrás László

gépjavító műhelyben
Veliki Bečkerek
Gateova (Német) ul. 48.
Vállalok mindenféle motor, gép és kazán-javításokat.
Autogén hegesztést.
Csereüzletek.
Kedvező fizetési feltételek.

3150

Szabók és Kereskedők figyelmébe!

Ruhaszöveteket
kelmét
és szabókellékeket
legolcsóbban árusít

ZSAN. M. PINTO
Beograd, Kraljev trg 9
(a községháza mellett)

3536

BRAZILIÁBA

ingyen utazásokra
valamint
saját költségen az
összes

tengerentúli földekre
utazásokról legjobb
felvilágosításokat ad

BIRO „AMERIKA“
Novisad
Kralja Petra ul. 11.

ÚJ

CSERÉPKÁLYHÁK
tűzhelyek, jutányos áron kaphatók. Átrakások és javítások szakszerűen, legolcsóbb áron elvállaltatnak. - Vidéken is e szakmába vágó mindenféle munkát elvállal!
TAKÁCS MIHÁLY
CSERÉPKÁLYHÁS
Subotica, városi zeneudmögösi.

3802

2702

80 lóerejű

gőzgép

kondenzátorral, legújabb Kollmann-féle vezérművel, Láng-gyártmány, 5 kötéllel meghajtandó lendkerékkel, ehhez tartozó meghajtó koronggal, garantált üzemképes, használt állapotban; továbbá e gőzgéphez tartozó

kazán

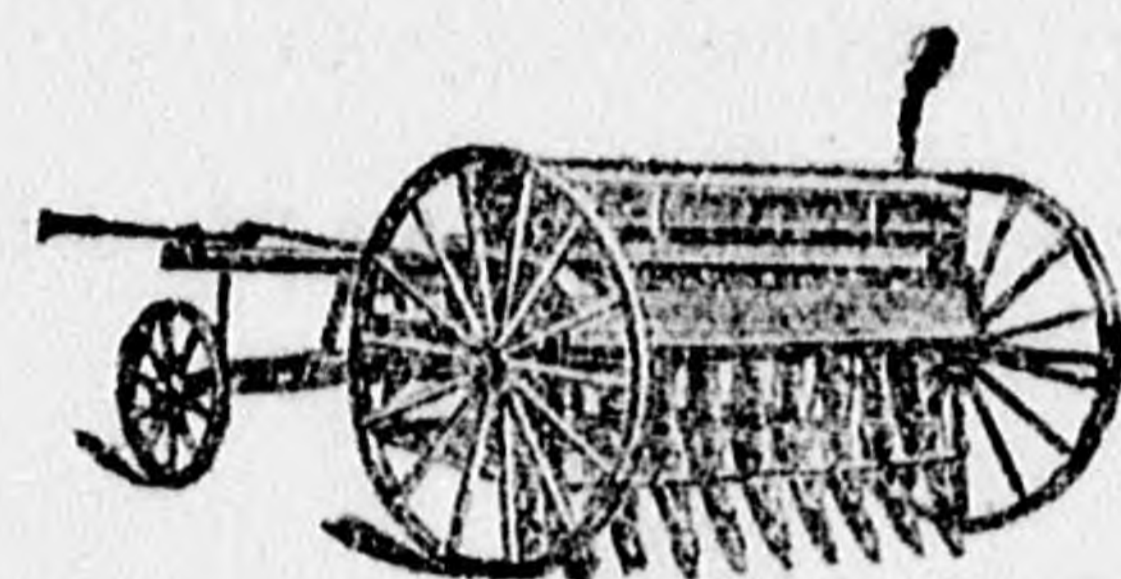
Tischbein rendszerű, Eisele gyártmány, 58 m² tüzelőfelülettel, tulhevitővel, ugyancsak garantált állapotban üzemnyújtás miatt jutányos áron

eladó

I. Bači Hengermalom Erő István Bač

Gazdák figyelmébe!

Melichar-féle
Unicum-Drill
vetőgépek,

műtrágyaszórók, egyes és kétfős ekék, kultivátorkapálók, kapálóekék.

Agro 2 és 3 soros kukoricautetetőgépek. Kukoricamorzsolók, csövestengeridarálok, répavágók, szecsavágók.

Egy- és többtagu boronák. Automatikus acél szénagyűjtők, fűkaszálók, trieurók és ezekhez járó bármilyen alkatrészek.

Tizedes mérlegek és súlyok. Eredeti prima Manilla-zsinegek. Kátránylemezek, asphalt szigetelőlemezek, kőszénkátrány, facement, karbolineum. Mindennemű olajak, tavottakenőcs, kocsikenőcs.

Aszbesztlemezek és zsinórok, grafit-zsinórok, klingerit

jutányos áron kaphatók.

Rudolf Bächer-Franz Melichar mezőgazdasági gépgyár és Baltic tejszeparátor egyedüli sombori képviselője

Szlávy Oszkár vaskereskedés
Sombor

Telefon 15. Sombor Telefon 15.

2726

Üzleteladás

örökség miatt eladó majdnem 100 éve fenálló legjobb névnek örvendő

vegyeskereskedésem

kiterjedt üzlethelyiséggel, lakással és gazdasági épületekkel. Az üzlet Baranya megye egyik élénkforgalmu nagyközségében van, amely a vasuti állomástól 6 kilométerre fekszik. Csak tökéletes, komoly reflektánsokkal tárgyalok. — Kérdezőkötéseket „Baranya“ jelige alatt a kiadóhivatal továbbítja.

3857

Jól berendezett

faesztergályosárugyár

(volt Ábel-féle) Kulán (Bácska) szabadkészből, jutányos áron, kedvező feltételek mellett, azonnal eladó. Érdeklődők forduljanak Blanc Ferenc vendéglőshöz vagy dr. Székely ügyvédhez Kulán

3846

BUTOR

tömör keményfa, elsőrangú gyártmány. Versenyen kívüli árak! Nagyban és kicsinyben. Teljes hálószoba berendezés I-a keményfából 4400 din.-től feljebb

Teljes ebédlő berendezés divatos 12.500 din.-től feljebb

Teljes konyhaberendezés fehérre lakkozott 1950 din.-től feljebb

„DOMUS“ butorgyári-terakat Barnat Pessing Novisad, Zeljeznicka utca 105-107.
Mitrovica, Planička-ul. 9-11.

Bérmálásra! Olcsó árusítás!

14 kar. arany fülbevalók, nyakláncok, karsatok, ridikülök, női gyűrűk, olvasók, karórák, jegygyűrűk mélyen leszállított áron lesznek árusítva

Ádám ékszerésznél

Subotica, Radić ul. 6. Sugár ház.

Aki vérszegény, sápadt

szerezhet viasz, melynek neve Ferrodovim. Kétféle gyógyszer és valódi Áldás a mocsaras és vizenyős területek lakosainak, ahol fiatal és öreg egyaránt szenved a máliától és egyéb betegségektől. A FERRODOVIM emeli az étvágyat és bármely betegnek visszaadja erjét, frissességét és ismét egészségesé teszi a vért. Már 2-3 üveggel biztos eredmény érhető el. Ennek az áldásos gyógyszernek az eladását a közegészségügyi minisztérium engedélyezte. Megrendeléseket elláгод és a gyógyszer utánvétellel és portómentesen küldi:

Pharm. Mr. BOGDAN BOGDAROVIC gyógyszerész, Mostar (Hercegovina)
Egy üveg ára kimerítő használati utasítással 40 dinár.

3921

3175

DARUVAR FÜRDŐ ASVÁNY- és ISZAP-
 Radioaktív 37-50 c. fokos melegforrások.
 Rendkívüli gyógyhatás:
női bajoknál, reumánál,
 ischiasnál, vérszegénységűnél
 Kellemes nyaralóhely! — Egész éven át nyitva!
 Kedvező vasúti összeköttetések!
 Mérsékelt árak!
 Fővezetőnk mellől nagy árszármányok.
 Prospektus kívánságra.
FÜRDŐGAZGATÓSÁG

Eladó szállás Sombor mellett
 18 kat. hold 1-a szántóföld a „Sikara“-nál, a bez-
 dani országút mellett 6 km. a várostól. Továbbá
 egy ház Sombor központjában (Venac Vojvoda
 Putnika 5.) Ajánlatok a tulajdonoshoz Vasilije Bikar
 mérnökhez, Beograd Miloša Velikog 49. küldendők.
 Ügynökök kizárva.

PUCH-AUTÓ 18-24 HP
 4 személyes, két tartalék töltsel.
 Tartalék: 16- és vezérműtengely, du-
 gettyúk, gyűrűk, belső és külső gumók,
 fogaskerekek, kupkerek, szerszám
 és vulkanizáló készleték sürgősen
OLCSÓN ELADÓ
 A kocsi kifogástalan állapotban van
 és bármikor üzemben megtekinthető
DURA M. NIKOLAJEVIĆ
 Dobrica Banić

Kanadába és az Egyesült Államokba
 legújabb **EXPRESS** gőzhajókkal
3-SZOR HETENKÉNT
 Cherbourgól - Antwerpenből - Hamburgból
 Liverpoolba
 Mindennemű felvilágosítást az utazásról,
 menetdíjakról, továbbá a
legpontosabb adatokat
 földművesek elhelyezkedésére
a kanadai farmokon
 ingyenesen ad
CANADIAN PACIFIC
 Beograd, Wilsonov trg 107
 Zagreb, Petrinjska ul. 40

AKI
PARKETTÁZTATNI AKAR
 forduljon
HERMANN RUDOLF
 asztalos mesterhez PETROVAC (Bačka) aki minden szak-
 mába vágó munkát a legolcsóbban és szakszerten készít el.
KÉRJEN AJANLATOT!

TAKÁCS és KLIR
 gépműhely és fémöntőde Novisad
 Jovan Aranyicv. Demjančević ul. 8.
 ELVÁLLAL mindentféle gézgép, motorjavítást. —
 Új szalmarózó, törekrázó tengelyek és fémcsap-
 ágyak úgy nyers mint megmunkált állapotban való
 elkészítését a legjutányosabb árban.

Rejtettkép.
 Hol a leány?

 A múlt vasárnapi rejtettképen a házmostert meg-
 találták 85-en.
 Az első díjat, a nagyított fényképet Pecze Jolánka
 Mali Idzős nyerte meg, aki küldjön be egy fényképet
 a kiadóhivatalba.
 A második díjat, az egy doboz valódi Astra kö-
 römülakot Nagy Bertalan suboticei gyógyszerárából
 Theisz Margit Novi-Vrbas nyerte, aki küldjön be 10
 dinár portóköltséget a kiadóba.

A múlt vasárnapi rejtettképen a házmostert meg-
 találták 85-en.
 Az első díjat, a nagyított fényképet Pecze Jolánka
 Mali Idzős nyerte meg, aki küldjön be egy fényképet
 a kiadóhivatalba.
 A második díjat, az egy doboz valódi Astra kö-
 römülakot Nagy Bertalan suboticei gyógyszerárából
 Theisz Margit Novi-Vrbas nyerte, aki küldjön be 10
 dinár portóköltséget a kiadóba.

A legjobb magvakat
 szállítja a
ZIND D. D.
 MAGTNYÉSZTŐ INTÉZET
ZAGREB 6
 Postafiók 50
 Üzlethelyiség:
 Preradovičeva ulica br. 20
 Különlegesség:
babmag
 legkitűnőbb minőség
 saját termelés

PATKÁNYT EGERET
 Minden rendelő, kinek nincs
 bizalma, hogy Európában
 egyedül létező biztos hatástan
 trószterem egyetlen éjfélen át
 véglegesen ki nem irtandó, an-
 nek úgy küldjük, hogy fizesse
 utólagosan a bevált eredmény
 után.
 Egy doboz 40 dinár,
 na yebb 70 dinár.
WERTHEIM
 fégérgirtóvállalat, Zagreb
 Marovska ulica 16.

ELADÓ
 kedvező fizetési feltételek mel-
 lett, Starakanjiža központjában
 404 □-61 területén épült
 vendéglő teljes berendezéssel
 azonnal átvehető. Cim: Bagj
 István Starakanjiža. 4016

Géphimzést
 ládchimzést, perzsahimzést, zsi-
 nórozást és zsinórhimzést
Gépszúrt
 méterenként 150 dinárért.
Pliszirozást
 25 cm szélességig elvállal
FACSTAR-SZALON
 Subotica, Cara Dušana ul. 4.

Villa-lakás
 Palicson szezonra kiadó,
 2 szoba, konyha butorozva,
 villanyvilágítással. — Cim:
 Faragó mészárosnál
 halpiac. 3984

Zongora hangolást
 és javítást mérsékelt áron vál-
 lal vidéken is. Új és használt
 zongora és harmonium állan-
 dóan raktáron 3136
Kromholz Albert
 Subotica, Vilsonov a ulica 28.

Gyári új, eredeti Hoffner-
 Schrantz & Clayton-Schnit-
 wortl
magánjáró
cséplőkészletek,
kukoricamorzsolók,
darálok
 Me. Corniok amerikai, javított
 szerkezetű
kévektő aratógépek
 Me. Corniok
kévektő alkatrészek
 Me. Corniok
Traktorok
 Me. Corniok
amerikai
Standard-manilla
 Raktárról rögtön szállíthatja a
 képviselői:
Braun Marcel cég
 Veliki-Bečkerek
 Telefon 106. 3393

UTAZÓT
 aki Ószerbiában jól van
 bevezetve, keresünk azon-
 nali belépésre. Ajánlatokat
 „Kaucióképes” jellegre a
 kiadóba. 4022

Kindergaertnerin
 oder
Erzicherin
 welche auch in Hausarbei-
 ten aushilft, wird aufge-
 nommen. Offerte mit Licht-
 bild und mit Angabe der Ge-
 haltenssprüche sind unter
 Chiffre „Angenehmes Heim“
 an BEGA Annoncenbureau
 Vel.-Bečkerek zu richten.

KÉKKŐ és RAFFIA
 a legolcsóbb napi áron
 Kereskedőknek előnyárak
Sugár Manónál
 Subotica 3603

Órák, ékszerek
 feltűnően olcsón kaphatók
Nyilas és Csajkásnál
 Subotica, 3851
 Strossmajerova ul. 7. Huspiac

PATKÁNIN
 (törv. v.)
Patkányirtószer
 Doboza: 12 din. 50 para
 1991 Kapható:
 Patkánygyár Vel.-Bečkerek
 Jótálunk az eredményért!

Butorszövet
 plüss, mokett, afrik, strun, rugók, matracgrádlík,
 roletták, juta, vászon, minden egyéb kárpitos és
 nyerges kelléklet ajánl legolcsóbb áron
I. Omerzo i Drug
 Zagreb, Petrinjska ul. 3. az udvarban Telefon 21-83
 Nagyban és kicsinyben.
 2984

Dr. SZEGŐ K.
SZANATÓRIUMA
 felnőttek és gyermekek számára
ABBAZIA (Italia)
 Hűs, edző, diétikus károk. Szobák, élelmiszeresedés
 anyagcsere, női és idegrendszeri gyógyítására elsőrangú
 gyógyintézet.
 7 éven felüli gyermekek kísérelő nélkül is felvételnek.

Önálló
szücsmunkásokat keres
 jó képességgel és kvalifikációval
IVAN VINICKY ZAGREB, ILICA 35.

ELSZARITHATATLAN FEHÉRNEMŰ
 mindenidőn olcsóbban
KRAUSZ BELA I DRUG SUBOTICA
 Rudičeva ulica 3. Ügyeljen a címre.

CSÉPLŐ GARNITURÁK
 Heinrich Lanz Mannheim gyártmány
 állandóan raktáron
Ferrum D. D. Beograd, Skopljan-ka ulica 18.

RUFF
CHOCOLATE

FERD. PIATNIK & SÖHNE WIEN
PIATNIK NÁNDOR és FIAI BUDAPEST
KÁRTYAGYÁRAK
 kizárólagos képviselője egész Jugoszlávia területére
F. BEDŐ SUBOTICA
 Šenoe ul. 19. Telefon 436.
 Tekintettel a forgalomban lévő hamisított bélyegzőjű kár-
 tyákra, csak a nálam vásárolt kártyákért vállalok felelősséget

Motorkerékpárok

A legjobb minőségű KERÉKPÁROK, prima hegyi gumik, kerékpár VARRÓGÉPEK ezekhez alkatrészek, szel, legolcsóbb beszerzési helye

Stern Adolf

varrógépkereskedése Subotica, Jelašićeva ul. 5. Részletfizetésre is.

SZAKLAPOK

Adatorvosi közlöny
Asztalosmesterek lapja
Autó
Autó- és Motorújság
Allgemeine Automobil Zeitung
Wien
Allgemeine Automobil Zeitung
Berlin
Biztosítási és közgazdasági lapok
Bőripari szemle
Cipész szaklap
Cipőszemle
Chemiker Zeitung
Deutsche Medizinische Wochen-
schrift
Deutsche Zahnärztliche Zeitung
Építőmesterek közlönye
Geflügel-Zeitung
Gyógyászat
Gyógyszerészi értesítő
Gyógyszerészek lapja
Gyógyszerészi hetilap
Kertészeti lapok
Közlelek
Lakatosok lapja
Műhátok lapja
Műszárosok és hentesek lapja
Műszaki kereskedők lapja
Magyar sütők lapja
Magyar bőripar
Magyar divatipar
Magyar fakereskedők
Magyar faipar és fakereskedelem
Magyar vaskereskedők
Magyar vas- és gépmunkások
Magyar orvos
Orvosi újság
Sertés-kereskedelem
Szabóipar
Theraphia
Textil
Vállalkozók lapja
Vegyipar
Fotóművészeti hírek
Magyar munkás szemle
Nemesfémipari közlöny
című szaklapok megrendelhetők

KURIR

HIRLAPIRODÁNÁL
SUBOTICA

Vas- és fémöntvényeket

gyárt, nikkelez
és galvanizál:

KRAUSZ

VELIKI-BECSKEREK,
a törvényszéki palota mellett.
TELEFON 329 700

STENICIN

a legjobban bevált fereg
és POLOSKAIRTO
Kezelése egyszerű, nem
piszkít. — Kapható
Drogerija Landauer
Subotica.

Nemcsak érdekes megbízható

UJSÁGOT KAP

hanem

egy VADONATUJ AUTÓT vagy TRAKTORT

IS NYERHET

ha május 1-től kezdve félévre előfizet a BÁCSMEGYEI NAPLO-ra
Előfizetési ár félévre 270 dinár

Azok, akik nem előfizetők, hanem naponta olvassák a lapot, szintén részt vesznek a sorsolásban, ha április 1-től minden megjelent szám címoldalát beküldik a kiadóhivatalba.

„SLAVIA“

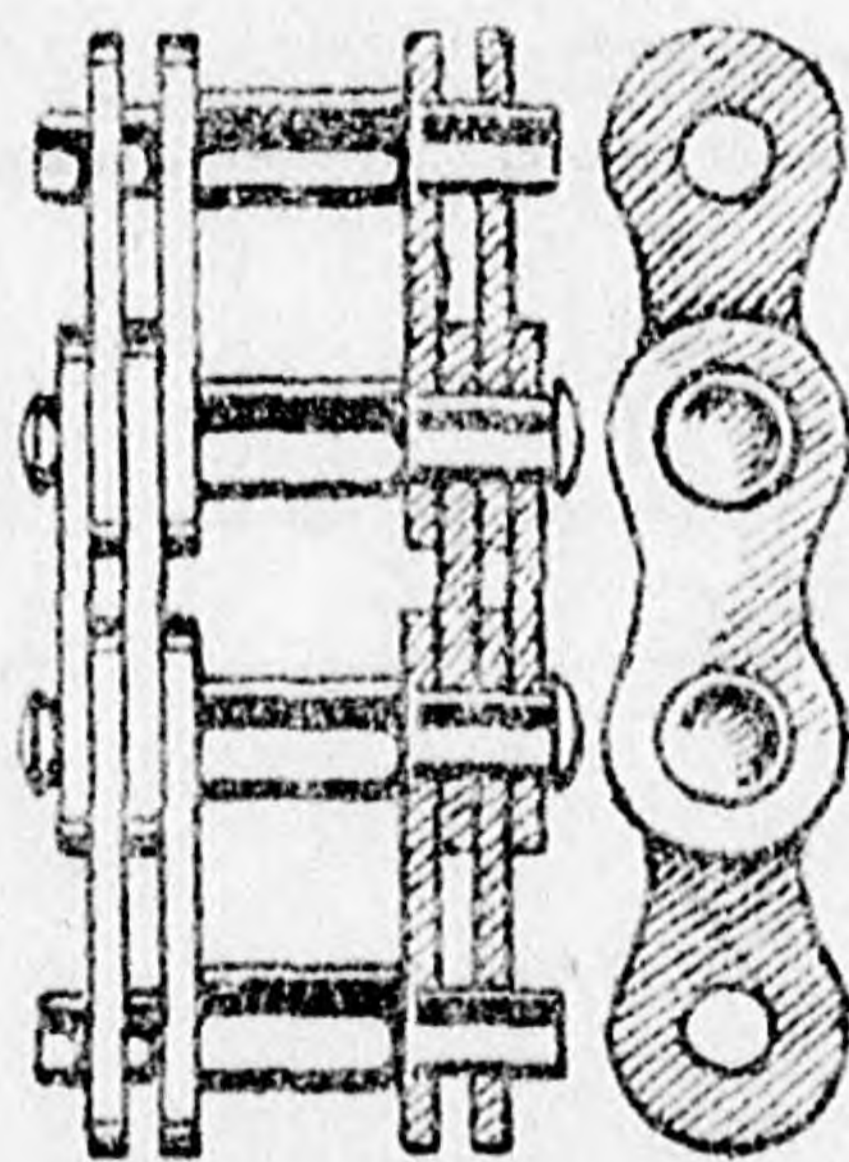
Nemzetközi Szállítványozási R. T. Subotica, Cara Dušana ulica 1. Városi
bérpalota
TELEFON 375.

Palicsra költözőknek ajánlja patent butorkocsijait vagy speditőr kocsijait
a legolcsóbban.

Külföldi költözőkészekhez állandóan rendelkezésre állanak patent BUTORKOCSIK minden
nagyságban.

Az S. H. S. vasutak hivatalos szállítója

Cséplőgéptulajdonosok!
Iparosok, iparvállalatok!
Kérjék be most megjelent
1925. évi árjegyzékünket

Erdős Henrik és Tsa

Novisad, Temerinska ul. 8.

Képviselet:

Velikibečkerek, Vilsonov trg 3.

LOROMOBILOR

WOLF-LANZ
600 HP-ig teljesen újak
vagy generáljavitva gyári
garanciával

bérbe is

KERETFÜRÉSZEK, FÜ-
RÉSZGÉPEK Pini & Kay
Wien vezérképviselete,
SZIVÓGÁZMOTOROK
kompresszornélküli
DIESELMOTOROK,
NYERSOLAJMOTOROK

Motorenfabrik Darmstadt
vezérképviselete,
MALOMGÉPEK, ÖRLŐ-
JÁRATOK 32-48 coll.

Kedvező fizetési feltételek.
Szállítás kompl. felszerelve

Braća Fischer D. D.
Zagreb, Pantovčak 16

A Vajdaság nagyobb
városában 40 éve

fennálló jól bevezetett

könyvnyomdához

üzemvezető, esetleg

bérlő kerestetik.

Bővebbet a kiadóban

3921

BÖRGARNITURÁKAT

kárpitasmunkákat úgy
vidéken mint helyben
pontosan és olcsón szállít
NAGY GYULA
Subotica, Sokolska (Bombkötő) u. 7

Gyermekkertész

vagy nevelőnő, ki a házi-
munkában is segédkeznék,
azonnal felvételük. Pényké-
pes ajánlatok, fizetési igé-
nyek megjelölésével „Kel-
lemes otthon” jelgélén kül-
dendők BEGA hirdető és
közvetítő Veliki-Bečkerek.

WEITZENFELD és TÁRSA

Alapítva: 1902. Subotica Telefon: 190 sz.

Táviratcim: Kenderipar. Iroda: Városi bérpalota.
Telep: Sentai pnt.

AMERIKAI KÉVEKÖTŐMANILLA

Zsák, ponyva, kötél, zsineg, lópokrócok,
butorszövet és kárpitás cikkek

A szegedi kenderfonógyár kizárólagos
képviselete a Vojvodinában

Szőnyegok minden kivitelben, kókusz futók
és szőnyeg védők.

Naponta friss olasz kárfiol, zöld borsó, friss uborka,
friss zöld paprika, friss zöld bab, friss zöld kala-
rábó, friss földi eper és az összes friss főzelék-
félék legolcsóbban kaphatók. Ugyisintén
az összes fűszer és csemegearuk.

SÁGI és MARJANOVIĆNÁL SUBOTICA

HUSPIAC

620

Eredeti francia VERMOREL-PERMETEZŐK

Leszálli-
tott áron
kaphatók

Szenes
Kálmán
vaskeres-
kedésében

Subotica

A legszebb lemezajdonságok minden nyelven!

Varrógépek, kerékpárok, gramafonok és azok alkatrészei!

COLUMBIA

gramafonlemez
vezérképviselete
egész Jugoszlávián

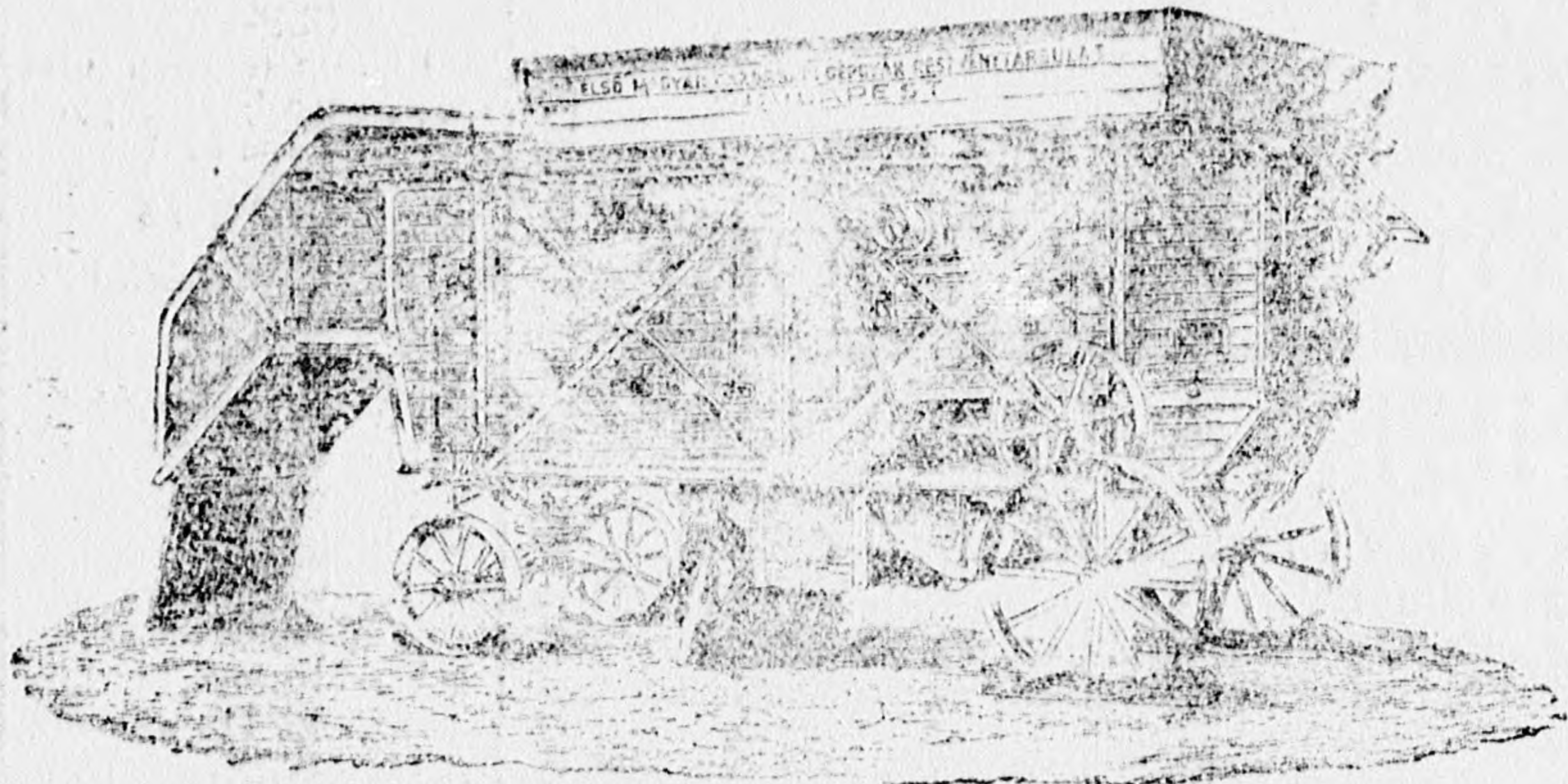
„VIKTORIA,,

nagykereskedésben SUBOTICA, Zrinjski trg 2 és
Pašićeva ulica 9 alatti átjáró ház.
Viszonteladók kérjék speciál ajánlatainkat!

Olcsó és jó PAPANOK csak Német Margit üzletében

kapathók.
Német-trafik
3335 Edény-piac

Első Magyar Gazdasági Gépgyár R. T. Jugoszláviai Vezérképviselése

Állandó raktáron tart: Cséplőgarnitúrákat, utimozdonyokat, gőz- és szivógőznműi lokomobilokat, legújabb szerkezeti acélramás, gyűrűs csapágyas cséplőket és egyéb gazdasági gépeket, eszközöket és motorokat.

DANICA MEZŐGAZDASÁGI GÉPEK GYARI LERAKATA **OSIJEK**
Telefon 404. Raktár: DESATIČINA 27. Sürögönc. Danica Industrija

Kérjenek ajánlatot és vegyenek
Mc. Cormick, Fordson és Körting

traktorokat

1, 2, 3, 4, 5 vasu ekével
MÁV gépgyári golyós, csapágyas

cséplőgépeket

Mc. Cormick 1 1/2, 3 és 6 lóerős

petróleummotort

Szabadalmazott

Dorn törekrostákat

aratógépeket, manillát, pótrészeket

Eberhardt-féle ulmi ekéket

Debreceni gépgyári gazdasági gépet, vetőgépet
Magánjáró átalakításhoz öntvényeket

Schumacher Rezső
Sári Beőej 2058

KÖLNI VIZ

kímérve a legfinomabb
Kummerkrammer-nél
Vidékre is kull!

Milkó Izidor

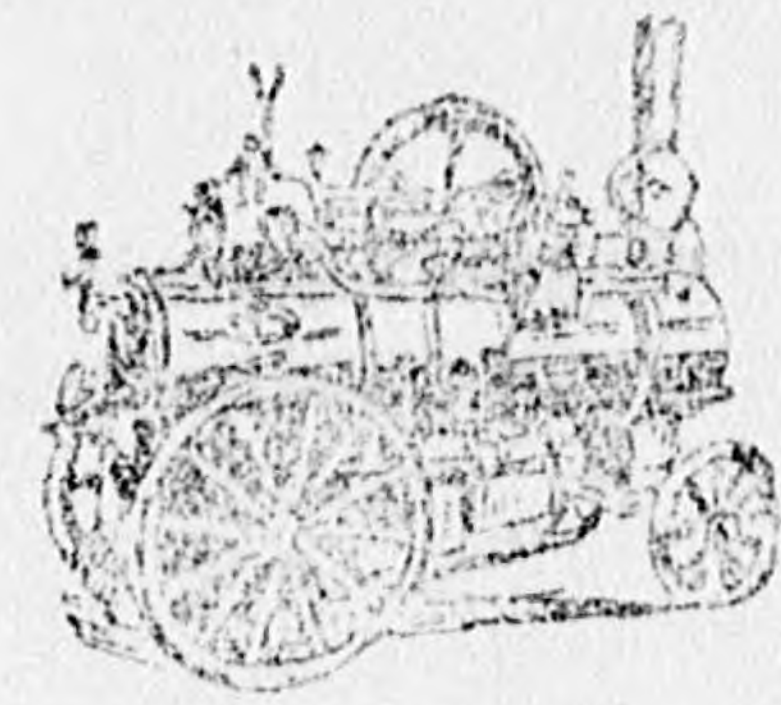
UJ KÖNYVEI

- 1) Firenzei eset és egyéb elbeszélések
- 2) A miniszter barátja. Mosolygó történetek
- 3) Szekuláné és társai. Egy kötet vidámság
- 4) Asszonyok (Novellák és egyebek)
- 5) Irók és könyvek (Elbeszélések)
- 6) Baedeker írásaiból (Novellisztikus dolgok)

A „Világ” a következőket írja a könyvekről: Mesélő kedvű, mint Jókai, ironikus mint Mikszáth, kacagós mint Porzó, intelligens, mint Cholnoky, magyaros, mint Abonyi Lajos.

A hat kötet ára 320 din., egy kötet 60 dinár

Minden kötet külön is kapható a Bácsmegyei Napló kiadóhivatalában vagy a szerzőnél (Subotica, Zrinjski trg 28) a pénz előleges beküldése mellett.

UJ LOKOMOBILOK

ALKALMI VÉTEL!

15 HP normal, állandó 20
HP 55.000 dinárért azonnali

szállításra eladó. Magánjáróvá könnyen átalakítható

JNGEN R. és A. GORJAN, ZAGREB

BOŠKOVIČEVA 2. 2578

Figyelem!

VIGYÁZAT A CIMRE!

Figyelem!

Plissé, gouvre, Gépajourt
Gombbevonást

gyorsan és lezállított áron készít

S. AD. ENGL varrógépüzlet, Jelašičeva u. 2.

VEL. BECSKERÉKI MALOMÉPÍTŐ R.T. (A. D. ZA PODIZANJE MLINOVA)

Telefon: 264 Alapítva 1921-ben Távirateim: Mühlenbau

Első és egyedüli jugoszláv gépgyár malomgépek, azok alkatrészeinek és malomberendezési tárgyak előállítására. E vállalatunk új malomépítéseket és rekonstrukciókat a legjobban bevált rendszerünk alapján.

Szabadonlengő forgatyu nélküli siksziták, melyek alkalmasak kisebb malmok részére is.

Állandóan raktáron

mindennemű malomgépek, Ganz-hengerszék, búdai „Meteor” malomkövek, konkolyozó hengerek (trieurök)

Mindenféle seiyem-szifaszövetek és sodronyszövetek.

Vezérképviselést Novisadon:

Gruber Ferenc, mérnök-igazgató

Novisad, Jovana Subotića ul. 9.

Ganz-hengerszék egyedüli bizományi lerakata a Bánáthban kívánatra árjegyzékkel, referenciákkal és mérnöki kiküldéssel szolgálunk.

6797

„GROSSLEY” világhírű motorgyár Manchester (Anglia)

Modern, kompresszornélküli

DIESEL-MOTOROK, SZIVÓGÁZ-MOTOROK

faszén-, lignit-, szén-, barnaszén- és fabulladék tüzelésre. Teljes biztonság az üzemben. Felülmúlhatatlan gazdaságosság. — Mérsékelt árak! — Legelőkeltebb kidolgozás. Kedvező fizetési feltételek

Képviselő: **BOŽIDAR D. GJORGJEVIĆ** BEOGRAD, Knez Mihajla venca 36.
Levelezés szerb és német nyelven. 1024 Telefon: 3502.

Bächer: egy és többvasu acéleke, borona, „Kultivator” kapálók és minden modern talajmivelő eszköz

Melichar: eredeti

Unicum Drill

vetőgépek, műtrágyaszórók, fűkaszálók, aratógépek, automatikus acélszénagyűjtők és mindennemű mezőgazdasági gépek

EREDETI PRIMA MANILLAZSINEG

Bächer Rudolf — Melichar Ferenc

Telefon 522

Novisad, Liman

Telefon 522

NAVIGAZIONE GENERALE ITALIANA GENOVA

Express vonalak:

Északamerikába

Középamerikába

Délamerikába:

Braziliába

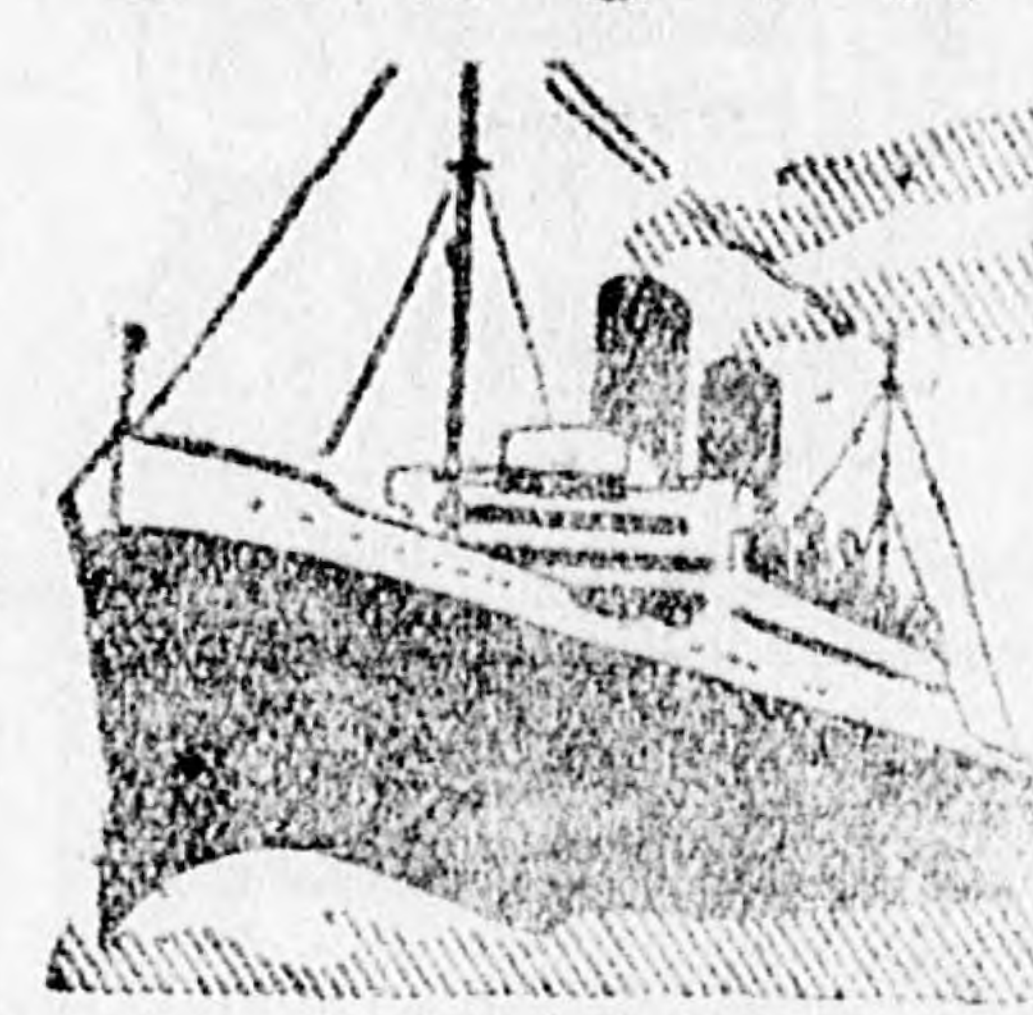
Uruguayba

Argentínába

Peruba, Chilébe stb.

Ausztráliába

és a világ minden nevezetesebb kikötőjébe

Jugoszláviai vezérképviselést
„TRANSOCEANIK”
Jugoszláviai Utazási és
Szállítványozási R. T.

ZAGREB, Poljarska ul. 6.

VOJVODINAI KÉPVISELET:

„METEOR”

ügynökség és információs iroda

Vel.-Bečkerek

Wilson

tör. 3.

Sürögöncim: Transoceanik V. Bečkerek

Utazási idő
Zagreb-Genova
20 óra

A legrövidebb és legkényelmesebb vonal jugoszláviai kívándorlók részére

EREDETI MWM-BENZ KOMPRESSORNÉLKÜLI DIESELMOTOROK

5—500 lóerő teljesítményekre NEHÉZ, KÖZÉPNEHÉZ és KÖNNYŰ KIVITELBEN

a LEGTÖKÉLETESÉBB ÜZEMGÉPEK villamosművek, malmok, hajók és műhelyek részére

Vezérképviselést: **BARDOŠ; BRACHFELD, NOVISAD** Zeljeznička ul. 105-107

Lisztos és egyéb **ZSÁKOK** új és használt, ma gyári áron alul. **ÚJ PONYVÁK** ugyancsak gyári áron alul, rendelésre bármely méretben 24 órán belül elkészülnek. **ZSINEGÁRU** Minden minőségben nagyban, gyári árban. **KOMLÓZSINEGEK** és valódi amerikai **SISAL MANILLA**.
Kéveköltöző **SHS** területen legolcsóbban beszerezhető.

AVRAM SCHIFF

zsák-, ponyva-, zsinagnagykereskedő, ponyva- és zsákkölcsönző
Futoški put 4 **NOVISAD** Telefon 403
Sürgőny cím: **JUTEŠIF.** — **Fiókok:** BEGRAD, Karadjordjeva ulica 21
Zagreb, Triest, Budapest, Bécs
Kérjen árajánlatot!

„RUSANDA” MELENCE (BÁNÁT)

★
MEGNYILIK MÁJUS HÓ 15-ÉN.

GYÓGYFÜRDŐ

hatása kitűnő csusz, ízületi lobok, kőszvény és az ezelől eredő szivbajok, mindennemű izzadmány, mellhártyalob, hashártyalob, női nemi bántalmak, továbbá csonttuberkulózis, mirigydagánatok (serofitózis), hűdések, idegbajok és a fertőző betegségek után fellépő komplikációk eseteiben.

GYÓGYESZKÖZÖK:

iszap-, lég- és napfürdők, pakolások, massage és villamoskezelés.

A gyógyfürdő villái szépen rendezett és megbővített parkban állanak. Naponként cigányzene. Gyógyterem, zongora. Nyitva május 15-től 4 hónapig át.

Felvilágosítással készséggel szolgál az

IGAZGATÓSÁG

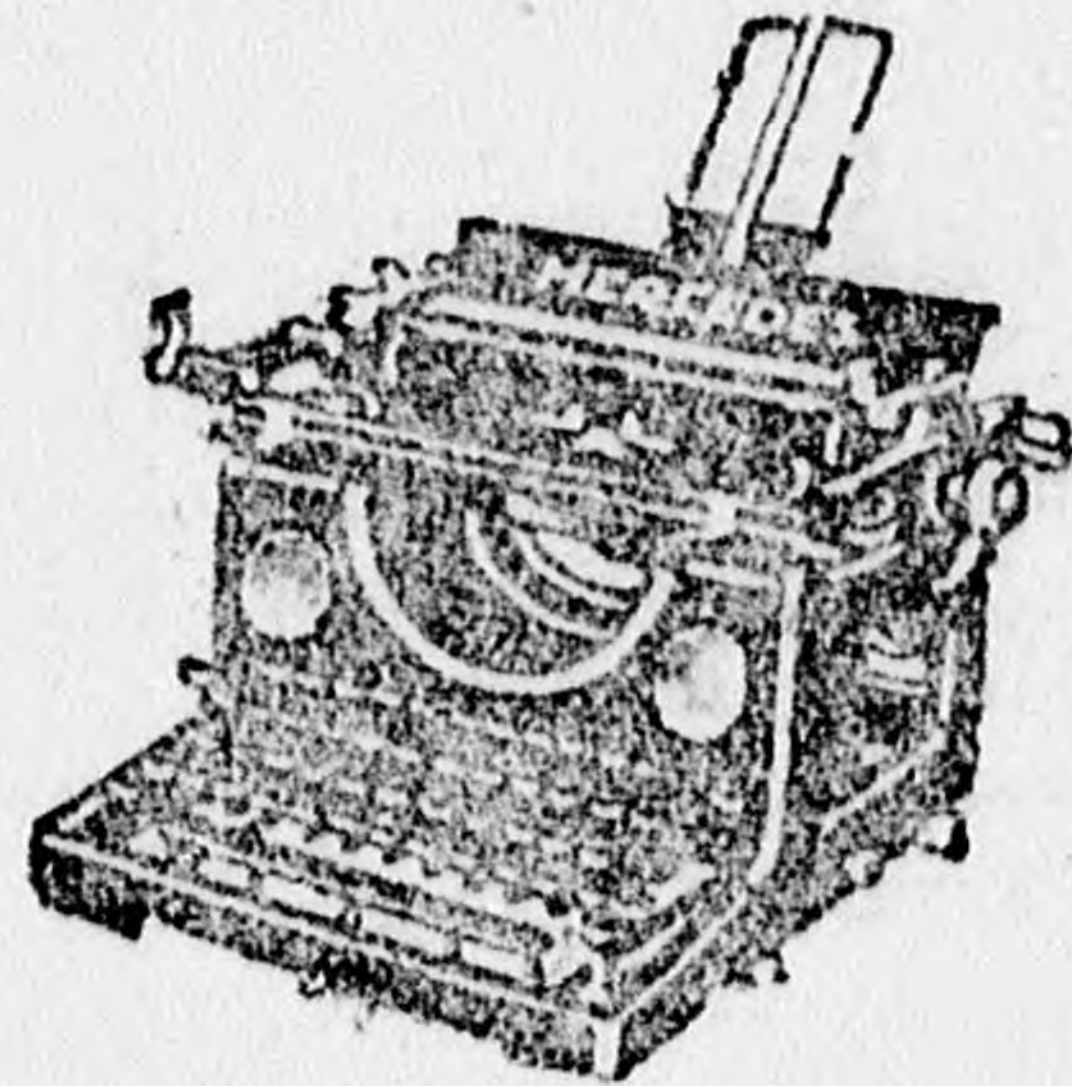
MIÉRT RONTJA HITELET?

A kézzel vagy rossz írógépen írt levéllel időt pocsékol, bizalmatlanságot kelt, hitelt ront! A kifogástalan külsejű, jó írógépen írt levéllel időt takar, bizalmat kelt, hitelt szerez!

VEGYEN MERCEDES IRÓGÉPET!

Villamos írógépek

A legmodernebb szerszám a szaktudás nélkül azotszedhető és karbantartható kicserélhető betűzetű írógép

Megtakarítja

a mechanikusnak fizetett karbantartási díjat. Egy géppel latin és cirill betűvel írhat.

Írógépjavítást vállalunk

Karbantartást vállalunk

Képviselők kerestetnek!

Ha vevőnk, minden irodafelszerelési és papírárut stb. jelen tékeny engedménnyel kap! Kérjen azonnal ajánlatot és prospektust

S. H. S. vezérképviselőt WILHEIM S. és FIA SUBOTICA

FISCHER ERNŐ GRAFIKAI MŰINTÉZETE SUBOTICA

Karadžičeva ulica 26 sz. (Saját ház). Interurban telefon 341. — Pašičeva ulica 9 sz. — Interurban telefon 62. — Dombornyomó és vésnöki műintézet. Üzleti könyv- és dobozgyár, Litografia, Cinkografia, Vonalzóintézet, Könyvnyomda, Könyvkötészet

T. C. — Van szerencsém tudomására hozni, hogy vállalatomat géppel préselt dobozok gyártásával kibővíttem. — Ezen legmodernebbül berendezett műintézet teljesítőképessége a modern kor oly magas szintjén áll, hogy ezáltal teljesen szükségtelessé teszi az ezen szakmába vágó munkáknak — mint eddig — külföldről való behozatalát. — Egyben van szerencsém t. c. figyelmét felhívni az 1907 óta fennálló és a legjobb hírnévnek örvendő litographia és könyvnyomdai műintézetemre, üzleti könyv- és dobozgyáramra és a legmodernebbül berendezett vonalzóintézetemre és könyvkötészetemre, mely üzemem az összes vállalt munkámat a modern kor igényeinek megfelelő izléses kivitelben és lehető legjutányosabb áron szállítja. — Céget a n. é. közönségnek a következő munkák szállítására ajánlom:

Dombornyomda és vésnöki műintézet

Cimkék, névjegyek, levélpapírok, védjegyek, leraasztó címkék, pecsétnyomók, domborsajtók hivatalok és bankok részére. Minden vésnöki munka.

Lithographia

Egy- és többszinű címkék, védjegyek, levélpapírok, részvények, betétkönyvecskék, chequek, plakátok, céglapok és minden modern reklám.

Üzleti könyvgyár és vonalzóintézet

Mindennemű üzletikönyvek bankok, biztosítótársaságok, nagyvállalatok stb. részére a legjobb bekötésben. Mindennemű raszterek készítése a legjobb papírból

Könyvnyomda

a legszebb és legmodernebb nyomtatványok

Géppel préselt dobozgyár

Szögletes és gömbölyű dobozokat gyógyszerárak, drogériák, parfümériák stb. részére minden nagyságban a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig

Könyvkötészet

Mindennemű könyvkötészetű munkák készítése

Cinkografia

mindenféle kliséket

Gyógyszerészdobozokban a szükséglet napról-napra nagyobbodott, de ezek a dobozok eddig csak kézzel és csak jól begyakorolt munkaerőkkel voltak előállíthatók. Érthető tehát a dobozgyáraknak az a törekvése, hogy igyekeztek a kézierőt géperővel pótolni, de ezek a kísérletek nem jártak kellő eredménnyel, a géperővel előállított dobozok csak külsőleg hasonlítottak a kézierővel előállított dobozokra, de tartósság tekintetében meg se közelítették azokat. A gépmunka tehát sokáig nem jelentett semminemű haladást, hanem csak kísérletezéseket. Németországban és a többi ipari kultúr államokban újabb szabadalmak nyert egy újrendszerű gép, amely az eddigi előállítási módot teljesen új alapokra fektette és a kézi munkát az eddigi előállítási módot teljesen kizárja a dobozgyártásból. Az új előállítási módszer szerint az ezzel a módszerrel előállított dobozok csak külsőleg hasonlítanak a

kézzel gyártott dobozokhoz, a lényegében azonban teljesen eltérnek ettől. Az új módszer szerint a fenék- vagy fedéllap nincs az oldalrészhez ragasztva, hanem abba elválaszthatatlanul beillesztve. A patentkarima nemcsak külsőleg sokkal szebb, hanem az eddigi dobozoknál hasonlíthatatlanul jobb is. Ennek tudható be, hogy az ily módon előállított dobozok a legrövidebb idő alatt minden kulturálamban határtalan elterjedést nyertek és minden gyógyszerár ma már csak ilyen dobozt használ. A dobozok tehát nemcsak külsőleg szebbek, mint az eddig előállítottak, hanem annál sokkal tartósabbak is és árak tekintetében hasonlíthatatlanul olcsóbbak. Ezen gépdobozgyárt nagy áldozatok árán beszereztem, különösképpen azért, hogy ezúton a gyógyszerárak, parfümériák, drogériák legkényesebb igényeit is kielégíthessem.

Kérem egy próbarendeléssel meggyőződni munkáim elsőrendű kiviteléről és áram jutányosságáról.

9225

Teljes tisztelettel **FISCHER ERNŐ**

Ezideig még nem látott olcsóság **ENGLER ALBERT** harisnyaáruházában **Štrossmajerova ulica 8. szám.**

SZLOVÉNIA GYÖNGYE

ŐSRÉGI RÁDIÓ-EMANACIÓS HÖFÜRDŐ (38°)

TOPLICE

KOD

NOVOG MESTA
(DOLENJSKE TOPLICE)

Idény május 1-től okt. 1-ig

Posta, távírda, telefonállomás, vasútállomás
Szára-Toplice a Ljubljana-Karlovaci vonalon

Már Krisztus születése előtt a 40-as években ismert gyógyfürdő, amely 1689-ben a Valvasorban is gyakran megemlítették, mint „kifünő hatású gyógyfürdőt, amelyet a közönség és a távolból egyaránt felkeresnek a gyógyulást keresők”, azonban Sukić Franjo udvari tanácsos is „örögi csodatévő forrás”-nak nevezte (Prager Presse 155. száma 1925. évi) és a nemrégiben elhunyt világhírhelygyógyász, Dr. B. Elserit prágai egyetemi tanár a következőképpen nyilatkozott róla: „egyike Európa legdivisioiból hűfűrdőinek.”

GYÓGYIT: mindennemű reumatizmust, női hajokat, éredényelmeszesedést, neurastheniát, aggkori gyengeséget, törés és sérülés után visszamaradt bajokat, hőrbetegséget stb.

Bármely itteni kúra életéről ad 45 fiatalit. Minden fürdő közvetlen a forrásnál van és a fürdők közvetlenül a forrásból nyerik a vizet úgy amint a forrásból kibugyog — vízvezetékkel csövek nélkül.

A szanatórium egész éven át nyitva és egy tető alatt van a fürdővel.

Elektro- és mechanoterápia, diéetikus konyha
Szánatóriumi árak: I. osztály 120 dinár, II. osztály 95 dinár, III. osztály 75 dinár naponként.

A gyógyház ötteremmel, szalonnal, parkkal van ellátva; modern komfort, az egész épület újonnan átalakítva. Gyógyfürdő erdős park, gyógyfürdő látnivaló helyek társasági pontja.

Prospektusokat és leírást kívánatra készséggel küld az
3721 **IGAZGATÓSÁG**

„ORIENT”
KELETI SZÖNYEGKERESKEDÉS
SUBOTICA, ALEKSANDROVA UL. 13.
EGYENESEN PERZSIÁBÓL

Ujabb szállomány valódi perzsa szőnyeg érkezett gyönyörű színpompás vázlatokban, különböző minőség- és nagyságban és pedig:

- BUCHARA
- AFGAN
- SIRASZ
- SIRVÁN
- SZINE
- SERABENT
- HERISZ
- TEBRISZ
- GYOROVÁN
- BELUDZSISZTÁN

és egyéb keleti minták, valamennyi nagyon olcsó Áron. Ne mulassza el meglátni őket véte kötelezettség nélkül. 3986

A
„CITROËN” AUTÓ

a francia autóipar vezető márkája. Iparosok, kereskedők, orvosok, gazdáknak stb. legalkalmasabb, mert

beszerzési ára olcsó
üzemköltsége elenyészően csekély
kezelése igen egyszerű

Kapható
10 és 20 HP, 2-6 üléssel a legmodernebb kivitelben 40 000 dinártól kezdve
Részletes árajánlattal szolgál

S. AD. ENGL
SUBOTICA, JELAŠIĆEVA ULICA BR. 2.
810

SZENZÁCIÓS OLCÓS KÖNYVEK:

V I G

KÖNYVKERESKEDÉS SUBOTICA

Most jelent meg új kiadásban, békebeli kiállításban „A világirodalom legnagyobb regénye”

Hugó Viktor:

A NYOMORULTAK

a négy vaskos kötet (1600 oldal) ára most csak
70 dinár.

Hugó Viktor:

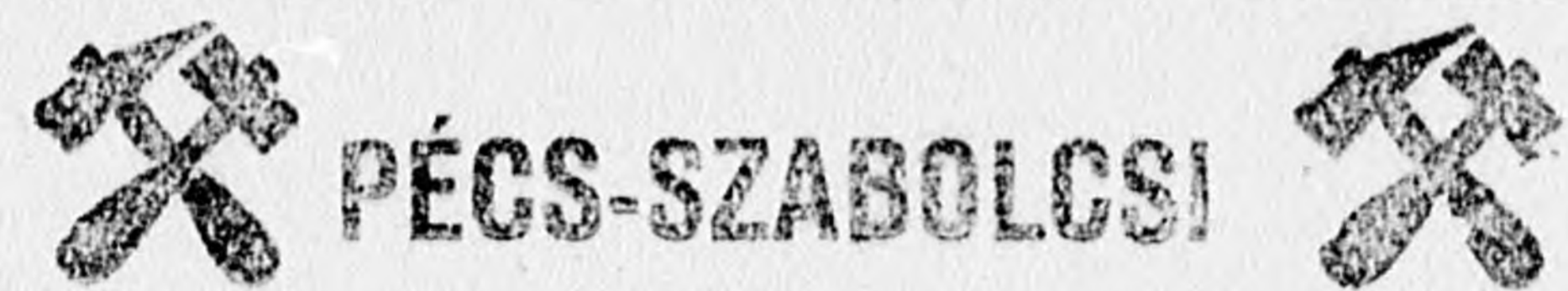
PÁRISI NOTRE-DAME

a 820 oldalra terjedő két hatalmas kötet **63 dinár**
A „Párisi Notre-Dame” a romantikus regények egyik leghíresebb terméke. Aki még nem ismeri a bájos Esmeralda és a csuf harangozó történetét — most olcsón megszerezheti a könyvet.

James Oliver Curwood:

A FARKASEMBER

A Jack Loudonnál is körülrajongottabb nagy amerikai író első regénye most jelent meg a Gêniois „Olcsó akció” sorozatban 152 oldal ára **24 dinár.**

SZÉN és BRIKETT

és pedig kétszer mosott kovacs-szén, kockaszén ipari célra, ugymint

SALGÓTARJÁNI DARABOS SZÉN

eséplési célra legolcsóbb napi árak mellett elvámolva franko bármely állomásra, továbbá

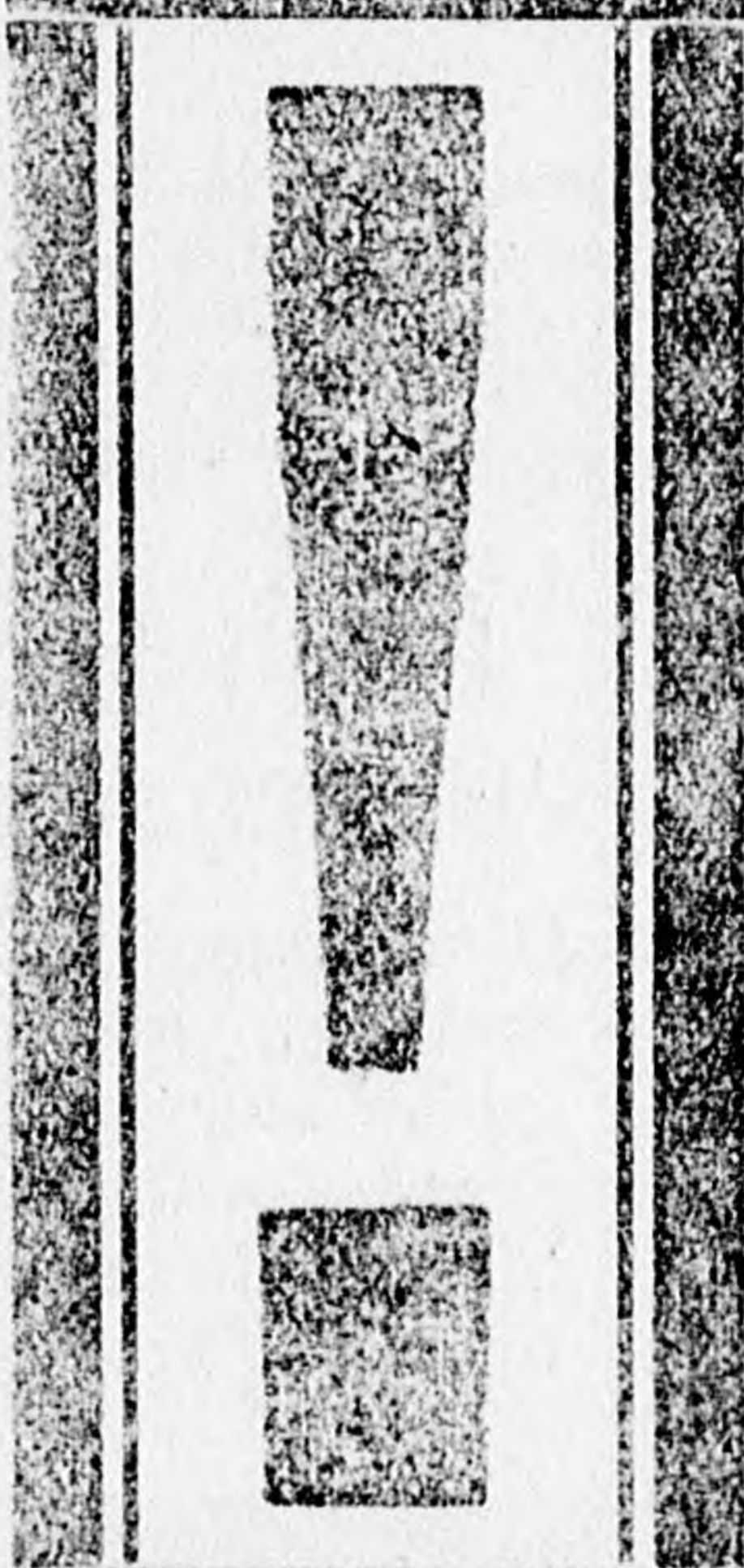
I-a SZÁRAZ VILLÁZOTT FASZÉN

pormentes, szívógázmotoros üzemre nagyon alkalmas, ajánlunk mindenkor pontos szállításra — legolcsóbb árak mellett

DANICA FAIPAR OSÍJEK

Telefon 4-04. Desatičina ul. 27.

SZEMÜVEGEK
MINDEN KIVITELBEN
Schvab Albert
órász,
ékszerész és optikusnál
VEL-BÉKÉREK
Aleksandrova ulica
Fali és zsebórák, modern,
izléses ékszerek.
JAVÍTÁSOK pontosan.

HIRDETMÉNY

A Suboticei Villamvasut és Világítási R. T. igazgatósága ezennel tudomására hozza az igen tisztelt közönségnek, hogy a hó folyamán Suboticán, Kostina ul. 1 sz. alatt a modern kor igényeinek megfelelő módon berendezett elektrotechnikai üzletet fog nyitni, ahol a következő cikkek kerülnek eladásra: u. m. lámpák, csillárok, égőtestek, vezetékek, motorok és mindennemű villanyfelszerelési anyagok. Az összes cikkek eladási ára mindenkor a legszolidabb és legolcsóbb lesz. Egyben elvállal mindennemű világítási és motorfelszerelési munkálatokat is.

Miután a világítási osztály a megnyitandó üzlettel együtt fog működni, a megnyitás napjától kezdve az összes világítási és motor üzemzavarok itt jelentendők.

Az üzlet megnyitásának napja külön hirdetményben fog nyilvánosságra hozatni.

3698

Mérleggyár
J. SEBESTYÉN
Subotica, Pašički put 154
gyártmányai
versenyképesek!
Vállal vasszerkezeti és
épületlakatos munkát.
3996

Cipőkülönlegességek
párisi divatlap szerint
RÓKA
divat cipészetében
Subotica, Pašičeva u. 9.

TÁBLAÜVEG

Tükörülveg 6/8 mm - szőln
Üveg 2, 3, 4 mm - Ornament fehér
és színes - Mouslin - Matt

KAPHATÓ
MINDEN MÉRETBEN!

ÜVEG IPAR R. T. BEGORAD
M. Frank és Társa

Iroda: Obiličev venci 36. Telefon 24-03.
Raktár: Karadjordjeva 83. Telefon 18-56.
Sürgőnyeim: VITRAGE.
3832

PALACE-HOTEL
PENSION CRNKOVIĆ
CRIKVENICA

Többszörösen kitüntetett, régi jónevű, elsőrendű ház
Teljes panzió 80 dinártól kezdve
JOSIP CRNKOVIĆ
tulajdonos

3504

Cipőüzlet megnyitási!
Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy

cipőüzletemet
a „Bela Lala”-hoz, az Apolló épületében
Novisadon

(a városházával szemben) megnyitottam. — Állandóan rak táron tartok legkiválóbb minőségű cipőket a legolcsóbb árban. Kérem tekintsek meg a raktáramat vétkötelezettség nélkül

Kiváló tisztelettel!

MAVRO POLLAK
NOVISAD

Názról-hazra
szájról-szájra jár a hír
hogy ezután minden vevő csak

PALMA CIPŐT

vásárol, mert nemcsak minősége kitűnő, hanem a legszebb és a legelegánsabb is.

Egyedárusítás: Subotica, Pašičeva ulica 8. (Weinhut-ház)

8